

A falusi turizmus nemzetközi és hazai fejlődési trendjei, valamint fenntartható átalakulásának kihívásai

Dr. habil. Keller Krisztina

Budapest, 2026

Lektorálta:

Leé Dóra, Falusi és Agroturizmus Országos Szövetsége

Dr. Péter Erzsébet, Pannon Egyetem Nagykanizsa-Körforgásos Gazdaság Egyetemi Központ,
Alkalmazott Gazdálkodástani Intézet

Kiadja:

Magyar Agrárközgazdasági Egyesület (MAKE)

1093 Budapest, Fővám tér 8.

www.agrarkozgazdasz.hu

Felelős kiadó:

Dr. Balogh Jeremiás Máté elnök

ISBN: 978-615-02-8196-4

Minden jog fenntartva, beleértve a nyomtatott és online sokszorosítás, a nyilvános előadás, a rádió- és televízióadás, valamint a fordítás jogát, az egyes fejezeteket illetően is.

Tartalomjegyzék

Az esettanulmányok szerepe a falusi turizmus kutatásában	1
Javaslatok az esettanulmányok feldolgozásához	2
Módszertani útmutató az esettanulmányok feldolgozásához	3
1. Szerkesztői előszó.....	5
2. A falusi turizmus szerepe a fenntartható vidékfejlesztésben	9
3. A turisztikai élmény szerepe a falusi turizmus fenntartható fejlesztésében	14
4. A digitális technológiák szerepe a falusi turizmus fejlesztésében	21
5. A falusi szálláshelyek fenntartható fejlesztése evolúciós játékelméleti megközelítésben – a kínai Jünnan tartomány példája	25
6. A falusi turizmus fenntarthatósági dilemmája: a közelségi turizmus és a túlturizmus paradoxona – az Allgäu példája Németországban	31
7. Online vendégértékelések elemzése egy vietnámi falusi homestay-desztináció példáján	37
8. Az éghajlatváltozás hatása a falusi turizmusra – kihívások és alkalmazkodási lehetőségek	43
9. Falusi turizmus Portugáliában: a látogatói profilok, tevékenységek és fogyasztási minták elemzése.....	50
10. A falusi turizmus fenntarthatóságának kihívása: a szezonális kezelés Spanyolország példáján	56
11. A gazdaság mint turisztikai élménytér – az on-farm piacok szerepe a francia agroturizmusban	61
12. Az agroturizmus szerepe a vidéki térségek fenntartható fejlődésében – az olaszországi tapasztalatok tanulságai	66
13. Az osztrák „Urlaub am Bauernhof” modell – a falusi turizmus mint a mezőgazdasági diverzifikáció eszköze	72
14. Az ökológiai gazdaságok szerepe a fenntartható falusi turizmus fejlesztésében – szlovéniai tapasztalatok	78
15. A vidéki örökségből fenntartható falusi turizmus – a Gurghiului-völgy példája Romániában	84
16. Közösségi alapú falusi turizmus – Hollókő példája a kulturális örökségre épülő fenntartható vidékfejlesztésben	90
17. Agroturizmus – a gazdaság mint turisztikai tér: a PusztFarm Boutique Retreat példája a prémium vidéki élmény és a fenntartható agroturizmus megteremtésében.....	96

18.	Ökoturizmus és falusi turizmus kapcsolódása – a Farm Lator mint természetközpontú vidéki élményközpont	103
19.	Spirituális turizmus mint a falusi turizmus értékalapú fejlődési iránya – a Krisna-völgy példája	110
20.	A lassú turizmus mint a falusi turizmus egyik lehetséges fejlődési iránya – a Koppány Pines Rewild Escapes példája	118
21.	Zárszó – A fenntartható falusi turizmus tanulságai és jövőképe	124
	Hivatkozásjegyzék	125

Ábrajegyzék

1. ábra: A multifunkcionális mezőgazdaság és a falusi turizmus kapcsolatrendszere.....	10
2. ábra: A falusi turizmus szerepe a fenntartható vidékfejlesztés rendszerében	12
3. ábra: A falusi turisztikai élmény kialakulásának folyamata.....	15
4. ábra: Az élményalapú és fenntartható falusi turizmus modellje	19
5. ábra: A digitális technológiák szerepe a falusi turizmus fejlődésében	23
6. ábra: Az evolúciós játékelméleti modell fő összefüggései a vidéki vendégházak fenntartható fejlődésében	29
7. ábra: A közelségi turizmus és a túlturizmus paradoxona a falusi turizmusban	34
8. ábra: A fenntartható falusi turizmus egyensúlyi modellje	35
9. ábra: A homestay-modell eltérései a hagyományos szállodai modelltől	38
10. ábra: A homestay vendégélményét alakító fő tényezők a vietnámi Ben Tre esettanulmány alapján	41
11. ábra: A falusi turizmus termékkínálatának klímatudatos átalakulása	47
12. ábra: Az éghajlatváltozás hatásmechanizmusa, a falusi turizmus sérülékenysége és az alkalmazkodási lehetőségek.....	48
13. ábra: A vidéki térségek funkcióinak átalakulása	51
14. ábra: A falusi turizmus szezonálisának vizsgálati kerete és a kutatás főbb megállapításai	59
15. ábra: Az on-farm piacok szerepe a termelő és a fogyasztó kapcsolatának újjáépítésében	62
16. ábra: A gazdálkodók két motivációs típusa az on-farm piacok működtetésében	64
17. ábra: Az agroturisztikai gazdaságok kialakulását befolyásoló tényezők.....	69
18. ábra: Az agroturizmus hozzájárulása a fenntartható vidékfejlesztéshez.....	70
19. ábra: Az osztrák „Urlaub am Bauernhof” modell működési logikája és hosszú távú értékteremtése.....	76
20. ábra: A fenntartható falusi turizmus három pillére az ökológiai gazdaságokban	79
21. ábra: Az ökológiai gazdaságok szerepe a fenntartható falusi turizmus fejlesztésében.....	82
22. ábra: A Gurghiului-völgy turizmusfejlesztési kihívásainak rendszere	87
23. ábra: A Gurghiului-völgy turisztikai értékalapú modellje	88
24. ábra: Az autentikus falusi turisztikai élmény elemei.....	92
25. ábra: Hollókő fenntartható fejlesztési modellje	94
26. ábra: Az agroturizmus működési modellje – a gazdaságtól a turisztikai élményig.....	101
27. ábra: A Farm Lator ökoturisztikai modellje – a természet mint a falusi turisztikai élmény központi eleme.....	104
28. ábra: A Farm Lator ökoturisztikai élménypiramisa	108
29. ábra: A Krisna-völgy komplex falusi turisztikai modellje.....	112
30. ábra: A látogatói élmény útja.....	114

31. ábra: A falusi turizmus paradigmaváltása – a mennyiségi növekedéstől a minőségi élményig	118
32. ábra: A Koppány Pines Rewild Escapes természetközpontú turisztikai modellje	120

Táblázatjegyzék

1. táblázat: A digitális technológiák fő alkalmazási területei a falusi turizmusban	22
2. táblázat: A három szereplő céljai, ösztönzői és kockázatai	27
3. táblázat: A falusi turisták fő típusai, jellemző tevékenységei és a kapcsolódó fejlesztési irányok	54
4. táblázat: A turisztikai szezonális lehetséges következményei és fejlesztési válaszai	57
5. táblázat: Az agroturizmus előnyei és működési kihívásai az osztrák gazdálkodók tapasztalatai alapján	74
6. táblázat: A hagyományos falusi turizmus és a Krisna-völgy turisztikai modelljének főbb jellemzői	115

Az esettanulmányok szerepe a falusi turizmus kutatásában

Az esettanulmány a társadalomtudományok és a turizmuskutatás széles körben alkalmazott módszere. Segítségével egy adott jelenség, szervezet, térség vagy vállalkozás működése vizsgálható a társadalmi, gazdasági és kulturális környezetében. Az esettanulmány különösen alkalmas olyan összetett folyamatok feltárására, amelyek megértése nem lehetséges kizárólag statisztikai adatok elemzésével.

Yin (2018) meghatározása szerint az esettanulmány olyan empirikus kutatási módszer, amely egy kortárs jelenséget annak valós környezetében vizsgál, különösen akkor, amikor a jelenség és környezete közötti határvonal nem egyértelmű. Az esettanulmányok lehetővé teszik például interjúkból, dokumentumokból, megfigyelésekből és statisztikai adatforrásokból származó adatok együttes felhasználását, ezáltal átfogó képet adnak a vizsgált jelenségről.

A falusi turizmus kutatásában az esettanulmányok kiemelt jelentőségűek, mivel alkalmasak annak feltárására, hogy egy-egy térség vagy vállalkozás milyen módon alkalmazkodik a társadalmi, gazdasági és környezeti változásokhoz. Segítségükkel feltárhatók az eredményesnek tekintett fejlesztési modellek, az innovatív szolgáltatások, a fenntartható működés jó gyakorlatai, valamint azok a tényezők, amelyek hozzájárulnak egy desztináció versenyképességéhez. Az esettanulmányok ezért nemcsak tudományos szempontból értékesek, hanem a gyakorlati fejlesztési döntések megalapozásához is hasznos ismereteket nyújtanak.

Hivatkozásjegyzék

Yin, R. K. (2018). *Case Study Research and Applications: Design and Methods* (6th ed.). SAGE Publications.

Javaslatok az esettanulmányok feldolgozásához

Az esettanulmányok célja, hogy gyakorlati példákon keresztül segítsék a falusi turizmushoz kapcsolódó elméleti ismeretek értelmezését, valamint lehetőséget biztosítsanak az ágazat fejlesztése során felmerülő problémák és lehetőségek elemzésére. Az esetek feldolgozása során érdemes figyelembe venni az alábbi szempontokat:

- **Tanulmányozza alaposan az esettanulmányt és a kapcsolódó szakirodalmi forrásokat**, különös figyelmet fordítva az adott térség falusi turizmusának sajátosságaira, a helyi erőforrásokra és a turisztikai kihívásokra.
- **Értelmezze az eset gazdasági, társadalmi és környezeti hátterét**, vizsgálva, hogy milyen helyi gazdasági, társadalmi, infrastrukturális és természeti adottságok, fejlesztési lehetőségek vagy korlátok befolyásolják a turizmus működését.
- **Azonosítsa az esettanulmány központi problémáját vagy fejlesztési kérdését**, amely például a vendégélmény növeléséhez, a szolgáltatásminőség javításához, a fenntarthatósághoz, a helyi értékek hasznosításához vagy a turisztikai kínálat bővítéséhez kapcsolódhat.
- **Elemezze az esettanulmányban bemutatott szereplők – például szálláshely-szolgáltatók, helyi közösségek, önkormányzatok, termelők vagy turisták – érdekeit és döntéseit**, valamint értékelje az együttműködési lehetőségeket és az esetleges érdekkonfliktusokat.
- **Dolgozzon ki saját fejlesztési javaslatokat az esettanulmány alapján**, amelyek figyelembe veszik a fenntartható falusi turizmus meghatározó szempontjait: a helyi értékek megőrzését, az autentikus élmények kialakítását, a gazdasági fenntarthatóságot és a környezeti szempontokat.
- **Mutassa be a megoldási javaslatait strukturált formában**, például prezentáció, koncepció, fejlesztési stratégia vagy vizuális modell segítségével. A kreatív megoldások – például új turisztikai termékek, élményalapú szolgáltatások vagy együttműködési modellek kidolgozása – különösen értékesek lehetnek.
- **Vitassa meg az eredményeket más hallgatókkal, az oktatóval vagy a témában érintett szakemberekkel**, mivel a falusi turizmus fejlesztése jellemzően több szereplő együttműködését és különböző érdekek, illetve nézőpontok összehangolását igényli.

Módszertani útmutató az esettanulmányok feldolgozásához

Egy esettanulmány értékét nem pusztán az adatok és a bemutatott tények ismerete adja, hanem azok értelmezése, összefüggéseinek feltárása és a saját szakmai álláspont kialakítása. A falusi turizmus esetében különösen fontos a komplex szemlélet, hiszen a turisztikai fejlesztések nemcsak gazdasági, hanem társadalmi, kulturális és környezeti hatásokkal is járnak. Az esetek elemzése során az alábbi szempontok figyelembevételére javasolt:

- **Gondolja át alaposan az esettanulmányban bemutatott helyzetet, és rendszerezze gondolatait az adott problémával kapcsolatban!** Érdemes az esetet egyéni elemzés vagy csoportos megbeszélés keretében is feldolgozni, hiszen a falusi turizmus fejlesztése gyakran több nézőpont összehangolását igényli. Ne csupán ismétlje meg az esettanulmányban szereplő információkat, hanem törekedjen azok értelmezésére és értékelésére is! A jó elemzés nem a bemutatott tények összefoglalására, hanem a problémák okainak feltárására, a lehetséges következmények vizsgálatára és önálló javaslatok megfogalmazására épül.
- **Keressen további, az adott témához kapcsolódó információkat és aktuális példákat!** Érdemes figyelembe venni a falusi turizmust érintő fogyasztói trendeket, a vidéki térségeket érintő gazdasági, társadalmi és környezeti változásokat, a fenntarthatósági kihívásokat, a turisztikai kereslet alakulását, valamint a hasonló hazai vagy nemzetközi jó gyakorlatokat! Kerülje a forrásokból vagy az internetről származó információk kritika nélküli átvételét! Minden felhasznált forrás hitelességét és relevanciáját értékelje, a felhasznált információkat pedig megfelelően hivatkozza!
- **Vesse össze saját szakmai álláspontját az esettanulmányban megjelenő érintetti nézőpontokkal!** Érdemes megvizsgálni például a szálláshely-szolgáltatók, turisták, helyi lakosok, önkormányzatok vagy helyi termelők eltérő érdekeit, valamint az együttműködés lehetőségeit. Alkalmazzon kritikai szemléletet az elemzés során! Ne csak a lehetőségeket, hanem az esetleges kockázatokat, korlátokat és kedvezőtlen gazdasági, társadalmi vagy környezeti következményeket is vizsgálja.
- **Vegye figyelembe, hogy egy esettanulmány kérdéseire többféle megalapozott válasz is adható!** A falusi turizmus fejlesztési problémáira gyakran több, szakmailag egyaránt megalapozható megoldás adható, mivel a fejlesztési döntések a helyi adottságoktól, a szereplők érdekeitől és a rendelkezésre álló erőforrásoktól is függenek. Fogalmazzon meg önálló, szakmailag indokolt álláspontokat! Az elemzés akkor tekinthető értékesnek, ha bemutatja az adott problémával kapcsolatos önálló gondolkodást és olyan megoldásokat kínál, amelyek figyelembe veszik a helyi értékeket, a vendégélményt és a hosszú távú fenntarthatóságot. Az állításokat és következtetéseket lehetőség szerint releváns adatokkal, szakirodalmi forrásokkal vagy más bizonyítékokkal támassza alá!

- **Az elemzésben egyértelműen különítse el a forrásokból származó tényeket, azok értelmezését, valamint a saját szakmai álláspontját!** A külső források használata fontos része lehet az elemzésnek, azonban önmagukban nem helyettesítik az önálló gondolkodást. A saját szakmai álláspontját és javaslatait a bemutatott tényekre, azok értelmezésére és megfelelően alátámasztott érvekre építse!
- **Fordítson figyelmet az elemzés eredményeinek világos és meggyőző bemutatására!** Egy jó elemzés nemcsak tartalmilag megalapozott, hanem szerkezetében is áttekinthető. Használjon vizuális eszközöket a gondolatok szemléltetésére! A falusi turizmus összetett rendszere eredményesen szemléltethető például folyamatábrák, térképek, táblázatok, modellek, fényképek, infografikák vagy egyéb vizuális reprezentációk segítségével.

Szerkesztői előszó

A jelen kötet a vidéki-falusi turizmus nemzetközi és hazai fejlődési trendjeit és fenntartható átalakulásának kihívásait mutatja be nemzetközi és hazai esettanulmányokon keresztül. A könyv elsősorban a turizmus-vendéglátás és turizmus-menedzsment, továbbá a vidékfejlesztési agrármérnöki képzésekben részt vevő egyetemi hallgatók, valamint az ezeken a területeken oktató szakemberek számára készült tananyagként, de a falusi turizmus fejlesztésével foglalkozó gyakorlati szakemberek és döntéshozók is hasznosíthatják. A fejezetek végén található ellenőrző kérdések önálló feldolgozásra, szemináriumi vitára és oktatói felhasználásra egyaránt alkalmasak.

A falusi turizmus az elmúlt évtizedekben jelentős átalakuláson ment keresztül, és a vidéki térségek egyik fontos gazdasági, társadalmi és kulturális megújulási eszközévé vált. Míg kezdetben elsősorban a vidéki szálláshelyek kialakítására, a vendégfogadás kiegészítő jövedelemteremtő szerepére és a hagyományos vidéki élet bemutatására épült, egyre inkább komplex, többdimenziós fejlesztési modellként értelmezhető. Fejlődése szorosan összekapcsolódik a vidéki területek átalakulásával, a mezőgazdaság szerkezeti változásaival, a helyi erőforrások újraértelmezésével és a turizmus fogyasztói igényeinek megváltozásával. A modern falusi turizmus már nem pusztán a vidéki tér turisztikai hasznosítását jelenti, hanem olyan értékteremtő rendszert, amelyben a természeti és kulturális örökség, a helyi közösségek, az agrártevékenységek és az autentikus vidéki életmód egyaránt turisztikai erőforrássá válhat.

A fenntartható falusi turizmus egyik legfontosabb sajátossága, hogy a turisztikai fejlesztés nem kizárólag a látogatók számának növelésére irányul, hanem a helyi erőforrások hosszú távú megőrzésére és a vidéki életminőség javítására is. A falusi térségek turisztikai vonzereje éppen azokban az értékekben rejlik, amelyeket a tömegturizmus gyakran veszélyeztet: a természetközeli környezetben, a helyi kultúrában, a közösségi kapcsolatokban és a hagyományos tudásformákban. A fenntartható falusi turizmus ezért olyan egyensúly kialakítására törekszik, amelyben a turizmus gazdasági lehetőségeket teremt, miközben nem gyengíti a vidéki térségek társadalmi és ökológiai stabilitását.

A nemzetközi trendek egyik meghatározó eleme a turisztikai élmény átalakulása. A falusi turizmusban a látogatók egyre kevésbé pusztán szálláshelyet és vonzerőket keresnek, hanem komplex élményeket, amelyek lehetővé teszik a helyhez való kapcsolódást. A helyi ételek, a mezőgazdasági tevékenységek, a kézműves hagyományok, a természetben végzett aktivitások és a helyi emberekkel való találkozások mind olyan élményelemek, amelyek megkülönböztetik a falusi turizmust a tömegturizmustól. A fenntartható falusi turizmus ezért egyre inkább az „élménygazdaság” részévé válik, ahol az autentikusság és a helyi értékek jelentik a legfontosabb versenyelőnyt.

A digitalizáció szintén alapvetően átalakította a falusi turizmus működését. A digitális platformok, az online foglalási rendszerek, a közösségi média és a vendégértékelések lehetővé

tették, hogy a kisebb vidéki szolgáltatók is bekapcsolódjanak a nemzetközi turisztikai piacba. Ugyanakkor a digitalizáció nemcsak marketingeszköz, hanem a vendégélmény és a desztinációmenedzsment fontos eleme is. Az online értékelések például jelentős szerepet játszanak a vidéki szálláshelyek megítélésében, hiszen a látogatók gyakran éppen az autentikus élményt, a vendégszeretetet és a helyi kapcsolódás minőségét értékelik. A digitális jelenlét a falusi turisztikai szolgáltatók versenyképességének egyre fontosabb tényezőjévé vált.

A fenntartható falusi turizmus fejlődésében különösen fontos szerepet tölt be az agroturizmus, amely újraértelmezi a mezőgazdasági tér turisztikai funkcióját. Az olasz agriturismo modell példája azt mutatja, hogy a mezőgazdasági gazdaságok nemcsak termelési egységek lehetnek, hanem komplex élményterek is. A gazdaságban előállított helyi élelmiszerek, a termelési folyamatok bemutatása, a vendégek bevonása a gazdálkodásba és a gasztronómiai élmények mind hozzájárulnak a vidéki gazdaságok diverzifikációjához. Hasonló folyamat figyelhető meg Franciaországban is, ahol a gazdaságokhoz kapcsolódó piacok és közvetlen értékesítési formák erősítik a helyi identitást, valamint a termelők és fogyasztók közötti kapcsolatokat.

Az európai példák azt mutatják, hogy a sikeres falusi turizmus egyik alapfeltétele a helyi erőforrásokra épülő, egyedi pozicionálás. Portugália falusi turizmusának fejlődése például azt szemlélteti, hogy az utazók egyre inkább a helyi kultúra, a táj, a gasztronómia és az aktív szabadidős lehetőségek kombinációját keresik. Az osztrák tapasztalatok pedig arra utalnak, hogy a magas minőségű szolgáltatás, a gazdálkodással való szoros kapcsolat, a családi vállalkozások szerepe és a jól szervezett hálózati együttműködés jelentős versenyelőnyt biztosíthat a vidéki desztinációk számára.

A fenntarthatóság egyik legnagyobb kihívása a szezonálisból eredő nehézségek mérséklése. Számos vidéki térségben a turizmus erősen időszakos, ami gazdasági bizonytalanságot és a szolgáltatások egyenetlen kihasználtságát eredményezi. A spanyol vidéki térségek példái rámutatnak arra, hogy a fenntartható működés érdekében szükség van egész éves turisztikai kínálatra, különböző célcsoportok megszólítására, valamint olyan tevékenységek kialakítására, amelyek nem kizárólag a főszezonhoz kapcsolódnak. A természetjárás, a gasztronómiai programok, a kulturális események és a wellness-szolgáltatások mind hozzájárulhatnak a szezonális ingadozások mérsékléséhez.

A falusi turizmus jövőjét jelentősen befolyásolja az éghajlatváltozás is. A vidéki térségek turisztikai vonzereje gyakran közvetlenül kapcsolódik a természeti erőforrásokhoz, ezért az időjárási szélsőségek, a vízhiány, az erdők állapotának változása vagy a biodiverzitás csökkenése közvetlen hatással lehet a turizmus lehetőségeire. Az alkalmazkodás tehát nem csupán környezetvédelmi kérdés, hanem a turizmusfejlesztés szempontjából is fontos. A jövő falusi turizmusa egyre inkább olyan modellek felé mozdul, amelyek nemcsak csökkentik környezeti hatásait, hanem aktívan hozzájárulnak a természeti rendszerek regenerációjához is.

A fenntarthatósági átmenet ugyanakkor új dilemmákat is teremt. A németországi Allgäu alpesi térség példája jól mutatja, hogy a közelségi turizmus erősödése – amely egyébként a hosszú távú kibocsátáscsökkentési célok szempontjából kedvező irány – megfelelő látogatásmenedzsment nélkül a vidéki területek túlterheléséhez vezethet. A falusi térségek esetében ezért nem elegendő a látogatók számának növelése; szükség van a helyi közösségek bevonására, a természet terhelhetőségének figyelembevételére, valamint olyan turisztikai modellek kialakítására, amelyek összhangban vannak a lakosság életminőségével.

A következő fejezetek a nemzetközi trendekhez kapcsolódva magyar példákon keresztül mutatják be a falusi turizmus új fejlődési irányait. A bemutatott esettanulmányok – Hollókő, a PusztasFarm Boutique Retreat, a Farm Lator, a Krisna-völgy és a Koppány Pines Rewild Escapes – azt szemléltetik, hogy a vidéki-falusi turizmus miként léphet túl a hagyományos vendégfogadási modellen. A kulturális örökségre épülő közösségi turizmustól az agroturizmusig, ökoturizmusig, spirituális turizmusig és lassú turizmusig terjedő példák egyaránt azt mutatják, hogy a falusi turizmus jövője a helyi értékek felismerésében, megőrzésében és innovatív újraértelmezésében rejlik.

A magyar falusi turizmus fejlődési lehetőségeinek bemutatásakor ezért nem egyetlen modellt vagy szolgáltatástípust szükséges kiemelni, hanem azt a folyamatot, amely során a vidéki tér különböző erőforrásai turisztikai értékke alakulnak. Ennek első szintjét a kulturális örökségre épülő közösségi turizmus jelenti, amelyben a helyi identitás, a hagyományok és az épített örökség az élmény alapjává válnak. Hollókő példája jól mutatja, hogy a falusi turizmus egyik legerősebb alapja a helyi kultúra megőrzése és turisztikai értékke formálása. A hagyományos népi építészet védelme és megőrzése ehhez olyan feltételeket teremt, amelyekre a helyi közösség és a szolgáltatók együttműködésére épülő innovációk is ráépülhetnek. Ebben a modellben a turizmus egyszerre járul hozzá a helyi kultúra megőrzéséhez, annak továbbörökítéséhez és a vidéki gazdaság erősítéséhez.

A fejlődés következő szintjén a vidéki tér már nemcsak kulturális örökségként, hanem termelő térként is megjelenik. Az agroturizmus új szemlélete szerint a gazdaság nem kizárólag mezőgazdasági termelési hely, hanem komplex turisztikai élménytér, ahol a látogatók kapcsolatba kerülhetnek az élelmiszer-előállítás folyamatával, az állatokkal, a helyi alapanyagokkal és a vidéki élet mindennapi ritmusával. A PusztasFarm Boutique Retreat példája ezt az irányt képviseli: a mezőgazdasági környezet, a természetközeli szállás és a prémium vidéki élmény összekapcsolása új értelmezést ad a falusi turizmusnak. Ebben a modellben a turizmus lehetőséget teremt arra, hogy a látogató közvetlenebb kapcsolatba kerüljön a helyi termeléssel és tájhasználattal.

A falusi turizmus további fejlődési iránya a természetközpontú és ökológiai szemlélet erősödése. A vidéki térségek egyik legfontosabb erőforrása a természeti környezet, amely azonban csak akkor válhat hosszú távon turisztikai értékke, ha a megőrzése elsődleges szempont marad. A Farm Lator példája azt mutatja, hogy a természet nem pusztán háttér egy turisztikai szolgáltatáshoz, hanem önálló élményforrás: az erdők, a táj, a biodiverzitás és a

természetközeli életmód kerülnek a vendégélmény középpontjába. Ez a szemlélet az ökoturizmus természetvédelmi megközelítését a természethez való felelős és közvetlen kapcsolódás hangsúlyozásával egészíti ki.

A falusi turizmus új generációjában egyre nagyobb szerepet kapnak az olyan értékalapú és életmódhoz kapcsolódó turisztikai formák is, amelyek túlmutatnak a hagyományos attrakcióközpontú turisztikai élményen. A spirituális és vallási turizmus, illetve az életmódhoz kapcsolódó turisztikai formák azt mutatják meg, hogy a vidéki tér nemcsak természeti vagy kulturális erőforrásként értelmezhető, hanem egy sajátos életfilozófia hordozójaként is. A Krisna-völgy példája egy olyan közösségi modellt mutat be, ahol az önellátás, a fenntarthatóság, a vallási és kulturális értékek, valamint a látogatók számára kínált élmények egy egységes vidéki életformává kapcsolódnak össze.

A fejlődési folyamat utolsó állomásaként a lassú és regeneratív turizmus jelenik meg, amely a falusi turizmus jövőorientált irányát képviseli. A Koppány Pines Rewild Escapes példája azoknak a látogatói igényeknek a kielégítésére épül, amelyek a nyugalmat, a természetközelséget és a rekreációt helyezik előtérbe. A lassú turizmus szemlélete a „kevesebb, de magasabb értékű élmény” elvét követi, amely jól illeszkedik a fenntarthatósági célokhoz, valamint a vidéki térségek eltartóképességéhez.

A következő esettanulmányok ezért nem egymástól független turisztikai példákat mutatnak be, hanem a falusi turizmus lehetséges fejlődési útjait szemléltetik. Ezek a példák arra világítanak rá, hogy a jövő falusi turizmusa nem a vidéki tér intenzívebb kihasználásában, hanem annak értékeire épülő, a helyi közösségekkel együttműködő, hosszú távon fenntartható fejlesztésében rejlik.

Szerkesztői és módszertani megjegyzés az ábrákhoz:

A kötetben szereplő egyes ábrák a szerző saját szerkesztésében, mesterséges intelligencia (OpenAI) támogatásával készültek. Az MI alkalmazása kizárólag az ábrák grafikai megjelenítését és vizuális kialakítását segítette. Az ábrák tartalma, felépítése és szakmai értelmezése minden esetben a hivatkozott tudományos forrásokon, valamint a szerző önálló szakmai feldolgozásán alapul. Az ilyen ábrák szemléltető célt szolgálnak: nem a hivatkozott kutatások eredeti ábráinak átvételei, hanem azok főbb összefüggéseinek és modelljeinek a könyv tartalmához igazodó, önálló vizuális feldolgozásai.

1. A falusi turizmus szerepe a fenntartható vidékfejlesztésben

A fenntartható vidékfejlesztés napjaink egyik meghatározó célkitűzése, amelynek megvalósításában a falusi turizmus egyre jelentősebb szerepet tölthet be. A vidéki térségek fejlődése már nem kizárólag a mezőgazdasági termelés növelésére épül, hanem olyan komplex fejlesztési megközelítésre, amely egyaránt figyelembe veszi a gazdasági, társadalmi, környezeti és kulturális szempontokat. E szemléletváltás következtében a falusi turizmus a vidéki gazdaság diverzifikációjának egyik fontos lehetőségévé vált, amely egyszerre képes támogatni a helyi közösségek megélhetését, a természeti értékek megőrzését és a kulturális örökség fenntartható hasznosítását.

A fejezet Fiume Fagioli és szerzőtársai (2015) *Strengthening the Sustainability of Rural Areas: The Role of Rural Tourism and Agritourism* című tanulmányának főbb megállapításait mutatja be, kiegészítve azok rendszerezett értelmezésével.

A fenntartható fejlődés koncepciója abból a felismerésből indul ki, hogy a gazdasági növekedés nem választható el a természeti erőforrások megőrzésétől és a társadalmi jólét biztosításától. Ennek megfelelően a vidékfejlesztés sem tekinthető pusztán gazdasági kérdésnek, hanem olyan összetett folyamatnak, amelyben a helyi erőforrások felelős hasznosítása és a közösségek hosszú távú életképessége egyaránt meghatározó. A vidéki térségek fejlesztésének középpontjába ezért a helyi természeti és kulturális erőforrások, valamint az ott élő közösségek kerülnek. A fejlődés alapját nem kizárólag az anyagi tőke jelenti, hanem a helyi tudás, a hagyományok, a táj karaktere és a közösségek együttműködési képessége is.

Ebben az összefüggésben különösen fontossá válik a mezőgazdaság megváltozott szerepének értelmezése. A hagyományos szemlélet szerint a mezőgazdaság elsődleges feladata az élelmiszer-termelés volt, míg napjainkban ennél lényegesen szélesebb társadalmi funkciókat is ellát. A mezőgazdasági tevékenység hozzájárul a táj fenntartásához, a környezeti értékek megőrzéséhez, a vidéki települések életképességéhez, valamint olyan ökoszisztéma-szolgáltatásokat biztosít, amelyek a társadalom egésze számára értéket képviselnek. A fenntartható vidékfejlesztés ezért a mezőgazdaságot már nem csupán termelő ágazatként, hanem a vidéki térségek fejlődésében meghatározó szereplőként is értelmezi.

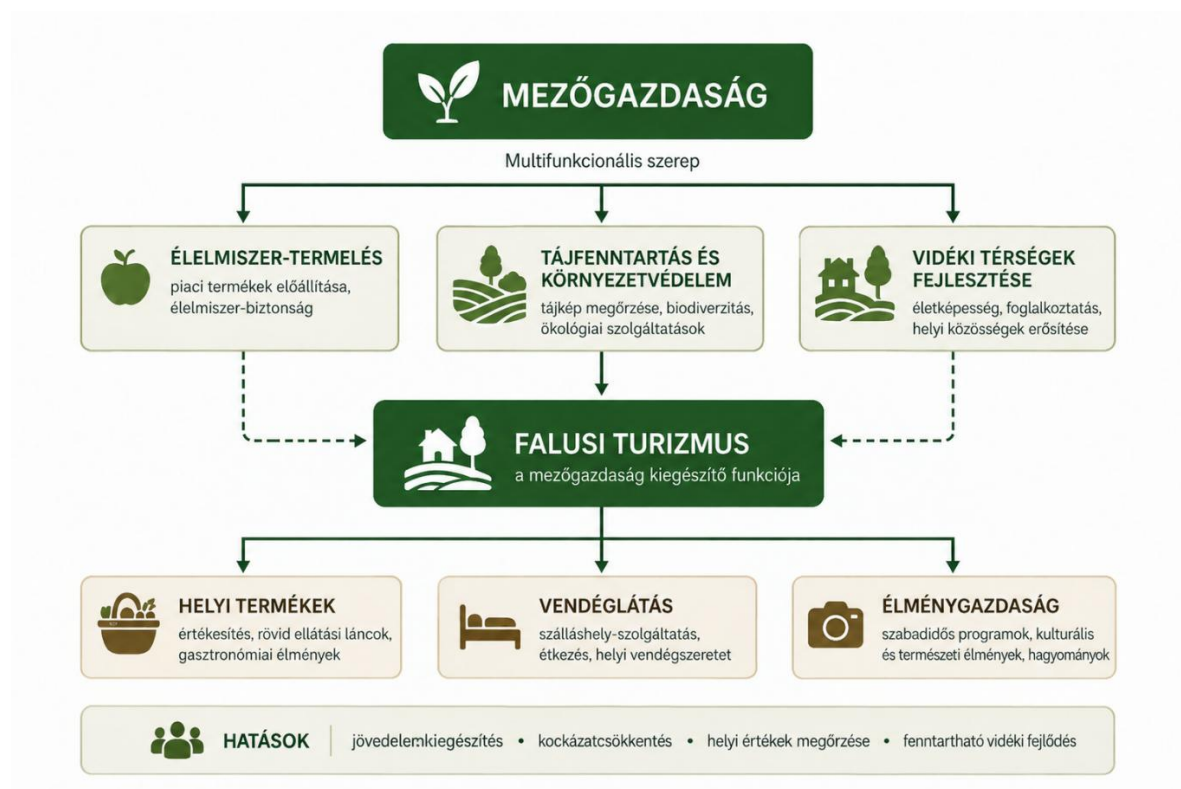
A szerzők kiemelik a multifunkcionalitás jelentőségét, amely a modern vidékfejlesztési szemlélet egyik alapfogalma. Ez arra utal, hogy ugyanaz a gazdasági tevékenység, a mezőgazdaság egyszerre több kimenetet állít elő, és így több társadalmi célhoz is hozzájárul. Az élelmiszer-termelés mellett a vidéki táj fenntartása és értéknövelése, a környezet védelme, a vidéki térségek életképességének támogatása, valamint az élelmiszer-minőséggel és -biztonsággal kapcsolatos fogyasztói elvárások kielégítése is megvalósulhat.

A multifunkcionalitás mellett fontos szerepet kap a többtevékenységű gazdálkodás, amelynek lényege, hogy a mezőgazdasági vállalkozások különböző gazdasági tevékenységeket

kapcsolnak össze. A mezőgazdasági termelés mellett megjelennek a szolgáltatások, a vendéglátás, a turizmus vagy más kiegészítő tevékenységek, amelyek stabilabb jövedelmet biztosítanak a gazdálkodóknak. A szerzők szerint ez a diverzifikáció csökkenti a mezőgazdasági termelésből fakadó piaci kockázatokat, miközben új fejlődési lehetőségeket nyit meg a vidéki térségek számára.

Az 1. ábra a multifunkcionális mezőgazdaság és a falusi turizmus közötti kapcsolatot szemlélteti. Bemutatja, hogy a mezőgazdaság gazdasági, környezeti és vidékfejlesztési funkciói miként alapozzák meg a falusi turizmust, amely a helyi termékekre, a vendéglátásra, a tájra és a vidéki környezethez kapcsolódó élményekre építve járul hozzá a vidéki térségek fenntartható fejlődéséhez.

1. ÁBRA: A MULTIFUNKCIONÁLIS MEZŐGAZDASÁG ÉS A FALUSI TURIZMUS KAPCSOLATRENDSZERE

Forrás: Saját szerkesztés Fiume Fagioli et al. (2015) alapján, OpenAI, 2026

A falusi turizmus ebben a folyamatban sajátos szerepet tölt be, mivel képes összekapcsolni a vidéki erőforrásokat a turisztikai kereslettel. A falusi turizmus alapját nem kizárólag a szálláshely-szolgáltatás jelenti, hanem egy olyan komplex élmény, amelynek részét képezi a természeti környezet, a hagyományos vidéki életmód, a helyi kultúra, a gasztronómia, a táj, valamint a személyes vendégszeretet. A látogatók számára a vidéki térségek legfontosabb vonzereje éppen az autentikus környezet, amely eltér a városi élet mindennapjaitól, és lehetőséget biztosít a természet közelségének megtapasztalására.

A tanulmány hangsúlyozza, hogy a falusi turizmus tágabb kategória, mint az agroturizmus. Míg az agroturizmus közvetlenül működő gazdaságokhoz kapcsolódik, addig a falusi turizmus olyan, vidéki környezetben megvalósuló turisztikai tevékenységeket foglal magában, amelyek a térség természeti, kulturális vagy társadalmi értékeire épülnek. Ennek megfelelően a falusi turizmus része lehet a természetjárás, az ökoturizmus, valamint a kulturális turizmus is. Az agroturizmus tehát a falusi turizmus egyik fontos, de nem kizárólagos eleme.

A szerzők értelmezésében a falusi turizmus sikerének egyik alapfeltétele, hogy megőrizze vidéki jellegét. A turisztikai fejlesztéseknek alkalmazkodniuk kell a helyi környezethez, tiszteletben kell tartaniuk a táj karakterét, valamint a települések hagyományos szerkezetét és kulturális örökségét. A falusi turizmus egyik legfontosabb értéke éppen az autentikusság, amelyet a túlzott vagy nem megfelelő fejlesztések könnyen kedvezőtlenül befolyásolhatnak. A fenntartható fejlődés ezért megköveteli, hogy a turizmus ne eredményezze a vidéki térségek karakterének jelentős átalakulását, hanem azok meglévő értékeire építsen.

A tanulmány rámutat arra is, hogy a falusi turizmus gazdasági jelentősége folyamatosan növekszik. Az európai turizmusban egyre nagyobb szerepet kapnak azok az utazási formák, amelyek kisebb léptékűek, kevésbé tömegesek, ugyanakkor nagyobb hangsúlyt helyeznek a természetre, a helyi kultúrára és a gasztronómiai élményekre. A vidéki térségek iránti érdeklődés növekedése kedvező lehetőséget teremt a helyi vállalkozások számára, mivel a turizmus új jövedelemforrásokat nyit meg, ösztönzi a helyi termékek értékesítését és hozzájárul a szolgáltatások fejlődéséhez.

A gazdasági előnyök mellett a falusi turizmus jelentős társadalmi hatásokkal is jár. A mezőgazdasági és nem mezőgazdasági tevékenységek összekapcsolása, valamint a családi munkaerő különböző tevékenységek közötti összehangolása fontos elemei a vidéki fejlődésnek. A vidéki turizmus emellett a helyi kulturális értékek és a vidéki életmód megőrzéséhez is kapcsolódhat. A vidéki fejlődéshez a különböző szereplők – a gazdálkodók, a helyi közösségek és az intézmények – együttműködése is hozzájárulhat.

A környezeti fenntarthatóság szintén meghatározó eleme a falusi turizmusnak. A vidéki táj, a természeti környezet és az ökológiai értékek nem csupán a turizmus erőforrásai, hanem megőrzendő közjavak is. A falusi turizmus hosszú távú versenyképessége ezért csak akkor biztosítható, ha a fejlesztések nem veszélyeztetik ezeket az értékeket. A természetes környezet védelme, a tájfenntartás, valamint a fenntartható erőforrás-gazdálkodás egyaránt hozzájárulnak ahhoz, hogy a vidéki térségek vonzereje hosszú távon fennmaradjon.

A szerzők az információs és kommunikációs technológiák fejlődésének turizmust ösztönző szerepére is felhívják a figyelmet. A digitális kommunikáció révén a potenciális látogatók egyre több információhoz jutnak a vidéki térségekről, ami hozzájárulhat a vidéki térségek és az általuk kínált élmények iránti érdeklődés növekedéséhez. A vizuális tartalmak, az internetes megjelenés és az online információáramlás hozzájárulnak ahhoz, hogy a falusi desztinációk

szélesebb közönség számára is ismertté váljanak, ugyanakkor a látogatók továbbra is személyesen kívánják meg tapasztalni azok sajátosságait.

A tanulmány alapján a falusi turizmus sikerének egyik kulcsa az, hogy képes alkalmazkodni a turisztikai kereslet változásaihoz. A látogatók egyre inkább a természet közelségét, a nyugalmat, az egyedi élményeket, a helyi élelmiszereket és a kulturális hitelességet keresik. Ez a kereslet kedvez azoknak a vidéki térségeknek, amelyek képesek megőrizni sajátos karakterüket, miközben korszerű szolgáltatásokat is nyújtanak.

A 2. ábra összefoglalja a falusi turizmus szerepét a fenntartható vidékfejlesztésben. A modell a falusi turizmus gazdasági, társadalmi, környezeti és kulturális dimenzióit, valamint ezek fenntartható vidékfejlesztéshez való kapcsolódását szemlélteti.

2. ÁBRA: A FALUSI TURIZMUS SZEREPE A FENNTARTHATÓ VIDÉKFEJLESZTÉS RENDSZERÉBEN

Forrás: Saját szerkesztés Fiume Fagioli et al. (2015) alapján, OpenAI, 2026

Összességként megállapítható, hogy a falusi turizmus a fenntartható vidékfejlesztés egyik meghatározó eszköze. Jelentősége nem csupán a gazdasági teljesítmény növelésében rejlik, hanem abban is, hogy elősegíti a természeti környezet megőrzését, támogatja a helyi közösségek fejlődését, valamint hozzájárul a kulturális örökség megőrzéséhez. A tanulmány alapján a falusi turizmus a vidéki térségek fejlesztésének olyan eszköze lehet, amely összekapcsolja a gazdasági diverzifikációt, a környezeti szempontokat és a vidéki térségek életképességének erősítését. Mindezek alapján a falusi turizmus nem pusztán kiegészítő gazdasági tevékenységként értelmezhető, hanem a vidéki térségek hosszú távú fenntarthatóságát támogató fontos eszközként.

Hivatkozásjegyzék

Fiume Fagioli, F., Diotallevi, F., & Ciani, A. (2015). Strengthening the sustainability of rural areas: the role of rural tourism and agritourism. *Italian Review of Agricultural Economics*, 69(2-3), 155–169. <https://doi.org/10.13128/REA-16920>

Ellenőrző kérdések

- Miért tekinthető a falusi turizmus a fenntartható vidékfejlesztés egyik meghatározó eszközének?
- Milyen gazdasági, társadalmi és környezeti előnyökkel járhat a falusi turizmus a vidéki térségek számára?
- Mit jelent a mezőgazdaság multifunkcionalitása, és milyen kapcsolatban áll a falusi turizmussal?
- Miben különbözik a falusi turizmus az agroturizmustól?
- Miért fontos a falusi turizmus fenntartható fejlődése szempontjából az autentikus vidéki környezet és a helyi kulturális örökség megőrzése?
- Hogyan járul hozzá a falusi turizmus a vidéki gazdaság diverzifikációjához és a helyi közösségek megerősítéséhez?
- Milyen szerepet játszanak az információs és kommunikációs technológiák a falusi turizmus iránti kereslet növekedésében?

2. A turisztikai élmény szerepe a falusi turizmus fenntartható fejlesztésében

Bevezetés: az élményalapú falusi turizmus jelentősége

A falusi turizmus az elmúlt évtizedekben a vidéki térségek fejlesztésének egyik fontos eszköze lett. Jelentősége túlmutat a hagyományos turisztikai szolgáltatások biztosításán, mivel a vidéki térségek természeti, kulturális és társadalmi erőforrásaira építve képes hozzájárulni a helyi gazdaság megerősítéséhez, valamint a vidéki életforma értékeinek megőrzéséhez. A turizmus ezen formája különösen azokban a térségekben jelenthet fejlődési lehetőséget, amelyek a tömegturizmus számára kevésbé vonzóak, ahol a tájkép, a helyi hagyományok vagy a mindennapi életforma önmagában is turisztikai vonzerőt jelent.

A modern turizmusban a turisztikai attrakciók megléte önmagában már nem feltétlenül elegendő. A látogatók olyan összetett élményeket kereshetnek, amelyek érzelmileg is hatással vannak rájuk, elősegítik a helyi kultúrával való kapcsolódást, és lehetőséget biztosítanak a mindennapi városi életből való kiszakadásra. A vidéki térségek éppen ezekkel az értékekkel rendelkeznek: nyugodt környezetet, természetközeli élményeket, hagyományokat, helyi ételeket és személyesebb emberi kapcsolatokat kínálnak.

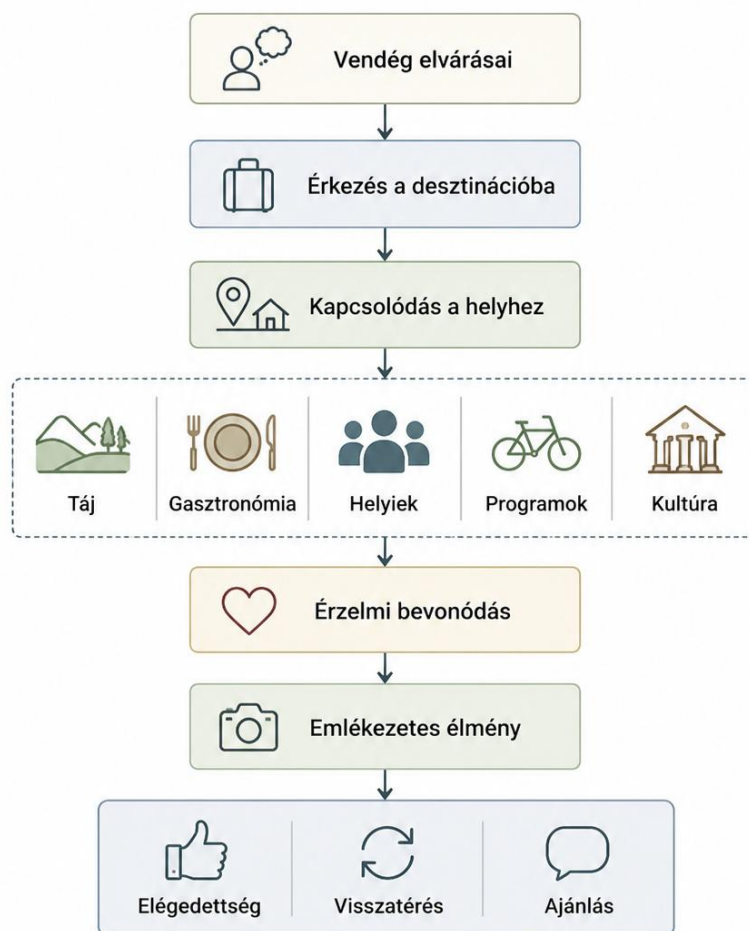
A falusi turizmus fejlődésében ezért az egyik legfontosabb kérdés az, hogyan alakítható ki olyan turisztikai élmény, amely egyszerre felel meg a látogatók igényeinek, miközben megőrzi a helyi közösségek és a vidéki környezet sajátosságait. A turisztikai élmény tudatos tervezése és menedzselése a fenntartható falusi turizmus egyik meghatározó tényezőjévé vált. A jelen fejezet alapját Kastenholz és szerzőtársai (2012) falusi turisztikai élményt vizsgáló kutatása képezi. A fejezet a tanulmány elméleti keretére és a Linhares da Beira településen végzett empirikus vizsgálat főbb eredményeire épít, valamint ezeket rendszerezett formában mutatja be.

A falusi turisztikai élmény összetett jellege

A turisztikai élmény nem pusztán a szolgáltatások igénybevételének eredménye, hanem egy összetett folyamat, amelyben a látogató személyes érzései, elvárásai, korábbi tapasztalatai és a desztinációval való kapcsolata egyaránt szerepet játszanak. Egy vidéki úti cél megítélését nem csupán a szálláshely vagy az egyes vonzerők minősége határozza meg, hanem az a teljes környezet, amellyel a turista tartózkodása során kapcsolatba kerül.

A 3. ábra bemutatja, hogy a falusi turisztikai élmény több egymásra épülő lépés eredménye, amely a vendég elvárásaitól az elégedettségig, majd a visszatérésig tartó folyamaton keresztül alakul ki.

3. ÁBRA: A FALUSI TURISZTIKAI ÉLMÉNY KIALAKULÁSÁNAK FOLYAMATA

Forrás: Saját szerkesztés Kastenholz et al. (2012) alapján, OpenAI, 2026

A falusi turisztikai élmény több egymással összefüggő dimenzióból épül fel. Az egyik legfontosabb az érzelmi dimenzió. A vidéki térségekhez gyakran olyan érzések kapcsolódnak, mint a nyugalom, a biztonság, a harmónia vagy a természethez való közelebb kerülés. A városi élet gyors ritmusával, zajával és zsúfoltságával szemben a falusi környezet a pihenés és a feltöltődés lehetőségét kínálja. A látogatók sok esetben éppen ezt a kettősséget keresik: a mindennapi életből való kiszakadást és egy lassabb, kiegyensúlyozottabb életforma megtapasztalását.

A turisztikai élmény fontos része az érzékszervi tapasztalat is. A vidéki környezet lehetőségeket kínál a természethez kapcsolódó élmények kialakítására: a táj látványa, a növények illata, a helyi ételek ízei, a természet hangjai vagy a hagyományos épített környezet mind hozzájárulnak ahhoz, hogy egy adott hely emlékezetessé váljon. Ezek az élmények olyan erős benyomást kelthetnek, amely hosszú időn keresztül megmaradhat a látogatók emlékezetében.

A kognitív dimenzió a hely megismeréséhez, a történelmi és kulturális értékek felfedezéséhez kapcsolódik. A vidéki települések gyakran olyan örökséggel rendelkeznek, amely különleges

történeteket, hagyományokat és generációkon át öröklődő tudást őriz. A helyi múlt, az épített örökség, a népi kultúra vagy a tradicionális termelési módok bemutatása lehetőséget ad arra, hogy a turista ne csupán szemlélője, hanem értő résztvevője legyen a helyi életnek.

Az autentikusság és a helyi értékek jelentősége

A falusi turizmus egyik meghatározó vonzereje az autentikus vidéki élet megélése. A látogatók gyakran olyan élményeket keresnek, amelyek eltérnek a tömegturizmus által kínált standardizált szolgáltatásoktól. A vidéki térségek értékét éppen az adja, hogy sajátos arculattal, hagyományokkal és életformával rendelkeznek.

Az autentikus élmény kialakítása azonban összetett feladat. A helyi értékeket úgy kell bemutatni a turisták számára, hogy azok ne váljanak pusztán látványelemmé vagy mesterségesen kialakított attrakcióvá. A fenntartható falusi turizmus alapja az, hogy a turisztikai fejlesztések a valódi helyi erőforrásokra épüljenek, és a közösség számára is értéket teremtsenek.

A helyi termékek, a hagyományos ételek és a kézműves tevékenységek fontos szerepet játszhatnak a falusi turizmus élménykínálatának gazdagításában. Ezek az elemek nem pusztán fogyasztási vagy szabadidős lehetőségeket jelentenek, hanem a helyi identitás, a tájhoz való kötődés és a kulturális örökség megjelenési formái is. Egy helyi étel például nem csupán fogyasztási termék, hanem a tájhoz, a történelemhez és a közösséghez kapcsolódó kulturális érték. Hasonlóképpen egy hagyományos mesterség bemutatása nemcsak szórakoztató program lehet, hanem a helyi tudás megőrzéséhez és továbbadásához is hozzájárulhat.

A helyi közösség szerepe az élmény megteremtésében

A falusi turizmus egyik sajátossága, hogy a turisztikai élmény létrehozásában nemcsak a szolgáltatók vesznek részt, hanem maga a helyi közösség is. A vidéki térségek esetében a lakosság vendégszeretete, tudása és a helyi életformához való kapcsolódása olyan erőforrások, amelyek jelentősen befolyásolják a látogatók élményeit.

A turisták számára a személyes kapcsolatok a vidéki turisztikai élmény fontos összetevőjét jelenthetik. Egy helyi lakos története, egy családi gazdaság megismerése vagy egy hagyományos tevékenységben való részvétel olyan közvetlen és személyes élményt nyújthat, amely túlmutat a hagyományos turisztikai szolgáltatásokon. A helyi közösség ugyanakkor nem csupán az élmény szolgáltatója, hanem a fenntartható turizmus egyik kulcsszereplője is. A turizmus hosszú távú sikeréhez szükség van arra, hogy a lakosság elfogadja és támogassa a fejlesztéseket, valamint részt vegyen azok alakításában. Az önkormányzatok, a vállalkozások, a civil szervezetek és a lakosok közötti együttműködés elengedhetetlen ahhoz, hogy a turizmus valóban a térség fejlődését szolgálja. A megkérdezett turisták körében Linhares da Beira esetében azonban viszonylag kevés személyes kapcsolat alakult ki a helyi lakossággal; a tanulmány ezt részben a látogatások átmeneti jellegével magyarázza.

A turisztikai élmény és a fenntartható vidékfejlesztés kapcsolata

A falusi turizmus fenntarthatósága szorosan összefonódik azzal, hogy képes-e hosszú távon értéket teremteni a helyi közösségek számára. A jól működő falusi turizmus hozzájárulhat a vidéki gazdaság diverzifikációjához, új jövedelemforrásokat biztosíthat, és ösztönözheti a helyi termékek és szolgáltatások fejlődését.

A turizmus különösen fontos lehet azokban a vidéki térségekben, ahol a népesség csökkenése, az elöregedés vagy a korlátozott gazdasági lehetőségek veszélyeztetik a települések fennmaradását. A turisztikai tevékenység azonban csak akkor lehet valóban fenntartható, ha nem pusztán a látogatók számának növelésére törekszik, hanem a minőségi élmények kialakítására is.

A fenntartható falusi turizmus egyik fontos eleme az élmények gazdagítása és a tartózkodási idő növelése. Sok vidéki desztináció esetében problémát jelent, hogy a látogatók rövid időt töltenek a településen. Ennek megoldása olyan programok kialakítása lehet, amelyek aktív részvételre ösztönzik a turistákat: a helyi termékek készítésében való részvétel, a kulturális programokon való részvétel, a természetjárás, a gasztronómiai programok vagy a hagyományőrző események mind hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a látogatók mélyebb kapcsolatot alakítsanak ki a hellyel.

A portugál történelmi falu példája és tanulságai

A falusi turisztikai élmény jelentőségét jól szemlélteti egy portugál történelmi falu, Linhares da Beira példája. A település a közép-portugáliai Serra da Estrela térségében található és jól példázza azt, hogy egy kis lélekszámú vidéki közösség miként képes történelmi, kulturális és természeti erőforrásaira építve turisztikai célponttá válni. Linhares da Beira kevesebb mint 350 lakosú település, amely ugyanakkor jelentős történelmi örökséggel rendelkezik: középkori vára, hagyományos kőépületei, templomai, helyi legendái és fennmaradt kulturális elemei egy sajátos vidéki identitást tükröznek. A település 1994 óta része a „Portugália történelmi falvai” hálózatnak, amely hozzájárult az ismertségének növeléséhez és az örökségi értékeinek megőrzéséhez.

A település vonzerejét elsősorban történelmi öröksége, hagyományos építésze, természeti környezete és kulturális értékei adják. A látogatók számára azonban nem csupán az egyes attrakciók jelentik a vonzerőt, hanem az a komplex élmény, amelyet a település hangulata, története és vidéki jellege biztosít. A tanulmány egyik fontos megállapítása, hogy a falusi turizmus esetében az élmény nem egyetlen szolgáltatáshoz vagy attrakcióhoz kötődik, hanem a helyszín egészéhez: a tájhoz, az épített környezethez, a helyi emberekhez, a hagyományokhoz és az ott meg tapasztalható életmódhoz. A turista így nem egyszerűen egy várat vagy egy történelmi épületet látogat meg, hanem egy olyan térbe érkezik, amely eltér a mindennapi városi környezettől.

Linhares da Beira példája jól mutatja, hogy a falusi turizmus egyik legfontosabb értéke az autentikus élmény megteremtése. A látogatók elsősorban a nyugalmat, a természet közelségét, a hagyományos életformával való találkozást és a városi élet gyorsaságával szembeni alternatívát keresik. Az interjúk alapján a turisták számára különösen meghatározó volt a település békés atmoszférája, a táj szépsége, valamint a történelmi épületek megőrzött állapota. A falusi turizmus tehát nem pusztán térbeli helyváltoztatást jelent, hanem érzelmi és kulturális tapasztalatot is.

A tanulmány ugyanakkor rámutat arra is, hogy a falusi turisztikai élmény kialakítása összetett folyamat, amelyben több szereplő együttműködésére van szükség. A helyi önkormányzatok, a turisztikai szolgáltatók, a lakosság és maguk a turisták egyaránt részt vesznek az élmény megteremtésében. A helyi közösség szerepe különösen fontos, hiszen a vendégszeretet, a helyi történetek, a hagyományok továbbadása és a mindennapi élet bemutatása olyan elemek, amelyek nem mesterségesen létrehozott turisztikai termékek, hanem a hely identitásából fakadnak. A lakosság aktív bevonása ezért nemcsak a turizmus elfogadottságát növeli, hanem a helyi értékek megőrzéséhez is hozzájárul.

A kutatás alapján ugyanakkor Linhares da Beira esetében is megjelentek a falusi turizmus gyakori kihívásai. Bár a település jelentős kulturális értékekkel rendelkezik, a látogatók nagy része csak rövid időre érkezik, gyakran egynapos kirándulóként. Ez korlátozza a turizmus gazdasági hatásait, mivel a rövid tartózkodás kevésbé járul hozzá a helyi szolgáltatások, üzletek és helyi termékek értékesítésének növekedéséhez. A helyi szereplők szerint nagyobb hangsúlyt kellene helyezni olyan programok kialakítására, amelyek hosszabb tartózkodásra ösztönzik a látogatókat, például hagyományőrző eseményekkel, helyi élelmiszerek előállításának bemutatásával, kézműves foglalkozásokkal vagy aktív turisztikai lehetőségekkel.

A portugál példa arra is felhívja a figyelmet, hogy a falusi turizmus fejlesztése során az erőforrások önmagukban nem elegendőek: azokat élménnyé kell alakítani. Egy helyi termék, például sajt, méz vagy hagyományos kenyér nem csupán egy előállított termék lehet, hanem olyan kulturális élmény része, amely bemutatja az előállítás folyamatát, a helyi tudást és a tájhoz való kötődést. Hasonlóképpen a történelmi épületek és legendák akkor válnak igazán értékké a turizmus számára, ha a látogatók számára értelmezhető történetekkel és személyes élményekkel kapcsolódnak össze.

A tanulmány egyik legfontosabb tanulsága, hogy a fenntartható falusi turizmus alapja a helyi identitás megőrzése és tudatos bemutatása. A fejlesztéseknek nem a vidéki térségek városiasítására kell törekedniük, hanem éppen azoknak az értékeknek a megerősítésére, amelyek miatt a látogatók felkeresik ezeket a helyeket. A természetközelség, a lassabb életmód, a hagyományok és a közösségi kapcsolatok olyan erőforrások, amelyek jelentős szerepet tölthetnek be a modern turizmusban.

Összességében Linhares da Beira példája azt mutatja, hogy a falusi turizmus sikeressége nem kizárólag a vonzerők számától függ, hanem attól, hogy egy település képes-e összetett, hiteles

és emlékezetes élményt nyújtani. A helyi erőforrásokra épülő, közösségi együttműködésen alapuló fejlesztés lehetőséget teremt arra, hogy a turizmus egyszerre járuljon hozzá a vidéki gazdaság élénkítéséhez, a kulturális örökség megőrzéséhez és a helyi életminőség javításához.

Összegzés

A 4. ábra az élményalapú falusi turizmus legfontosabb összetevőit és azok egymáshoz való kapcsolódását szemlélteti. A modell bemutatja, hogy a látogatói élmény kialakulása a helyi erőforrások, az élmény különböző dimenziói és a helyi szereplők együttműködésének eredménye, amely végső soron a fenntartható vidékfejlesztési célok megvalósításához járul hozzá.

4. ÁBRA: AZ ÉLMÉNYALAPÚ ÉS FENNTARTHATÓ FALUSI TURIZMUS MODELLJE

Forrás: Saját szerkesztés Kastenholz et al. (2012) alapján, OpenAI, 2026

A falusi turizmus sikerének egyik meghatározó tényezője a magas minőségű, emlékezetes és autentikus turisztikai élmény kialakítása. A fenntartható falusi turizmus olyan komplex rendszerként értelmezhető, amelyben a természeti és kulturális értékek, a helyi közösség, a turisztikai szolgáltatók és a látogatók együtt formálják az élményt. A jövő sikeres vidéki desztinációi azok lehetnek, amelyek képesek saját értékeikre építve olyan egyedi élményeket kínálni, amelyek egyszerre szolgálják a turisták elégedettségét és a helyi közösségek hosszú távú fejlődését.

Hivatkozásjegyzék

Kastenholz, E., Carneiro, M. J., Marques, C. P., & Lima, J. (2012). Understanding and managing the rural tourism experience – The case of a historical village in Portugal. *Tourism Management Perspectives*, 4, 207–214. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2012.08.009>

Ellenőrző kérdések

- Miért vált a turisztikai élmény a falusi turizmus egyik legfontosabb versenytényezőjévé?
- Milyen fő dimenziói különíthetők el a falusi turisztikai élménynek?
- Miért jelent fontos vonzerőt az autentikusság a falusi turizmusban?
- Milyen szerepet játszik a helyi közösség a turisztikai élmény kialakításában?
- Hogyan kapcsolódik a falusi turizmus a térségek fenntartható fejlesztéséhez?
- Miért fontos, hogy a turisztikai fejlesztések a helyi erőforrásokra és értékekre épüljenek?
- Milyen eszközökkel lehet növelni a turisták tartózkodási idejét a vidéki desztinációkban?
- Milyen tanulságok vonhatók le Linhares da Beira példájából a falusi turizmus fejlesztése szempontjából?

3. A digitális technológiák szerepe a falusi turizmus fejlesztésében

A falusi turizmus az elmúlt években egyre nagyobb figyelmet kapott. A tömegturizmussal szemben a vidéki térségek olyan turisták számára is vonzó alternatívát jelenthetnek, akik nyugodt környezetet, természeti értékeket és autentikus kulturális élményeket keresnek. A vidéki térségek ugyanakkor számos kihívással szembesülnek: korlátozott marketingforrásokkal rendelkeznek, sok esetben nehezen megközelíthetők, valamint a szolgáltatások és az információk elérhetősége is elmaradhat a városi turisztikai desztinációkétól. A digitális technológiák fejlődése azonban új lehetőségeket nyitott meg a falusi turizmus számára, lehetővé téve a versenyképesség növelését és a fenntartható fejlődés támogatását. A jelen fejezet a digitális technológiák falusi turizmusban betöltött szerepének bemutatására vállalkozik, és elsősorban Sharada (2025) tanulmányának megállapításaira épül, amely átfogóan vizsgálja, hogy a modern digitális eszközök miként járulhatnak hozzá a vidéki térségek turisztikai versenyképességének növeléséhez.

A digitális átalakulás alapvetően megváltoztatta a turisták utazási szokásait. Az utazók ma már az interneten keresnek információt, online foglalnak szállást, mobilalkalmazásokat használnak az utazás megtervezéséhez, valamint a közösségi médiában osztják meg tapasztalataikat. Ez a folyamat a falusi turizmus szereplőit is arra ösztönzi, hogy alkalmazkodjanak a digitális környezethez, hiszen a megfelelő online jelenlét ma már a piaci láthatóság alapvető feltétele.

A falusi turizmus fontos digitális eszközei közé tartoznak az online turisztikai platformok, például a Booking.com és a TripAdvisor. Ezek a felületek lehetőséget biztosítanak arra, hogy a kisebb vidéki szálláshelyek is nemzetközi közönség előtt jelenjenek meg anélkül, hogy jelentős marketingköltségeket kellene vállalniuk. Az online értékelések és vendégvélemények fontos szerepet tölthetnek be, mivel a felhasználók által megosztott tapasztalatok új látogatók érdeklődését is felkelthetik. A pozitív értékelések növelik a bizalmat, és folyamatos visszajelzést biztosítanak a szolgáltatók számára a szolgáltatás minőségéről.

A közösségi média szintén meghatározó marketingeszközzé vált. Az Instagram, a Facebook és a YouTube segítségével a vidéki térségek látványos képeken és videókon keresztül mutathatják be természeti adottságaikat, hagyományaikat, gasztronómiai értékeiket és rendezvényeiket. A felhasználók által készített tartalmak a potenciális turisták számára a desztinációról szóló információk és tapasztalatok egyik forrását jelenthetik. Az influenszerek bevonása hozzájárulhat egy-egy desztináció ismertségének növeléséhez.

A mobiltechnológia és a helymeghatározó rendszerek jelentősen megkönnyítik a vidéki térségek felfedezését. A GPS-alapú navigáció, az interaktív térképek és a mobilalkalmazások segítségével a turisták könnyebben találják meg a vonzerőket, a szálláshelyeket, a vendéglátóhelyeket vagy a programokat. Ez különösen fontos azokban a térségekben, ahol a hagyományos útbaigazító rendszer hiányos, vagy a települések kevésbé ismertek. A helyalapú szolgáltatások emellett valós idejű információkat nyújthatnak nyitvatartási időkről, eseményekről vagy aktuális programokról, növelve ezzel az utazás kényelmét.

Az utóbbi évek fontos technológiai innovációi közé tartozik a virtuális valóság (VR) és a kiterjesztett valóság (AR) alkalmazása. A virtuális túrák lehetővé teszik, hogy az érdeklődők már az utazás előtt betekintést nyerjenek egy vidéki település kínálatába. Ez különösen hasznos olyan kisebb desztinációk számára, amelyek korlátozott marketingköltségvetéssel rendelkeznek. A kiterjesztett valóság pedig a helyszíni élményeket gazdagíthatja például a történelmi épületek digitális bemutatása segítségével. Ezek az eszközök nemcsak szórakoztatóbbá, hanem oktatási szempontból is értékesebbé teszik a látogatást.

A digitalizáció másik fontos területe az adatvezérelt turizmusfejlesztés. A közösségi média, az online foglalások és a vendégértékelések során keletkező adatok elemzésével a szolgáltatók jobban megismerhetik a vendégeik igényeit és utazási szokásait. Az úgynevezett big data (nagy méretű, folyamatosan keletkező és nagy mennyiségű digitális adathalmazok) elemzések lehetővé teszik a keresleti trendek előrejelzését, a marketingkampányok célzottabb kialakítását, valamint a szolgáltatások fejlesztését. Ha például az adatok azt mutatják, hogy egy térségbe elsősorban ökoturisták érkeznek, akkor célszerű a természetközeli programokat, a helyi termékeket és a fenntartható szolgáltatásokat hangsúlyozni.

A digitális fizetési rendszerek szintén hozzájárulnak a falusi turizmus versenyképességének növeléséhez. Az online és érintésmentes fizetési lehetőségek egyszerűbbé és biztonságosabbá tehetik a szolgáltatások igénybevételét. Emellett az elektronikus kereskedelmi platformok új értékesítési csatornákat nyitnak meg a helyi kézművesek és termelők előtt, akik a termékeiket már nemcsak a helyszínen, hanem az interneten keresztül is értékesíthetik.

A digitális technológiák a falusi turizmus számos területén megjelennek: támogatják a marketinget, az értékesítést, az információszolgáltatást, az élményteremtést és a stratégiai döntéshozatalt. Az alkalmazási területeket és a falusi turizmus számára nyújtott legfontosabb előnyöket az 1. táblázat foglalja össze.

1. TÁBLÁZAT: A DIGITÁLIS TECHNOLÓGIÁK FŐ ALKALMAZÁSI TERÜLETEI A FALUSI TURIZMUSBAN

Digitális technológia	Alkalmazási terület	A falusi turizmus számára nyújtott előny
Online foglalási platformok	Szállásértékesítés	Nemzetközi és belföldi láthatóság, egyszerű foglalás
Közösségi média	Marketing	Desztináció ismertségének növelése
Mobilalkalmazások és GPS	Információszolgáltatás	Könnyebb tájékozódás, programajánlás
VR és AR	Élménygazdagítás	Interaktív és élményszerű bemutatás
Big data elemzés	Döntéstámogatás	Keresleti trendek elemzése, célzott fejlesztések
Digitális fizetés	Értékesítés	Gyorsabb és biztonságosabb tranzakciók

Forrás: Saját szerkesztés Sharada (2025) alapján

A digitális fejlődés ugyanakkor számos kihívást is magával hoz. A vidéki térségekben gyakran hiányzik a megfelelő szélessávú internetkapcsolat, illetve sok szálláshely-szolgáltató nem rendelkezik elegendő digitális kompetenciával az online eszközök hatékony használatához. A digitális infrastruktúra fejlesztése és a szálláshely-szolgáltatók digitális érettségének javítása ezért alapvető feltétele annak, hogy a falusi turizmus teljes mértékben kihasználhassa a technológiai fejlődés előnyeit. Ebben fontos szerepet játszhatnak az állami fejlesztési programok, az önkormányzatok, valamint a civil és szakmai szervezetek.

További kihívást jelent az autentikusság megőrzése. A túlzott digitalizáció és az intenzív online marketing növelhetik a látogatószámot, ami hosszabb távon veszélyeztetheti a helyi kultúra, a hagyományok és a természeti környezet megőrzését. Ezért a digitális technológiák alkalmazását minden esetben a fenntartható turizmus alapelveivel összhangban kell megvalósítani. A közösségi részvételre épülő fejlesztések, a felelős marketing és a környezetbarát turisztikai szolgáltatások biztosíthatják, hogy a digitalizáció ne csökkentse, hanem erősítse a vidéki térségek értékeit. Az 5. ábra a digitális technológiák legfontosabb hatásmechanizmusait és a falusi turizmus fejlődésében betöltött szerepét szemlélteti.

5. ÁBRA: A DIGITÁLIS TECHNOLÓGIÁK SZEREPE A FALUSI TURIZMUS FEJLŐDÉSÉBEN

Forrás: Saját szerkesztés Sharada (2025) alapján, OpenAI, 2026

Összességében megállapítható, hogy a digitális technológiák a falusi turizmus fejlődésének meghatározó eszközei. Az online marketing, a mobilalkalmazások, a virtuális és kiterjesztett valóság, az adatelemzés és a digitális fizetési rendszerek egyaránt hozzájárulnak a vidéki desztinációk láthatóságának növeléséhez, a turisták élményének javításához és a helyi gazdaság erősítéséhez. A technológiai fejlődés azonban csak akkor szolgálja hosszú távon a falusi turizmus sikerét, ha alkalmazása összhangban áll a fenntarthatóság követelményeivel, a helyi közösségek érdekeivel és a kulturális örökség megőrzésének szempontjaival.

Hivatkozásjegyzék

Sharada, S. Y. (2025). Digital technologies and rural tourism – Potential of rural areas as tourist destinations – A perspective. *International Journal for Multidisciplinary Research*, 7(3). <https://doi.org/10.36948/ijfmr.2025.v07i03.44570>

Ellenőrző kérdések

- Milyen előnyöket biztosítanak a digitális technológiák a falusi turizmus marketingje és szolgáltatásai számára?
- Hogyan járulnak hozzá a közösségi média és az online értékelések a falusi turisztikai desztinációk ismertségének növeléséhez?
- Milyen szerepet töltenek be a mobilalkalmazások, a GPS, valamint a VR- és AR-technológiák a turisták élményének fejlesztésében?
- Melyek a digitális technológiák alkalmazásának legfontosabb akadályai a vidéki térségekben?
- Miért fontos, hogy a digitalizáció alkalmazása összhangban álljon a fenntartható és autentikus falusi turizmus szempontjaival?

4. A falusi szálláshelyek fenntartható fejlesztése evolúciós játékelméleti megközelítésben – a kínai Jünnan tartomány példája

A falusi turizmus és az ahhoz kapcsolódó szálláshely-szolgáltatások (például falusi vendégházak) egyre fontosabb szerepet töltenek be a vidéki térségek gazdasági és társadalmi megújulásában. Ezek a szolgáltatások nemcsak jövedelemtermelő lehetőséget biztosíthatnak a helyi lakosság számára, hanem hozzájárulhatnak a helyi gazdaság és kulturális hagyományok fenntartásához is.

A gyors növekedés azonban számos kihívást is eredményezhet. A rövid távú gazdasági haszon maximalizálása érdekében egyes szolgáltatók kevésbé fordítanak figyelmet a minőségfejlesztésre, a vendégélmény javítására vagy a hosszú távú fenntarthatóságra.

A jelen esettanulmány Jin és szerzőtársai (2024) kutatására épül, amely a kínai Jünnan tartomány vidéki vendégházainak példáján keresztül mutatja be, hogy milyen érdekellentétek alakulhatnak ki a turizmus három meghatározó szereplője – a kormányzat, a szálláshely-szolgáltatók és a turisták – között. Az elemzés evolúciós játékelméleti modellt alkalmaz annak feltárására, hogy miként változnak a szereplők döntési stratégiái az idő múlásával, és milyen feltételek mellett alakulhat ki közöttük stabil együttműködés.

Az érintettek érdekkonfliktusai

A vidéki vendégházak működését és fejlődését három alapvető szereplő alakítja: a kormányzat és a helyi önkormányzatok, a vendégházak üzemeltetői, valamint a turisták. Ezen szereplők eltérő szempontok és érdekek alapján vesznek részt a falusi turizmus alakításában, amelyek nem minden esetben esnek egybe.

A kormányzat és a helyi önkormányzatok számára elsődleges cél a helyi gazdaság fejlesztése, a közérdek érvényesítése és a turizmus hosszú távú fenntarthatóságának biztosítása. Ez ugyanakkor szabályozási, ellenőrzési és támogatási feladatokat is magában foglal. A vendégházak üzemeltetői működésük során a gazdasági fenntarthatóságra és a jövedelmezőségre törekednek, ami esetenként költségcsökkentési szempontokat is előtérbe helyezhet. A turisták számára ezzel szemben alapvető a tisztaság és higiénia, valamint a szolgáltatók figyelmes, barátságos hozzáállása és az ezekhez kapcsolódó pozitív érzelmi élmény.

Az evolúciós játékelméleti modell alapjai

A vidéki vendégházak fenntartható fejlődésének vizsgálatára alkalmazott evolúciós játékelméleti modell abból az alapfeltevésből indul ki, hogy a turisztikai rendszer szereplői korlátozott racionalitással rendelkeznek. Ez azt jelenti, hogy a döntéseiket nem teljes körű információ birtokában hozzák meg, hanem korábbi tapasztalataik, más szereplők viselkedése, valamint a várható előnyök és költségek alapján folyamatosan alakítják.

Az evolúciós játékelmélet feltételezése szerint a szereplők stratégiái idővel változhatnak annak függvényében, hogy az adott döntési magatartás milyen eredményeket biztosít számukra. Azok a stratégiák, amelyek hosszabb távon kedvezőbb kimeneteket eredményeznek, nagyobb valószínűséggel terjednek el és stabilizálódnak a rendszerben.

A falusi turizmus esetében három meghatározó szereplő döntései alakítják a fejlődési folyamatokat: a kormányzati és helyi intézményi szereplők, a vendégházak üzemeltetői, valamint a turisták. Ezen szereplők eltérő célokkal és ösztönzőkkel rendelkeznek, amelyek nem minden esetben esnek egybe, ugyanakkor döntéseik kölcsönösen hatással vannak egymás viselkedésére, valamint a falusi turizmus hosszú távú fejlődésére. A modellben mindhárom szereplő két lehetséges stratégia közül választhat, amelyek különböző fejlődési pályákat és egyensúlyi állapotokat eredményezhetnek.

A kormányzat és a helyi önkormányzatok alapvető szerepet töltenek be a falusi turizmus működési környezetének kialakításában. Döntéseik meghatározzák a szabályozási kereteket, a támogatási lehetőségeket, valamint a minőségbiztosítási és az ellenőrzési rendszert.

A modellben két lehetséges stratégia különíthető el:

- aktív menedzsment és szabályozás alkalmazása;
- korlátozott beavatkozás vagy beavatkozás nélküli működés.

Az aktív szerepvállalás magában foglalhatja a minőségi követelmények meghatározását, az ellenőrzési mechanizmusok működtetését, a fejlesztési programok támogatását, valamint szükség esetén a korrekciós intézkedések alkalmazását.

A korlátozott beavatkozás ezzel szemben alacsonyabb intézményi ráfordítást jelent, ugyanakkor növelheti annak kockázatát, hogy a szolgáltatók a rövid távú gazdasági szempontokat helyezik előtérbe a hosszú távú minőségi fejlődés rovására.

A vendégházak üzemeltetői a falusi turizmus kínálati oldalának meghatározó szereplői. Döntéseik közvetlenül befolyásolják a szolgáltatások minőségét, a vendégélményt és a térség turisztikai versenyképességét.

A modell két alapvető működési stratégiát különít el:

- minőségorientált működés;
- költségminimalizáló, alacsonyabb minőségű működés.

A minőségorientált működés jellemzően magasabb kezdeti ráfordításokat igényel. Ide tartozhatnak például a szolgáltatás minőségének javítását, az infrastruktúra fejlesztését és az üzemeltetői/szolgáltatói kompetenciák erősítését célzó ráfordítások. A minőségorientált működés ugyanakkor növelheti a turisták pozitív visszajelzéseiből és a későbbi vendégforgalomból származó előnyöket, ami javíthatja az üzemeltetők ösztönzését a fejlesztésekre.

A költségminimalizáló működés rövid távon gazdasági előnyt jelenthet az alacsonyabb kiadások miatt, ugyanakkor hosszabb távon negatív következményekkel járhat. A gyengébb szolgáltatási színvonal vendégvesztést, kedvezőtlen értékeléseket és a térség turisztikai vonzerejének csökkenését eredményezheti.

A turisták a keresleti oldal meghatározó szereplői, akik fogyasztási döntéseikkel, visszajelzéseikkel és ajánlásaikkal jelentős hatást gyakorolnak a vidéki vendégházak fejlődésére.

A modellben két lehetséges stratégia jelenik meg:

- a vidéki vendégházak fejlődésének támogatása;
- a támogatás hiánya.

A támogatás többféle formában valósulhat meg, például pozitív értékelések közzétételével, tapasztalatok megosztásával, ajánlásokkal vagy a helyi turisztikai szolgáltatások népszerűsítésével. A turisták számára ugyanakkor ezek a tevékenységek idő- és energiabefektetést jelentenek, ezért a döntéseiket az egyéni előnyök, a szolgáltatás minősége és a kapott élmény alapján hozzák.

A 2. táblázat összefoglalja a három meghatározó szereplő legfontosabb céljait, rövid és hosszú távú ösztönzőit, valamint az együttműködés hiányából eredő legfontosabb kockázatokat.

2. TÁBLÁZAT: A HÁROM SZEREPLŐ CÉLJAI, ÖSZTÖNZŐI ÉS KOCKÁZATAI

Szereplő	Elsődleges cél	Rövid távú ösztönző	Hosszú távú érdek	Kockázat nem együttműködés esetén
Kormányzat	Fenntartható turizmus fejlesztése	Alacsony szabályozási költség	Minőségi desztináció kialakítása	Romló szolgáltatási színvonal, csökkenő versenyképesség
Vendégház-üzemeltető	Nyereség maximalizálása	Költségcsökkentés	Stabil vendégkör, jó hírnév	Negatív értékelések, vendégvesztés
Turisták	Magas élményérték	Kedvező ár	Megbízható szolgáltatások	Csalódás, bizalomvesztés

Forrás: Saját szerkesztés Jin et al. (2024) alapján

Az egyensúlyi stratégiák és fejlődési pályák

A három szereplő két-két lehetséges stratégiája összesen nyolc különböző stratégiai kombináció kialakulását teszi lehetővé. Ezek közül azonban nem mindegyik eredményez hosszú távon stabil fejlődési pályát.

A modell alapján két meghatározó egyensúlyi állapot különíthető el.

Részleges együttműködés (1,0,1)

Ebben az állapotban:

- a kormányzat aktív szabályozási és támogató szerepet vállal;
- a vendégház-üzemeltetők azonban még nem választják a teljes körű minőségorientált működést;
- a turisták támogatják a falusi turizmus fejlődését.

Ez az állapot egy átmeneti fejlődési szakaszként értelmezhető. Bár az intézményi és keresleti oldal támogatja a fejlődést, a szolgáltatók számára a minőségfejlesztés kezdeti költségei még meghaladhatják az abból származó várható előnyöket.

Ebben a helyzetben különösen fontosak lehetnek azok az ösztönzők, amelyek csökkentik a fejlesztések akadályait és növelik a minőségi működés gazdasági előnyeit.

Teljes együttműködés (1,1,1)

A modell ideális fejlődési állapotát a teljes együttműködés jelenti.

Ebben az esetben:

- a kormányzat megfelelő szabályozási és támogatási környezetet biztosít;
- a vendégházak magas minőségű és fenntartható szolgáltatásokat nyújtanak;
- a turisták pozitív visszajelzéseikkel és fogyasztási döntéseikkel támogatják a rendszer fejlődését.

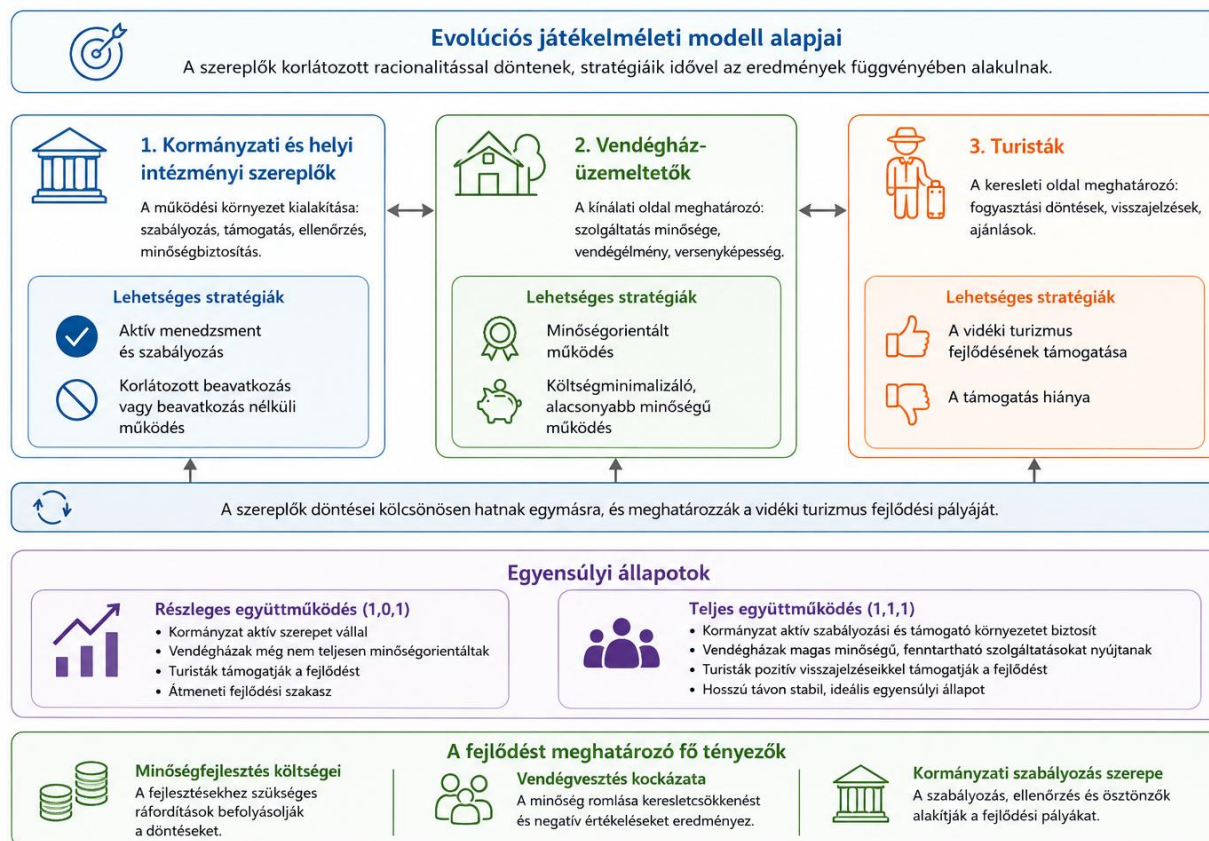
Ez az állapot akkor válhat hosszú távon stabil egyensúlyiá, ha minden szereplő számára nagyobb előnyt jelent az együttműködés, mint az egyéni, rövid távú érdekkövetés.

A fejlődést meghatározó legfontosabb tényezők

A modell eredményei alapján több tényező jelentős hatást gyakorol a szereplők stratégiai döntéseire, valamint a falusi turizmus fejlődési lehetőségeire. A vendégházak minőségi fejlődésének egyik legfontosabb korlátját a fejlesztésekhez szükséges pénzügyi ráfordítások jelentik. Amennyiben a beruházások költségei túl magasak, az üzemeltetők kevésbé érdekeltek a minőségorientált működés kialakításában. Ezért a támogatási programok, a kedvezményes finanszírozási lehetőségek és a szakmai tanácsadási rendszerek fontos eszközei lehetnek a fenntartható fejlődés ösztönzésének. A szolgáltatás minőségének romlása negatív értékelésekhez és a kereslet csökkenéséhez vezethet. Ez jelentős ösztönzőként működhet a szolgáltatók számára, mivel a rossz minőségű működés hosszabb távon gazdasági veszteségeket okozhat. Minél nagyobb következményekkel jár a minőségi hiányosságok fenntartása, annál erősebb motiváció alakulhat ki a fejlesztések megvalósítására.

A modell rámutat arra, hogy a kormányzati és intézményi szereplők meghatározó szerepet töltenek be a falusi turizmus fejlődési pályáinak kialakításában. A szabályozás, az ellenőrzési mechanizmusok, valamint a fejlesztési ösztönzők együttesen segíthetik elő, hogy a szolgáltatók számára a minőségorientált működés váljon hosszú távon is kedvező stratégiává. A 6. ábra összefoglalja az evolúciós játékelméleti modell fő összefüggéseit.

6. ÁBRA: AZ EVOLÚCIÓS JÁTÉKELMÉLETI MODELL FŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI A VIDÉKI VENDÉGHÁZAK FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉSÉBEN

Forrás: Saját szerkesztés Jin et al. (2024) alapján, OpenAI, 2026

Gyakorlati tanulságok

A jünnani eset más vidéki turisztikai térségek számára is releváns tanulságot kínálhat. Elsőként szükség van egységes minőségi követelmények kialakítására, amelyek segítik a szolgáltatókat a fejlesztési irányok meghatározásában. Másodszor fontos a pozitív ösztönzők alkalmazása, például támogatások, képzések és minősítési rendszerek bevezetése. A turisták szerepe szintén meghatározó. A hiteles értékelések és visszajelzések hozzájárulhatnak a szolgáltatások fejlődéséhez, mivel közvetlen piaci visszajelzést biztosítanak. A fenntartható falusi turizmus tehát nem egyetlen szereplő döntéseinek eredménye, hanem az érintettek közötti folyamatos együttműködés következménye.

A jünnani vidéki vendégházak példája jól szemlélteti, hogy a turizmusfejlesztésben gyakran jelennek meg érdekellentétek a rövid távú gazdasági érdekek és a hosszú távú fenntarthatósági célok között. Az evolúciós játékelméleti megközelítés segítségével feltárható, hogy milyen feltételek mellett képesek az egyes szereplők együttműködő stratégiát választani. A kutatás egyik fontos következtetése, hogy a minőségi falusi turizmus kialakulásához szükség van a kormányzat aktív szerepére, a szolgáltatók hosszú távú szemléletére és a turisták tudatos részvételére. A három szereplő érdekeinek összehangolása teremtheti meg azt a stabil egyensúlyt, amelyben a falusi turizmus gazdaságilag sikeres, társadalmilag elfogadott és környezetileg fenntartható módon fejlődhet.

Hivatkozásjegyzék

Jin, W., Min, K., Hu, X., Li, S., Wang, X., Song, B., & Li, C. (2024). Enhancing rural B&B management through machine learning and evolutionary game: A case study of rural revitalization in Yunnan, China. *PLOS ONE*, 19(3), e0294267. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0294267>

Ellenőrző kérdések

- Milyen alapvető érdekellentétek jelennek meg a kormányzat, a vendégház-üzemeltetők és a turisták között?
- Miért választják egyes vendégház-üzemeltetők kezdetben inkább az alacsonyabb minőségű működési stratégiát?
- Milyen feltételek szükségesek a teljes együttműködés egyensúlyi állapotának (1,1,1) kialakulásához?
- Hogyan befolyásolhatják a kormányzati támogatások és szabályozások a szolgáltatók döntéseit?
- Milyen szerepet töltenek be a turisták értékelései és visszajelzései a falusi turizmus minőségének fejlesztésében?
- Mely tanulságok hasznosíthatók a jünnani példából a magyarországi falusi turizmus fejlesztésében?

5. A falusi turizmus fenntarthatósági dilemmája: a közelségi turizmus és a túlturizmus paradoxona – az Allgäu példája Németországban

A falusi turizmus új kihívása

Az előző fejezet elméleti, játékelméleti keretben mutatta be, hogyan alakulhat ki egyensúly a kormányzat, a szolgáltatók és a turisták érdekei között. A németországi Allgäu régió esete azt szemlélteti, mi történik a gyakorlatban, ha ez az egyensúly felborul.

A falusi turizmus fejlődésének egyik fontos kérdése napjainkban, hogy miként lehet összeegyeztetni a növekvő turisztikai keresletet a vidéki térségek környezeti, társadalmi és kulturális fenntarthatóságával. A vidéki térségek a turizmus számára egyre vonzóbb alternatívát jelentenek a zsúfolt városi desztinációkkal szemben: a természetközeli élmények, a helyi kultúra, a nyugalom és az autentikus életmód iránti kereslet folyamatosan növekszik.

A turizmus fenntartható átalakulásának egyik fontos iránya a közelségi turizmus (proximity tourism) erősödése. Ennek lényege, hogy a turisták rövidebb távolságokat tesznek meg, előnyben részesítik a saját régiójukhoz vagy országukhoz közelebb fekvő úti célokat és alacsonyabb szén-dioxid-kibocsátású közlekedési módokat választanak. Ez a folyamat hozzájárulhat a turizmus ökológiai lábnyomának csökkentéséhez, ugyanakkor új kihívásokat is teremthet a vidéki térségek számára.

A németországi Allgäu régió esete jól mutatja ezt az ellentmondást. A koronavírus-járvány időszakában a nemzetközi utazások visszaesése miatt jelentősen megnőtt a belföldi turizmus iránti kereslet. A korábban elsősorban külföldi vendégeket fogadó turisztikai térségek helyett sok vidéki, természetközeli desztináció vált a látogatók célpontjává. Bár ez a változás környezeti szempontból kedvezőbb utazási mintákat eredményezhetett, egyes vidéki közösségekben a túlzott látogatói jelenlét új konfliktusokat idézett elő.

Az Allgäu példája arra hívja fel a figyelmet, hogy a fenntartható falusi turizmus nem csupán a környezeti terhelés csökkentését jelenti, hanem a helyi lakosság életminőségének, érdekeinek és a turizmussal kapcsolatos elfogadásának figyelembevételét is.

A falusi turizmus fenntarthatósága: nemcsak környezeti, hanem társadalmi kérdés

A turizmus fenntarthatóságáról gyakran elsősorban környezeti szempontból gondolkodunk: hogyan csökkenthető a kibocsátás, hogyan óvható meg a természeti környezet, hogyan kezelhető a hulladék, vagy hogyan használhatóak a természeti erőforrások. A vidéki térségekben azonban legalább ilyen fontos a társadalmi fenntarthatóság.

A falusi turizmus alapja ugyanis maga a helyi közösség. A vendégek nem csupán tájat vagy szolgáltatásokat vásárolnak, hanem egy adott hely életmódját, kultúráját és identitását is keresik. Ha azonban a turizmus fejlődése a helyi lakosság számára életminőség-romlással jár, hosszú távon veszélybe kerülhet a turizmus társadalmi elfogadottsága.

A jelen fejezet kiindulópontját Steber és Mayer (2024) tanulmánya jelenti, amely azt vizsgálja, hogy a vidéki lakosság miként érzékelte a turizmus hatásait a németországi Allgäu térségében a Covid–19-pandémia időszakában. A kutatás egyik legfontosabb megállapítása, hogy a túlturizmushoz kapcsolódó látogatói nyomás a járvány idején nem szűnt meg, hanem térben átrendeződött: a korábban zsúfolt városi turisztikai központok helyett számos esetben vidéki és természetközeli térségek kerültek fokozott terhelés alá.

Ez a tapasztalat fontos tanulsággal szolgál a falusi turizmus fejlesztése számára is: a vidéki térségek nem rendelkeznek automatikusan korlátlan turisztikai kapacitással. A természeti értékek sérülékenysége, a helyi infrastruktúra teherbíró képessége és a helyi közösségek turizmussal szembeni elfogadottsága egyaránt meghatározzák a fenntartható látogatói terhelés mértékét.

Az Allgäu esete: amikor a természet vonzereje túl nagyra válik

Az Allgäu Dél-Németország egyik legismertebb vidéki turisztikai térsége, amely az Alpok előterében helyezkedik el. A régió vonzerejét elsősorban természeti értékei, kulturális öröksége, túraútvonalai, téli sportlehetőségei és olyan ikonikus attrakciók adják, mint a Neuschwanstein-kastély.

A járvány előtt az Allgäu már jelentős turisztikai desztináció volt: 2019-ben mintegy 4 millió vendégérkezést és 14 millió vendégéjszakát regisztráltak. A turizmus gazdasági jelentősége mellett azonban már ekkor megjelentek a túlterheltséggel kapcsolatos problémák.

A Covid–19-járvány új helyzetet teremtett. Miközben a nemzetközi turizmus szinte teljesen leállt, a belföldi utazások és a természetalapú rekreáció iránti igény jelentősen növekedett. A látogatók új csoportjai fedezték fel a vidéki térségeket, sokan korábban kevésbé látogatott természeti területekre is eljutottak.

A helyi lakosság számára azonban ez több problémát okozott:

- növekedett a közlekedési terhelés és a parkolási problémák száma;
- a turisták gyakran lakóterületeken vagy magánterületek közelében jelentek meg;
- a természetes élőhelyek használata intenzívebbé vált;
- nőtt a hulladék mennyisége;
- egyes látogatók viselkedését a helyiek tiszteltlennek vagy felelőtlennek érzékelték.

A kutatás egyik fontos felismerése, hogy a konfliktusok nem elsősorban a turisták számából fakadtak, hanem abból, hogy a látogatók milyen módon, milyen térben és milyen időpontban jelentek meg. Ez a falusi turizmus számára különösen fontos tanulság: a fenntarthatóság nem kizárólag a vendégszám szabályozását jelenti, hanem a látogatói áramlások tudatos irányítását is.

A helyi lakosság életminősége mint a fenntartható turizmus mércéje

A tanulmány egyik újszerű megközelítése, hogy a turizmus hatásait nem kizárólag gazdasági vagy környezeti mutatókon keresztül vizsgálja, hanem a helyi lakosság szubjektív jóllétének szempontjából is értelmezi. A lakosság turizmushoz való viszonyát a turizmus érzékelt hatásai, az életminőségre és jóllétre gyakorolt következmények, valamint a turizmus támogatásának vagy elutasításának mértéke közötti összefüggések alakítják.

A turizmus pozitív hatásai – például a munkahelyteremtés, a helyi gazdaság erősödése vagy a kulturális kapcsolatok bővülése – hozzájárulhatnak a turizmus társadalmi elfogadottságának növekedéséhez. Amennyiben azonban a turisztikai tevékenységek korlátozzák a lakosság mindennapi életét, csökkentik a természeti területekhez való hozzáférést vagy beszűkítik a helyiek számára fontos rekreációs lehetőségeket, az a turizmus támogatottságának mérséklődéséhez vezethet.

Az Allgäu-kutatásban több résztvevő arról számolt be, hogy a járvány idején korlátozottabban tudta használni korábban kedvelt természetközeli pihenőhelyeit. A túlszűfolttság miatt olyan helyek váltak nehezen használhatóvá, amelyek korábban a helyiek számára a feltöltődés és a nyugalom tereit jelentették. Ez rámutat arra, hogy a falusi turizmus egyik legfontosabb erőforrása – a természet és a helyi életminőség – maga is veszélybe kerülhet, ha a turizmus fejlődése nincs megfelelően irányítva.

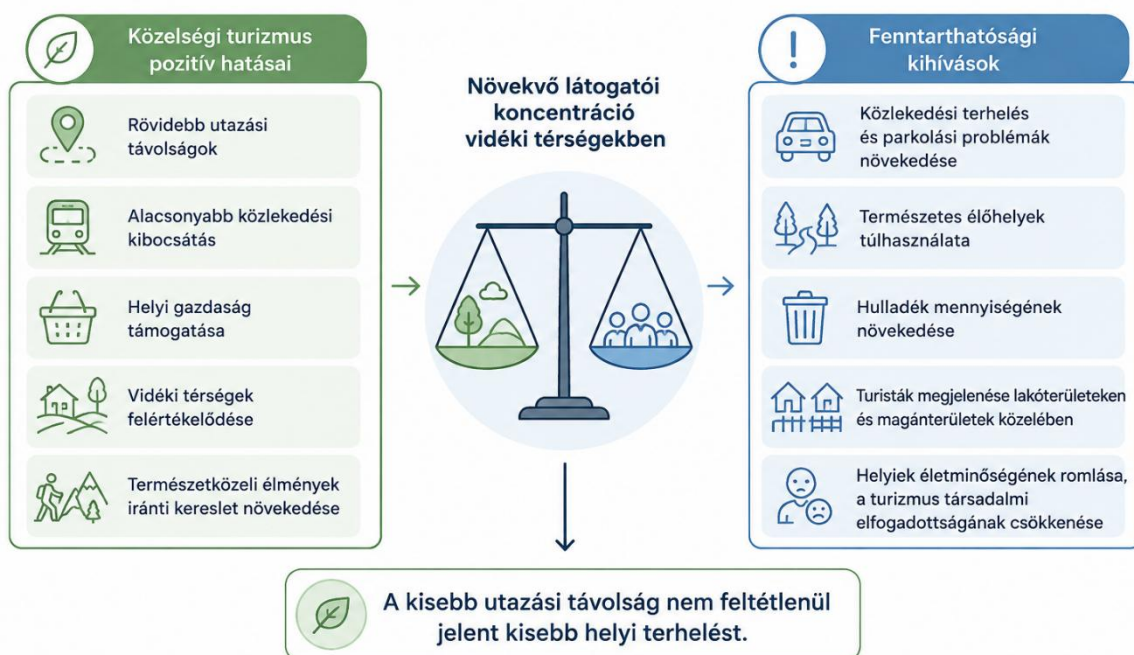
A közelségi turizmus paradoxona

A fenntartható turizmus egyik gyakran hangsúlyozott iránya a közeli úti célok előnyben részesítése. A közelségi turizmus hozzájárulhat a közlekedésből – különösen a repülésből – származó károsanyag-kibocsátások mérsékléséhez, támogathatja a helyi gazdaságot, és erősítheti a vidéki térségek turisztikai szerepét.

Az Allgäu példája azonban azt mutatja, hogy a közelségi turizmus önmagában nem garantálja a fenntarthatóságot. Ha egy népszerű vidéki térség már közel van turisztikai kapacitásának határához, a látogatók számának további növekedése környezeti és társadalmi problémákat okozhat. A kisebb távolság nem feltétlenül jelent kisebb helyi terhelést. A falusi turizmus fenntartható fejlődése ezért inkább a minőségi, szabályozott és közösségközpontú fejlesztési megközelítésekkel hozható összefüggésbe, mint a korlátlan növekedéssel.

A látogatók térbeli koncentrációja a vidéki térségekben tehát új környezeti és társadalmi kihívásokat idézhet elő. A 7. ábra ezen paradoxon főbb összefüggéseit szemlélteti.

7. ÁBRA: A KÖZELSÉGI TURIZMUS ÉS A TÚLTURIZMUS PARADOXONA A FALUSI TURIZMUSBAN

Forrás: Saját szerkesztés Steber & Mayer (2024) alapján, OpenAI, 2026

Tanulságok a falusi turizmus fejlesztése számára

Az Allgäu kutatásának tapasztalatai alapján több olyan intézkedési irány azonosítható, amelyek más vidéki térségek, így a magyar falvak számára is releváns tanulságokkal szolgálhatnak.

Az egyik legfontosabb szempont a helyi közösségek aktív bevonása a turizmus fejlesztését érintő döntésekbe. A lakosság nem pusztán a turisztikai folyamatok passzív szereplője vagy „háttérszereplője”, hanem a falusi turizmus egyik legfontosabb erőforrása, hiszen az autentikus élmények, a helyi identitás és a társadalmi elfogadottság jelentős mértékben tőle függ.

A tapasztalatok arra is rámutatnak, hogy a fenntartható fejlődés szempontjából nem feltétlenül a vendégszám növelése a legkedvezőbb irány. A mennyiségi növekedés helyett nagyobb szerepet kaphat a minőségi fejlesztés, amely a hosszabb tartózkodásra ösztönző szolgáltatásokra, a magasabb hozzáadott értékű turisztikai kínálatra és a helyi értékek tudatos bemutatására épít.

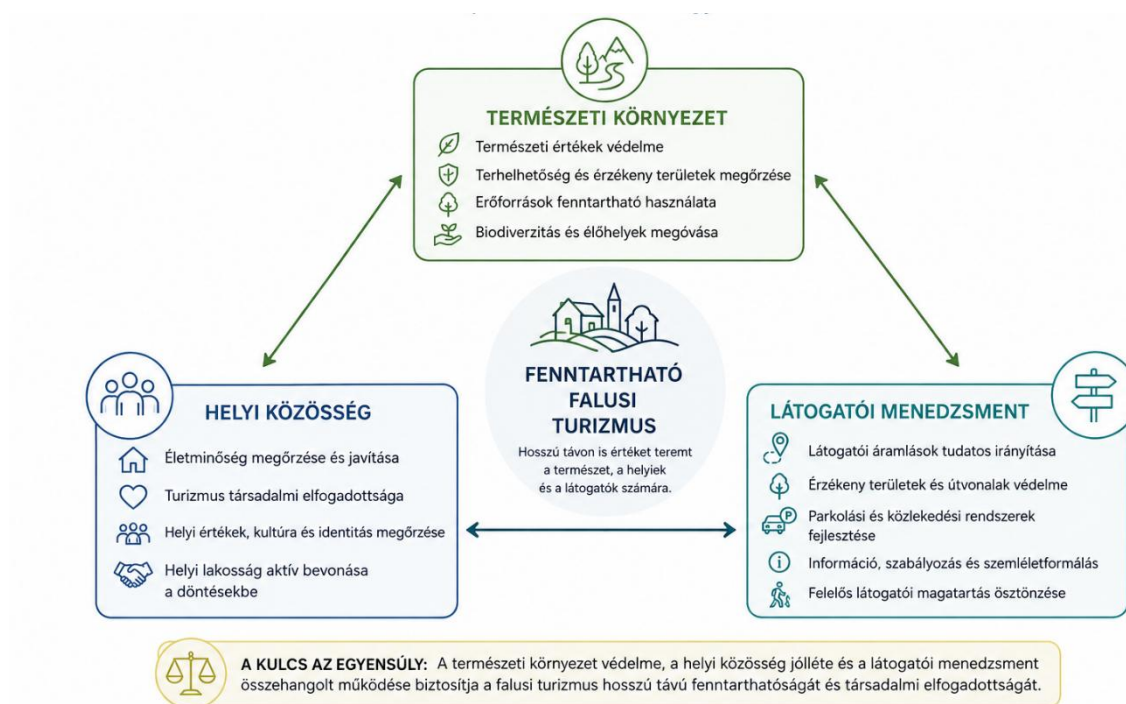
A növekvő látogatói nyomás kezelése ugyanakkor megfelelő látogatói menedzsmentet tesz szükségessé. Ennek részei lehetnek a látogatói útvonalak szabályozása, az érzékeny természeti területek védelme, a parkolási és közlekedési rendszerek fejlesztése, valamint az információs és szemléletformáló programok alkalmazása.

Végül a fenntartható falusi turizmus egyik alapvető feltétele a helyi életminőség megőrzése. A cél nem az, hogy a települések teljes mértékben a turisták igényeihez igazodjanak, hanem hogy a turizmus és a helyi közösségek mindennapi élete hosszú távon harmonikus módon tudjon együtt létezni.

Összegzés

Az Allgäu példája fontos üzenetet hordoz a falusi turizmus számára, hiszen rámutat arra, hogy a fenntarthatóság nem egyszerűen a turisták számának növelését vagy a környezeti terhelés csökkentését jelenti. A falusi turizmus akkor lehet hosszú távon sikeres, ha a természeti környezet megőrzése, a helyi közösség életminőségének biztosítása és a látogatómenedzsment összehangolt alkalmazása együttesen valósul meg. Ezt az egyensúlyt a 8. ábra szemlélteti. A jövő falusi turizmusa ezért nem feltétlenül a „több vendég” modelljét követi, hanem egy olyan megközelítés felé mozdul el, amely a „jobb kapcsolat” elvére épít: olyan turizmust alakít ki, amely értéket teremt a vendégek, a helyi lakosság és a táj számára egyaránt.

8. ÁBRA: A FENNTARTHATÓ FALUSI TURIZMUS EGYENSÚLYI MODELLJE

Forrás: Saját szerkesztés Steber & Mayer (2024) alapján, OpenAI, 2026

Hivatkozásjegyzék

Steber, F., & Mayer, M. (2024). Overtourism perception among residents in a rural proximity destination during the COVID-19-pandemic – The writing on the wall for a sustainability

transition of tourism? *Zeitschrift für Tourismuswissenschaft*, 16(3), 228–260.
<https://doi.org/10.1515/tw-2024-0015>

Ellenőrző kérdések

- Mit jelent a közelségi turizmus fogalma, és miért tekinthető a fenntartható turizmus egyik lehetséges irányának?
- Miért jelenthet paradoxont a közelségi turizmus a vidéki térségek számára?
- Milyen tényezők befolyásolják a helyi lakosság turizmussal kapcsolatos elfogadását?
- Miért nem elegendő kizárólag a turisták számát vizsgálni a túlturizmus értékelésekor?
- Milyen módon befolyásolta a turizmus növekedése az Allgäu lakóinak életminőségét?
- Milyen kapcsolat figyelhető meg a turizmus érzékelt hatásai, a szubjektív jóllét és a turizmus elfogadása között?
- Milyen intézkedésekkel lehetne egy falusi térségben csökkenteni a túlturizmus veszélyét?
- Miért fontos a helyi lakosság bevonása a falusi turizmus fejlesztésébe?
- Milyen tanulságokat lehet az Allgäu példájából a magyar falusi turizmus fejlesztése számára levonni?

6. Online vendégértékelések elemzése egy vietnámi falusi homestay-desztináció példáján

A falusi szálláshelyek új szerepe a turizmusban

A falusi turizmus az elmúlt évtizedekben számos országban a vidéki térségek gazdasági és társadalmi megújulásának egyik fontos eszközévé vált. A vidéki szálláshelyek, különösen a családi működtetésű homestay típusú szolgáltatások, nem csupán szállást biztosítanak a látogatók számára, hanem lehetőséget teremtenek a helyi életmód, kultúra és gasztronómia közvetlen megismerésére is.

A nemzetközi szakirodalomban gyakran használt homestay kifejezés a családi vendéglátáson alapuló falusi szállásformát jelenti. Olyan turisztikai szolgáltatási modellt takar, amelyben a látogatók helyi családok otthonában vagy a család közvetlen irányítása alatt működő szálláshelyen szállnak meg. A homestay ugyanakkor nem csupán egyszerű szállásnyújtást jelent, hanem a helyi életmód, kultúra, gasztronómia és mindennapi gyakorlatok megismerésének lehetőségét is (Janjua et al., 2021).

A jelen fejezetben a homestay fogalmát ezért családi vendéglátáson alapuló vidéki szállásformaként használjuk, amely a falusi turizmus egyik olyan speciális megjelenési formája, ahol a szállás, a vendéglátás, a kulturális közvetítés és a helyi élmények nyújtása szorosan összekapcsolódnak.

A hagyományos szállodai szolgáltatásokkal szemben a falusi szálláshelyek egyik legfontosabb sajátossága a vendég és a házigazda közötti közvetlen személyes kapcsolat. A vendég nem pusztán egy szobát vesz igénybe, hanem egy család, egy közösség és egy adott térség mindennapi életének részese is lehet. Ez a személyesebb kapcsolat jelentős versenyelőnyt teremthet, ugyanakkor magasabb elvárásokat is támaszt a szolgáltatókkal szemben. A 9. ábra összefoglalja a két szolgáltatási modell legfontosabb eltéréseit, kiemelve azokat a sajátosságokat, amelyek a homestay típusú falusi szálláshelyeket a fenntartható és élményalapú vidéki turizmus meghatározó elemeivé tehetik.

9. ÁBRA: A HOMESTAY-MODELL ELTÉRÉSEI A HAGYOMÁNYOS SZÁLLODAI MODELLTŐL

Forrás: Saját szerkesztés Quang et al. (2025) alapján, OpenAI, 2026

A vendégek elégedettségének és elégedetlenségének megértése ezért kulcsfontosságú a falusi turizmus fenntartható fejlődése szempontjából. A fejezet alapját Quang és szerzőtársai (2025) esettanulmánya képezi, amely a vietnámi Ben Tre tartomány falusi homestay-szolgáltatásain keresztül vizsgálja, hogy milyen tényezők alakítják a látogatók élményeit. A kutatás különlegessége, hogy nem kérdőíves felmérésekre vagy interjúkra épül, hanem a turisták által közzétett online értékelések elemzésére.

A kutatás háttere és módszertana

A vizsgálat Vietnám déli részén, a Mekong-deltában található Ben Tre tartományban készült. A térség kiváló példája annak, hogy a falusi turizmus miként kapcsolódhat össze a természeti értékekkel, a helyi kultúrával és a közösségi alapú gazdaságfejlesztés elemeivel.

Ben Tre vonzerejét elsősorban a természetközeli környezet, a folyók és csatornák világa, a hagyományos kézműves tevékenységek, valamint a helyi lakosság vendégszeretete adják. A térségben számos homestay-típusú szálláshely működik, amelyek fontos bevételi lehetőséget kínálnak a vidéki családok számára.

A kutatás öt, a Booking.com platformon magas értékelést kapott homestay szolgáltatót vizsgált. Az elemzés során 2022 júniusa és 2023 júniusa között összesen 656 vendégértékelést dolgoztak fel. A kutatók netnográfiai módszert alkalmaztak, amely az online közösségek és felhasználói tartalmak elemzését jelenti.

Az online értékelések vizsgálata egyre fontosabb kutatási módszerré válik a turizmusban. A vendégek által létrehozott tartalmak – például szöveges értékelések, fényképek és pontszámok – közvetlen betekintést nyújtanak abba, hogy a turisták milyen tényezőket tartanak fontosnak egy szolgáltatás megítélésénél.

A vendéglégedettség legfontosabb tényezői

A kutatás eredményei alapján hat fő tényező járult hozzá a vendégek pozitív élményeihez:

- házigazdák és vendéglátói magatartás,
- szolgáltatási infrastruktúra és létesítmények,
- helyi gasztronómia,
- elhelyezkedés és környezet,
- kiegészítő szolgáltatások,
- ár-érték arány.

A házigazda szerepe: az emberi tényező jelentősége

A vendéglégedettséggel legerősebben összefüggő tényező a házigazdák személye volt. Az értékelések jelentős része kiemelte a családok kedvességét, segítőkészségét és vendégszeretetét.

A kutatás egyik legfontosabb tanulsága, hogy a falusi turizmusban a szolgáltatás minősége nagymértékben az emberi kapcsolatokon múlik. A vendégek pozitívan értékelték, amikor a házigazdák személyesen foglalkoztak velük, tanácsokat adtak, programokat szerveztek számukra, vagy segítettek a kommunikációs nehézségek áthidalásában.

Különösen fontos szerepet kapott az idegennyelvi kommunikáció. Bár a falusi szállásadók gyakran nem rendelkeznek turisztikai végzettséggel, az alapvető nyelvi kompetenciák és a nyitott, támogató hozzáállás jelentősen javíthatják a vendégélményt.

Ez a megállapítás a magyar falusi turizmus számára is fontos tanulságot jelent: a versenyképesség nem kizárólag az épületek vagy a szolgáltatások színvonalán múlik, hanem azon is, hogy a vendég milyen személyes élménnyel távozik.

A szálláshelyi környezet és infrastruktúra

A második legfontosabb elégedettségi tényezőt a fizikai környezet jelentette. A vendégek értékelték a kényelmes szobákat, a megfelelő felszereltséget, valamint az olyan kiegészítő lehetőségeket, mint a kert, a pihenőterület vagy az úszómedence. A kutatás ugyanakkor rámutat arra is, hogy a falusi szálláshelyek egyik sajátossága a szabványosítás hiánya. Ez egyszerre jelenthet előnyt és kihívást. A vendégek gyakran éppen az egyediséget és a helyi jelleget keresik, ugyanakkor az alapvető komfortfeltételek – például a megfelelő ágy, a tisztaság, a meleg víz vagy a nyugodt pihenési lehetőség – nem hiányozhatnak. A vizsgált

homestay-szolgáltatások esetében a hangsúly nem a luxusszintű szolgáltatásokon, hanem a hiteles élmény és az alapvető minőségi elvárások egyensúlyán volt.

A helyi gasztronómia mint élményelem

A vendégélmény egyik meghatározó eleme a helyi étkezési kultúra volt. A látogatók különösen nagyra értékelték a családok által készített hagyományos ételeket és a helyi alapanyagok használatát. A kutatás egyik fontos felismerése, hogy a turisták gyakran nem a megszokott ízeket keresik utazásaik során, hanem új, autentikus gasztronómiai élményeket szeretnének szerezni. A falusi szálláshelyek számára ezért az étkezés nem pusztán kiegészítő szolgáltatás, hanem a helyi identitás bemutatásának egyik legfontosabb eszköze.

A magyar falusi turizmusban ez különösen jól alkalmazható lehet a helyi termékek, hagyományos receptek és családi történetek bemutatásával.

A helyszín és a természet szerepe

A vidéki környezet önmagában is jelentős vonzerőt jelentett. A látogatók pozitívan értékelték a nyugodt, természetközeli környezetet, a folyóparti fekvést, a kerteket és a táj szépségét. Ugyanakkor ugyanazok a tényezők, amelyek vonzóvá tették a vidéki környezetet, bizonyos esetekben elégedetlenséget is okoztak. A vendégek például negatívan értékelték a zajt, a közlekedési nehézségeket vagy a rovarok jelenlétét. Ez azt mutatja, hogy a falusi turizmus fejlesztésében nem elegendő csupán a természeti adottságokra építeni; szükség van a vendégek komfortjának megteremtésére is.

Az elégedetlenség fő okai

A kutatás az elégedetlenségi tényezőket is vizsgálta. Ezek közül a legfontosabbak:

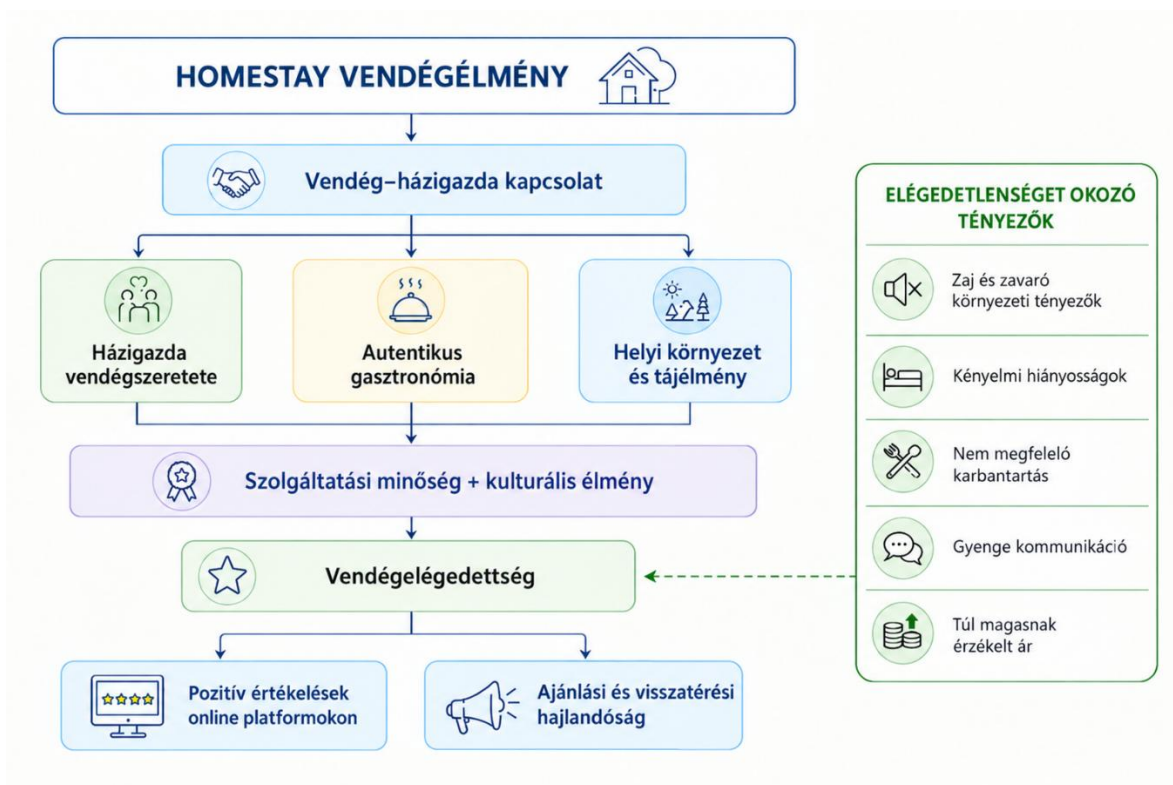
- a helyszínhez kapcsolódó problémák;
- a hiányos vagy nem megfelelő infrastruktúra;
- bizonyos szolgáltatások alacsonyabb minősége;
- az ár-érték arány problémái;
- az étkezési szolgáltatások hiányosságai.

Az elemzett értékelések alapján az ár önmagában nem tűnt meghatározó tényezőnek. A vendégek döntésében nem a kedvező ár, hanem sokkal inkább az autentikus élmény, a személyes kapcsolódás és az egyedi szállásélmény játszott meghatározó szerepet. Ez megkérdőjelezi azt a gyakori feltételezést, hogy a falusi szálláshelyek fő versenyelőnye az alacsony ár. A kutatás alapján a vendégélmény szempontjából kiemelt szerepet kapott az autentikus élmény, a személyes kapcsolat és a helyi kultúra bemutatása.

A kutatás eredményei alapján a homestay-vendégélményt nem egyetlen tényező alakítja, hanem a házigazda személye, a helyi környezet, a gasztronómiai élmények, a szolgáltatás minősége és az esetleges negatív tapasztalatok együttesen határozzák meg a vendégek

elégedettségét. A 10. ábra ezeket az összefüggéseket foglalja össze, bemutatva, hogy a pozitív és negatív élményelemek miként befolyásolják az online értékeléseket, a visszatérési szándékot és az ajánlási hajlandóságot.

10. ÁBRA: A HOMESTAY VENDÉGÉLMÉNYÉT ALAKÍTÓ FŐ TÉNYEZŐK A VIETNÁMI BEN TRE ESETTANULMÁNY ALAPJÁN

Forrás: Saját szerkesztés Quang et al. (2025) alapján, OpenAI, 2026

Tanulságok a falusi turizmus fejlesztése számára

A vietnámi eset számos olyan következtetést kínál, amelyek más vidéki turisztikai térségekben, így Magyarországon is alkalmazhatók.

Elsőként kiemelendő a humán tényező szerepe. A falusi turizmusban a vendéglátó személye gyakran fontosabb, mint maga a szálláshely. Ezért szükséges a szállásadók képzése, különösen a kommunikáció, a vendégkezelés és az idegennyelvi készségek területén. A második fontos tanulság az élményközpontú szemlélet. A falusi szálláshely versenyképességéhez az élménykínálat, a helyi ízek, a programok és a személyes kapcsolatok is hozzájárulhatnak. A harmadik elem az online jelenlét fontossága. Az online vendégértékelések a turisztikai szolgáltatók számára fontos visszajelzést jelenthetnek a vendégek tapasztalatairól és elvárásairól. A pozitív értékelések megszerzéséhez azonban nem elegendő jó szolgáltatást nyújtani; tudatosan figyelni kell a vendégigényekre és a visszajelzések feldolgozására is.

Összegzés

A vietnámi Ben Tre tartomány példája azt mutatja, hogy a falusi turizmus sikeressége összetett tényezők együttes eredménye. A vendégek nem pusztán szállást keresnek, hanem olyan élményt, amely kapcsolódik a helyi kultúrához, a természethez és a közösséghez, ugyanakkor megfelel az alapvető komfort- és minőségi elvárásoknak is.

A kutatás legfontosabb üzenete, hogy a falusi turizmus versenyelőnye nem az alacsony árban vagy a szálláshely méretében rejlik, hanem az autentikus, személyes és emlékezetes élmény megteremtésében. Ennek azonban elengedhetetlen feltétele a megfelelő komfortszint, a megbízható szolgáltatási minőség és a vendégek alapvető igényeinek teljesítése. A jövő sikeres vidéki szolgáltatói azok lehetnek, akik képesek ötvözni a helyi értékeket és a személyes vendéglátást a korszerű, kényelmes és magas színvonalú szolgáltatásokkal.

Hivatkozásjegyzék

Janjua, Z. ul A., Krishnapillai, G., & Rahman, M. (2021). A Systematic Literature Review of Rural Homestays and Sustainability in Tourism. *Sage Open*, 11(2). <https://doi.org/10.1177/21582440211007117>

Quang, T. D., Tran, N. M. P., Sthapit, E., & Garrod, B. (2025). Exploring Guests' Satisfaction and Dissatisfaction with Homestay Experiences: A Netnographic Study of a Rural Tourism Destination in Vietnam. *International Journal of Hospitality & Tourism Administration*, 26(4), 712–736. <https://doi.org/10.1080/15256480.2024.2350005>

Ellenőrző kérdések

- Miért különösen fontos a házigazda személye a falusi turizmusban?
- A bemutatott vietnámi esettanulmány alapján mely tényezők járulnak hozzá leginkább a vendégelégedettséghez?
- Miért nem tekinthető az alacsony ár önmagában elegendő versenyelőnynek a falusi szálláshelyek esetében?
- Hogyan használhatják fel a falusi turizmus szolgáltatói az online vendégértékeléseket fejlesztési célokra?
- Milyen előnyöket és kihívásokat jelent a falusi szálláshelyek egyedisége a szállodai szolgáltatásokkal szemben?
- Mely elemek hasznosíthatók a Ben Tre-i példa tapasztalataiból a magyar falusi turizmus fejlesztésében?

7. Az éghajlatváltozás hatása a falusi turizmusra – kihívások és alkalmazkodási lehetőségek

A falusi turizmus és a természeti környezet kapcsolata

A falusi turizmus egyik legfontosabb sajátossága, hogy szorosan kapcsolódik a természeti és kulturális környezethez. A vidéki térségek vonzerejét gyakran a természetközeli környezet, a nyugodtabb élettempó, a helyi hagyományok, a mezőgazdasági tevékenységek, a helyi ételek és az autentikus közösségi élmények adják.

A falusi turizmus ugyanakkor nemcsak turisztikai tevékenységként értelmezhető, hanem a vidéki térségek gazdasági és társadalmi fejlődésének egyik eszközeként is. Hozzájárulhat a helyi jövedelmek diverzifikációjához, új munkahelyek létesítéséhez, a vidéki térségek demográfiai stabilitásához, valamint a kulturális és természeti értékek megőrzéséhez. A falusi turizmus különösen fontos lehet olyan térségekben, ahol a mezőgazdasági jövedelmek önmagukban már nem biztosítanak megfelelő megélhetést.

A falusi turizmus azonban a természeti és helyi erőforrásoktól való jelentős függősége miatt különösen érzékeny lehet az éghajlatváltozás hatásaira. A természeti környezet változásai közvetlenül befolyásolhatják a turisztikai vonzerőt, míg a közvetett hatások – például a mezőgazdaság, az energiaellátás vagy a vízgazdálkodás változásai – a szolgáltatások fenntarthatóságát veszélyeztethetik.

Az éghajlatváltozás és a turizmus sérülékenysége

A turizmust az ENSZ Turisztikai Világszervezete (UNWTO, jelenleg UN Tourism) már korábban is az éghajlatváltozás hatásainak jelentősen kitett ágazatként azonosította. Ennek oka, hogy a turisztikai döntésekben jelentős szerepet játszanak az időjárási és éghajlati körülmények.

A falusi turizmus éghajlati sérülékenységét többek között az alábbi tényezők befolyásolhatják:

- a szabadtéri programokhoz megfelelő hőmérséklet;
- a csapadékviszonyok;
- a természetes tájak állapota;
- a mezőgazdasági termékek elérhetősége;
- a víz- és energiaforrások rendelkezésre állása.

Az éghajlatváltozás hatásai nem minden térséget érintenek azonos módon. Egyes területeken rövid távon akár kedvező változások is előfordulhatnak, például hosszabb szabadtéri turisztikai szezon vagy kellemesebb átmeneti évszakok formájában. Hosszabb távon azonban a szélsőséges időjárási események gyakoribbá válása, a természeti erőforrások csökkenése és a költségek növekedése jelentős kihívásokat jelent.

A jelen fejezet alapját képező, Velea és szerzőtársai (2024) által készített romániai tanulmány példája jól mutatja, hogy az éghajlatváltozás hatásai helyi szinten értelmezhetők igazán. Egy hegyvidéki falusi turisztikai térség kihívásai eltérhetnek egy alföldi vagy folyómenti település kihívásaitól.

Az éghajlatváltozás közvetlen hatásai a falusi turizmusra

Hőmérséklet-emelkedés és hóhullámok

A megfigyelések szerint Romániában az elmúlt évtizedekben emelkedett az átlaghőmérséklet, nőtt a hóhullámok gyakorisága és intenzitása. Ezek a változások közvetlenül hatnak a szabadtéri turisztikai tevékenységekre.

A falusi turizmus számos programja – például túrázás, kerékpározás, természetjárás, falusi rendezvények vagy lovas programok – erősen függ az időjárási adottságoktól. A túlzott nyári meleg csökkentheti a nappali szabadtéri aktivitásokat, különösen az alacsonyabb fekvésű térségekben.

Ugyanakkor az éghajlatváltozás bizonyos térségek számára új lehetőségeket is teremthet. A magasabban fekvő hegyvidéki területek például a nyári időszakban kedvezőbb klimatikus feltételeket kínálhatnak a melegebb városi térségekből érkező látogatók számára, ezáltal növelve turisztikai vonzerejüket.

A csapadékviszonyok változása

A csapadék mennyiségének és időbeli eloszlásának változása jelentős következményekkel járhat a vidéki térségek számára. A hosszabb száraz időszakok és a szélsőséges időjárási események nemcsak a természeti környezetet befolyásolják, hanem a falusi turizmus egyik fontos alapját jelentő mezőgazdasági termelést is. A szárazabb időszakok következményei lehetnek a mezőgazdasági termelés csökkenése, a helyi élelmiszer-alapanyagok elérhetőségének romlása, a tájképi értékek változása, valamint a vízellátási problémák súlyosbodása.

Ez különösen érzékenyen érinti a helyi gasztronómiára épülő falusi turizmust. A házi készítésű ételek, helyi gyümölcsök, borok, tejtermékek és egyéb tradicionális termékek ugyanis szorosan kapcsolódnak a mezőgazdasági termeléshez. A helyi élelmiszer-előállítás veszélyeztetése ezért nemcsak gazdasági, hanem turisztikai kihívást is jelent.

A hóviszonyok változása és a téli turizmus

A hegyvidéki falusi turizmus számára különösen fontos kérdés a hóviszonyok változása. A rövidebb havas időszakok és a bizonytalanabb téli körülmények különösen a síterületek környékén működő szálláshelyeket érinthetik.

A kevesebb hó azonban nemcsak a síturizmust érinti. A téli táj, a havas falusi környezet, valamint a karácsonyi és hagyományőrző programok szintén fontos vonzerőt jelenthetnek a

vidéki térségekben. Ezért a téli turizmusban fontos szerepet kaphat a kínálat diverzifikációja. A szolgáltatóknak olyan programokat és élményeket érdemes kialakítaniuk, amelyek kevésbé függenek a hóviszonyoktól, és a téli időszakban is vonzó alternatívát kínálnak a látogatók számára. Ilyenek lehetnek például a kulturális és hagyományőrző programok, a helyi gasztronómiai élmények, a kézműves tevékenységek, valamint a wellness- és más egészségturisztikai szolgáltatások. Ezek az elemek nemcsak csökkenthetik a hóhiányból fakadó kockázatokat, hanem hozzájárulhatnak a falusi turizmus szezonálisának mérsékléséhez is.

Az éghajlatváltozás közvetett hatásai a falusi turizmusra

Az éghajlatváltozás nemcsak közvetlenül, az időjárási körülményeken keresztül hat a falusi turizmusra, hanem jelentős közvetett hatásokat is gyakorol azokra az ágazatokra, amelyek szorosan kapcsolódnak a falusi turizmushoz.

Az energiafelhasználás és a működési költségek változása

A szélsőségesebbé váló hőmérsékleti viszonyok növelhetik a vidéki szálláshelyek energiaigényét. A melegebb nyári időszakok miatt fokozódhat a hűtési igény, miközben a téli hónapokban a fűtési szükséglet továbbra is jelentős maradhat. A magas energiaárak, illetve az energiaigény növekedése különösen érzékenyen érintheti a kisebb kapacitású falusi szálláshelyeket, amelyek működési költségeik optimalizálására gyakran korlátozott lehetőségekkel rendelkeznek.

A hosszú távú alkalmazkodás egyik fontos iránya az energiahatékony működés kialakítása is lehet. Ennek részeként előtérbe kerülhet az épületek energetikai korszerűsítése, a megújuló energiaforrások – például a napenergia vagy a geotermikus energia – alkalmazása, valamint a korszerű, alacsonyabb energiafelhasználású berendezések használata. Ezek az intézkedések nemcsak a működési költségek mérsékléséhez járulhatnak hozzá, hanem a falusi szálláshelyek fenntarthatóságát és hosszú távú versenyképességét is erősíthetik.

Mezőgazdaság és helyi élelmiszertermelés

A falusi turizmus egyik legfontosabb értéke a helyi gasztronómia és az autentikus étkezési élmény. Az éghajlatváltozás azonban veszélyeztetheti a hagyományos helyi termékek előállítását, mivel a változó klimatikus feltételek egyaránt hatással lehetnek a gyümölcstermesztésre, a zöldségtermesztésre és az állattartásra. A termelési körülmények átalakulása nemcsak a helyi alapanyagok elérhetőségét befolyásolhatja, hanem a vidéki térségek gasztronómiai identitását is érintheti hosszabb távon.

A helyi gasztronómiai értékek megőrzése ezért nem csupán turisztikai, hanem alkalmazkodási kérdés is. A helyi termelők és a turisztikai szolgáltatók közötti együttműködés hozzájárulhat ahhoz, hogy a vidéki térségek megőrizzék egyedi kínálatukat, miközben növelik ellenállóképességüket a környezeti változásokkal szemben.

Tájkép és kulturális értékek megőrzése

A falusi turizmus egyik legfontosabb vonzereje az autentikus környezet, amely magában foglalja a természeti táj értékeit, a hagyományos építészeti elemeket és a helyi kulturális örökség megjelenési formáit. Az éghajlatváltozás, valamint a nem megfelelően tervezett turisztikai fejlesztések egyaránt veszélyeztethetik ezt az egyedi karaktert, amely sok vidéki térség legfontosabb versenyelőnyét jelenti. A jövőbeni fejlesztések során ezért olyan egyensúly kialakítására van szükség, amely lehetővé teszi a korszerű turisztikai szolgáltatások fejlesztését, miközben megőrzi a hagyományos értékeket és a vidéki táj sajátos karakterét.

Alkalmazkodási lehetőségek a falusi turizmusban

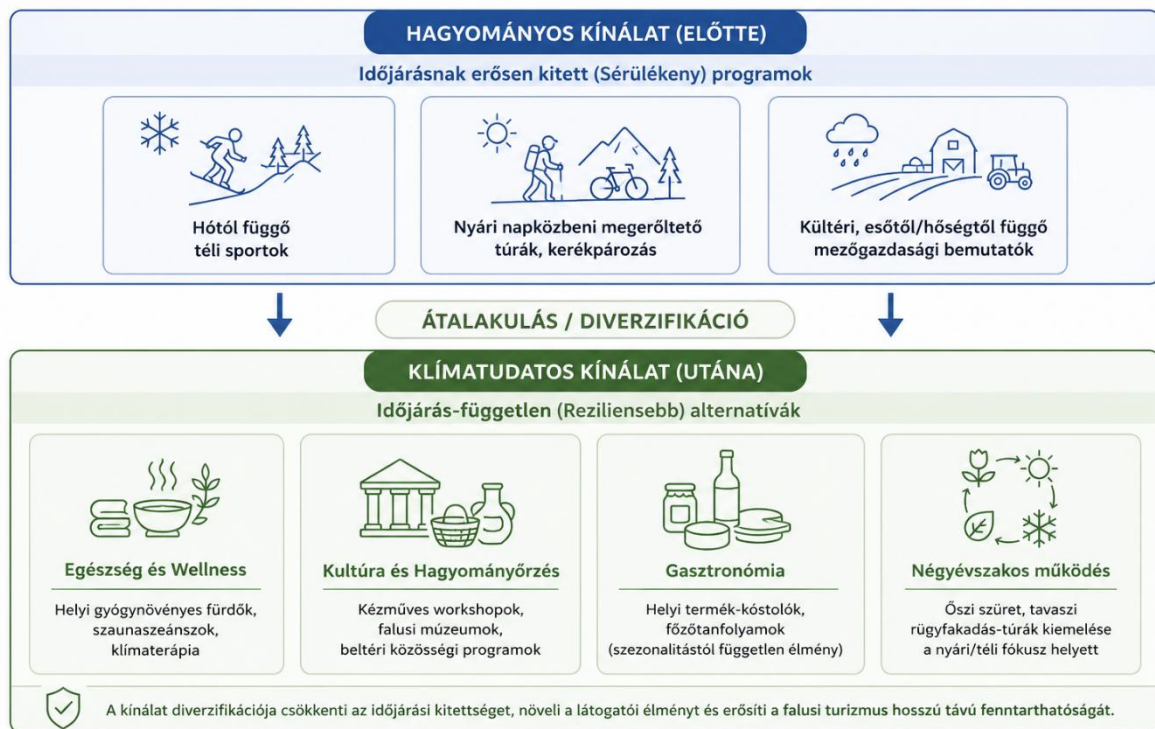
Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás nem egyetlen intézkedést jelent, hanem egy komplex fejlesztési folyamatot. A falusi turizmus számára különösen fontos lehet a kínálat átalakítása, a fenntartható működés erősítése és a helyi erőforrásokra építő turizmus fejlesztése.

A szezonális kitettség csökkenthető olyan programok kialakításával, amelyek kevésbé függenek az időjárási körülményektől, például egészségturisztikai, kulturális, gasztronómiai vagy természetismereti élmények fejlesztésével. Emellett egyre fontosabbá válik az épületek fenntartható üzemeltetése, az energiahatékony működés, valamint a víztakarékos és környezetbarát technológiák alkalmazása.

A helyi termékek hasznosítása, valamint a hagyományok és közösségi értékek megerősítése szintén hozzájárulhat a falusi turizmus ellenállóképességének növeléséhez. A korszerű éghajlati információk és előrejelzések pedig segíthetik a szolgáltatókat a beruházási döntések, a szezonális tervezés és a kockázatkezelés során.

A 11. ábra a fejezetben bemutatott alkalmazkodási lehetőségek alapján szemlélteti, hogyan alakítható a falusi turizmus termékkínálata az időjárási kitettség mérséklése érdekében.

11. ÁBRA: A FALUSI TURIZMUS TERMÉKKÍNÁLATÁNAK KLÍMATUDATOS ÁTALAKULÁSA

Forrás: Saját szerkesztés Velea et al. (2024) alapján, OpenAI, 2026

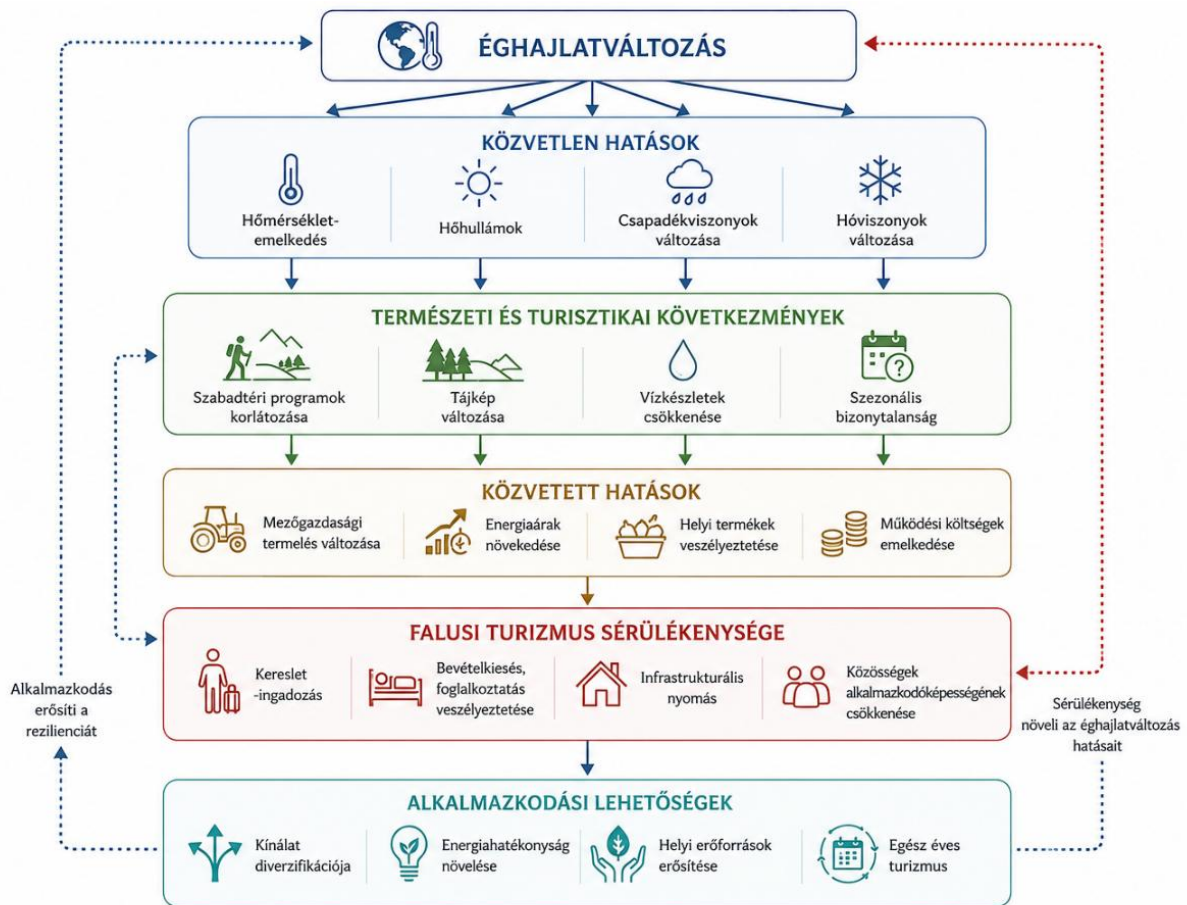
Tanulságok a magyar falusi turizmus számára

A romániai tapasztalatok több szempontból is relevánsak Magyarország számára. A falusi turizmus jövőbeni fejlesztése során fontos tanulság, hogy a versenyképesség hosszú távon nem épülhet kizárólag az alacsony árakra. A turisták számára fontos vonzerőt jelenthetnek az autentikus helyi élmények, a minőségi szolgáltatások és a térség egyedi értékei, ezért a helyi élelmiszer-termelésre, gasztronómiára és kulturális örökségre épülő kínálat jelentős versenyelőnyt jelenthet. Emellett kiemelt jelentőségű az egész éves működést támogató szolgáltatáskínálat kialakítása, valamint annak biztosítása, hogy az éghajlatváltozásból eredő kockázatokat már a turisztikai fejlesztések tervezése során is figyelembe vegyék.

A falusi turizmus hosszú távú fejlődésében az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás mellett a fenntarthatóság, a helyi értékek megőrzése és az autentikus élmények nyújtása is fontos versenyképességi tényezővé válhat. A hazai gyakorlatban az elő- és utószezon erősítése is alkalmazkodási lehetőséget jelenthet, amelyhez az adott időszakban jellemző helyi tevékenységek, például az idénymunkák bemutatása is hozzájárulhat.

A 12. ábra rendszerezve szemlélteti a jelen fejezetben részletezett összetett folyamatot: bemutatja az éghajlatváltozás közvetlen és közvetett hatásait, a turisztikai ökoszisztéma sérülékenységét, valamint a rezilienciát növelő lehetséges alkalmazkodási stratégiákat.

12. ÁBRA: AZ ÉGHAJLATVÁLTOZÁS HATÁSMECHANIZMUSA, A FALUSI TURIZMUS SÉRÜLÉKENYSÉGE ÉS AZ ALKALMAZKODÁSI LEHETŐSÉGEK

Forrás: Saját szerkesztés Velea et al. (2024) alapján, OpenAI, 2026

Hivatkozásjegyzék

Velea, L., Irimescu, A., Bojariu, R., & Chitu, Z. (2024). Climate change and its impact on Romanian rural tourism—A review of actionable knowledge. *Agriculture*, 14(11), 1917. <https://doi.org/10.3390/agriculture14111917>

Ellenőrző kérdések

- Miért tekinthető a falusi turizmus különösen érzékenynek az éghajlatváltozás hatásaival szemben?
- Melyek az éghajlatváltozás közvetlen hatásai a falusi turizmusra?
- Hogyan befolyásolja a hőmérséklet emelkedése a szabadtéri turisztikai programokat?
- Miért fontos a mezőgazdaság állapota a falusi turizmus szempontjából?
- Milyen kapcsolat van a helyi gasztronómia és az éghajlatváltozás között?
- Miért jelent kihívást a csökkenő hómennyiség a hegyvidéki falusi turizmus számára?

- Milyen energiahatékonysági intézkedésekkel alkalmazkodhatnak a falusi szálláshelyek?
- Miért fontos megőrizni a hagyományos vidéki építészeti értékeket?
- Hogyan segíthetik az éghajlattal kapcsolatos információs rendszerek a turisztikai döntéshozatalt?
- Milyen módon tehető ellenállóbbá a falusi turizmus az éghajlatváltozással szemben?

8. Falusi turizmus Portugáliában: a látogatói profilok, tevékenységek és fogyasztási minták elemzése

A vidéki térségek átalakulása: a termelőhelytől az élménytérig

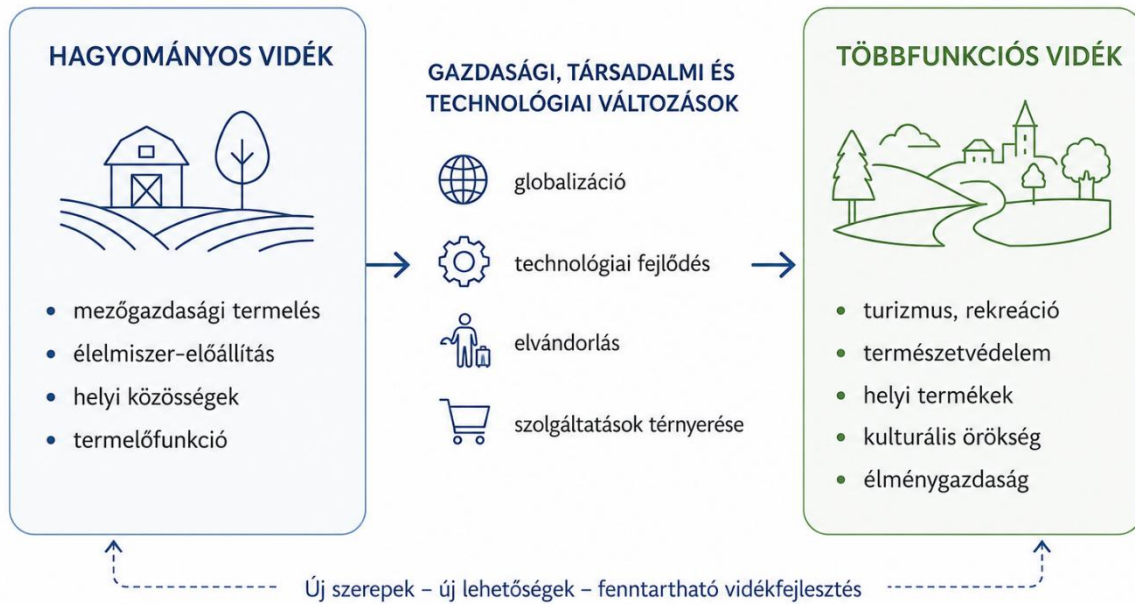
A vidéki térségek szerepe az elmúlt évtizedekben jelentős változáson ment keresztül. A hagyományos európai vidéket hosszú időn keresztül elsősorban a mezőgazdasági termelés, az élelmiszer-előállítás és a helyi közösségek fenntartása jellemezte. A gazdasági, társadalmi és technológiai változások következtében azonban sok vidéki térségben csökkent a hagyományos termelőfunkció dominanciája, és egyre nagyobb szerepet kapott a fogyasztás, a rekreáció és a turizmus.

Ez a folyamat különösen érzékelhető az európai országok távolabbi, periférikus vidékein, ahol a fiatalabb népesség elvándorlása új kihívásokat teremtett. A vidéki térségek azonban nem csupán gazdasági kihívásokkal szembesülő területek, hanem egyúttal új értékeket is képviselnek: a természetközelség, a nyugalom, a hagyományok, a helyi ételek és az autentikus életmód olyan erőforrásokká váltak, amelyek jelentős turisztikai vonzerőt teremthetnek.

A modern társadalmakban a vidék gyakran idealizált képként jelenik meg. A városi lakosság számára a vidéki térség sokszor a lassabb élet, a tiszta környezet, a hagyományőrzés és a természetesebb életforma szimbóluma. Ez az úgynevezett „vidéki idill” jelentős szerepet játszik abban, hogy egyre többen keresik a falusi turizmus által kínált élményeket.

Azonban fontos felismerni, hogy a vidéki térségek nem egységesek. Egyes helyeken a mezőgazdasági termelés továbbra is meghatározó, másutt a turizmus, a természetvédelem vagy a helyi termékek előállítása válik a fejlődés egyik lehetőségévé. A korszerű vidék tehát többfunkciós tér, ahol a termelési, kulturális, környezeti és turisztikai szerepek egymással párhuzamosan jelenhetnek meg. A 13. ábra összefoglalja a vidéki térségek funkcióinak átalakulását.

13. ÁBRA: A VIDÉKI TÉRSÉGEK FUNKCIÓINAK ÁTALAKULÁSA

Forrás: Saját szerkesztés Eusébio et al. (2017) alapján, OpenAI, 2026

A falusi turista nem egységes csoport

A falusi turizmus fejlesztésének egyik legfontosabb felismerése, hogy nincs egyetlen „tipikus” falusi turista sem. A vidéki térségek látogatóinak motivációi, érdeklődése és viselkedése jelentősen eltérhet egymástól. A kutatások alapján a falusi turisták nem alkotnak homogén csoportot, hanem eltérő motivációkkal és elvárásokkal rendelkeznek. Vannak közöttük olyanok, akik aktív élményeket keresnek, mások elsősorban a pihenést és a feltöltődést részesítik előnyben, míg egyes látogatók családi kapcsolatok miatt érkeznek vidéki térségekbe. Emellett olyan turisták is jelen vannak, akik kevésbé vesznek részt szervezett turisztikai tevékenységekben és inkább egyéni módon fedezik fel a vidéki környezetet. Ezért a sikeres falusi turizmus nem általános kínálattal, hanem jól meghatározott célcsoportokra épülő élménytermékekkel fejleszthető.

A falusi turisták típusai a portugál kutatás alapján

A fejezet alapját képező Eusébio és szerzőtársai (2017) által végzett portugál kutatás arra kereste a választ, hogy milyen típusú látogatók vesznek részt a falusi turizmusban, valamint hogy milyen tevékenységek alapján különíthetők el egymástól az egyes látogatói csoportok. A vizsgálat sajátossága, hogy nem kizárólag a turisták motivációira fókuszált, hanem azt is elemezte, hogy a látogatók ténylegesen milyen tevékenységeket végeznek vidéki tartózkodásuk során.

A kutatók 866 portugál vidéki látogató adatait klaszterelemzéssel vizsgálták, amely alapján négy, egymástól jól elkülöníthető látogatói csoportot azonosítottak. Az eredmények

rávilágítanak arra, hogy a falusi turisták nem alkotnak homogén csoportot: eltérő motivációkkal, érdeklődéssel és fogyasztási mintázatokkal rendelkeznek. Ezért a falusi turizmus sikeres fejlesztéséhez az általános kínálat helyett célszerű jól meghatározott célcsoportokra szabott turisztikai élményeket és szolgáltatásokat kialakítani.

Aktív látogatók – az élménykeresők

Az első csoportba a minta mintegy 21%-a tartozott. Ezek a látogatók tekinthetők a vidéki térségek legaktívabb fogyasztóinak, mivel tartózkodásuk során többféle élményelemet is keresnek. Érdeklődésük egyszerre irányul a természeti környezetre, a kulturális értékekre, a helyi gasztronómiára, valamint a helyi lakossággal való személyes kapcsolatok kialakítására.

Látogatásaik során gyakran vesznek részt olyan tevékenységekben, mint a táj megfigyelése, a helyi növény- és állatvilág megismerése, a történelmi falvak felkeresése, a múzeumlátogatás, a helyi ételek és borok kóstolása vagy a kézműves termékek vásárlása. Számukra a falusi turizmus értéke elsősorban az aktív részvételben és az autentikus élmények megszerzésében rejlik.

Ez a csoport különösen jelentős a vidéki gazdaság szempontjából, mivel nem csupán szálláshely-szolgáltatásokat vesz igénybe, hanem közvetlenül is hozzájárul a helyi termelők, kézművesek és szolgáltatók bevételeihez. A számukra kialakított turisztikai kínálatban ezért fontos szerepet kaphatnak az aktív részvételre építő programok, például a vezetett természetjárások, a gazdaságlátogatások, a kézműves foglalkozások, a főzőtanfolyamok vagy a mezőgazdasági munkákhoz kapcsolódó élmények.

Passzív természetmegfigyelők – a nyugalmat keresők

A második csoport szintén a minta mintegy 21%-át alkotta. Tagjai elsősorban a vidéki környezet nyugodt, természetközeli jellegét keresik, és a látogatás fő motivációja számukra a pihenés, a feltöltődés és a mindennapi stressztől való eltávolodás.

Ezek a turisták jellemzően kevésbé érdeklődnek a szervezett programok vagy az intenzív kulturális tevékenységek iránt. A vidéki térségek számukra elsősorban a csendet, a természet közelségét és a lassabb élettempó megtapasztalásának lehetőségét jelentik.

Elérésükben ezért különösen hatékony lehet az olyan kommunikáció, amely a nyugalmat és a természetközeli kikapcsolódást hangsúlyozza. Ugyanakkor számukra is érdemes könnyen elérhető, alacsony intenzitású élményeket kínálni, például panorámaútvonalakat, rövid sétákat vagy helyi termékbemutatókat.

Inaktív látogatók – a kapcsolati és családi kötődés miatt érkezők

A harmadik csoport a kutatásban részt vevők mintegy 27%-át foglalta magában, és elsősorban olyan látogatókból állt, akik kevés kifejezetten turisztikai tevékenységet végeztek vidéki

tartózkodásuk során. Utazásaik háttérében gyakran rokoni kapcsolatok, családi látogatások vagy a vidéki kötődés áll.

Ebben a csoportban magasabb arányban jelentek meg az idősebb, nyugdíjas, illetve vidéki kapcsolatokkal rendelkező látogatók. Bár klasszikus értelemben kevésbé aktív turistáknak tekinthetők, mégis fontos lehetőséget jelenthetnek a falusi turizmus számára, mivel érzelmi kapcsolat fűzi őket a vidéki térségekhez.

Esetükben relevánsak lehetnek azok a programok, amelyek a helyi emlékezetre, hagyományokra és kulturális örökségre építenek. Ilyenek lehetnek például a régi mesterségek bemutatása, a hagyományos gazdálkodási formák megismertetése, a helytörténeti programok vagy a családi örökséghez kapcsolódó élmények.

Nyári családi nyaralók – a közös élményt keresők

A kutatás alapján a negyedik csoport a legnagyobb arányú látogatói csoportot jelentette, a minta mintegy 31%-ával. Ezek a turisták elsősorban családi keretek között keresik fel a vidéki térségeket, és látogatásaik középpontjában a közös időtöltés, az élményszerzés és a helyi értékek felfedezése áll.

Érdeklődésük kiterjed a helyi kultúrára, a gasztronómiai élményekre, a hagyományos falusi környezetre, valamint a helyi emberekkel való találkozás lehetőségére. Különösen vonzóak lehetnek számukra a helyi ételekhez, borokhoz, kézműves termékekhez és tradicionális falusi életformához kapcsolódó programok.

E csoport esetében kiemelt jelentőségűek a gyermekbarát élmények, például az állatsimogatók, a farmprogramok, a természetismereti foglalkozások vagy a játékos hagyományőrző tevékenységek. A családok látogatók hosszabb tartózkodását elősegítheti, ha a vidéki térségek komplex, több generáció számára is vonzó élménykínálatot alakítanak ki.

A kutatás jelentősége a falusi turizmus fejlesztése szempontjából

A portugál kutatás egyik legfontosabb tanulsága, hogy a falusi turisták eltérő motivációkkal és fogyasztási mintázatokkal rendelkeznek, ezért a falusi turizmus fejlesztése során nem célszerű egységes turistaképből kiindulni. A különböző látogatói csoportok más-más értékeket keresnek: egyesek aktív élményeket és személyes kapcsolódást, mások nyugalmat és természetközeli feltöltődést, míg megint mások családi vagy érzelmi kötődéseik miatt érkeznek.

A sikeres falusi turizmus ezért olyan differenciált kínálat kialakítására törekedhet, amely egyszerre képes megszólítani az aktív élménykeresőket, a pihenésre vágyókat, a családok látogatókat és a vidéki értékekhez érzelmileg kötődő vendégeket. A portugál kutatás eredményei alapján a 3. táblázat összefoglalja a legfontosabb látogatói szegmensek jellemző

motivációit, az ezekhez illeszkedő turisztikai kínálatot, valamint a vidéki térségek fejlődésére gyakorolt várható hatásokat.

3. TÁBLÁZAT: A FALUSI TURISTÁK FŐ TÍPUSAI, JELLEMZŐ TEVÉKENYSÉGEI ÉS A KAPCSOLÓDÓ FEJLESZTÉSI IRÁNYOK

Turistatípus	Fő igények, motivációk	Ajánlott turisztikai kínálat	Lehetséges fejlesztési és gazdasági jelentőség
Aktív látogatók	• változatos élmények • természet és kultúra felfedezése • autentikus kapcsolódás	• túrák, természetjárás • gazdaságlátogatás • kézműves és gasztronómiai programok	• magasabb költség • helyi gazdaság erősítése • szezon meghosszabbítása
Passzív természetmegfigyelők	• pihenés, feltöltődés • természetközeli környezet • csend és nyugalom	• wellness, relaxáció • panorámautak, könnyű séták • helyi termékbemutatók	• hosszabb tartózkodás • alacsonyabb szezonális • fenntartható turizmus
Inaktív látogatók	• családi, rokoni kapcsolatok • hagyományok és emlékek • helyi identitás megélés	• helytörténeti programok • régi mesterségek bemutatása • hagyományőrző események	• visszatérő látogatók • helyi értékek megőrzése • közösségi kohézió erősítése
Nyári családi nyaralók	• közös családi élmények • szórakozás, tanulás • biztonságos környezet	• farm- és állatprogramok • gyermekbarát és interaktív programok • helyi kultúra és gasztronómia	• hosszabb tartózkodás • családbarát imázs erősítése • új keresleti szegmensek elérése

Forrás: Saját szerkesztés Eusébio et al. (2017) alapján

Összegzés

A vidéki térségek napjainkban egyszerre jelentik a múlt örökségét és a jövő turisztikai lehetőségeit. A falusi turizmus sikerének alapja nem csupán a természeti vagy kulturális értékek megléte, hanem azok megfelelő bemutatása és a megfelelő célcsoportok megszólítása.

A portugál példa azt mutatja, hogy a falusi turisták sokfélék, ezért a falusi turizmus fejlesztésének is sokszínűnek kell lennie. A helyi termékek, hagyományok, természeti értékek és emberi kapcsolatok együttesen teremthetik meg azt az egyedi élményt, amely miatt a látogatók visszatérnek.

Hivatkozásjegyzék

Eusébio, C., Carneiro, M. J., Kastenholz, E., Figueiredo, E., & Soares da Silva, D. (2017). Who is consuming the countryside? An activity-based segmentation analysis of the domestic rural tourism market in Portugal. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 31, 197–210. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2016.12.006>

Ellenőrző kérdések

- Milyen társadalmi és gazdasági folyamatok vezettek a vidéki térségek funkcióváltásához?
- Mit jelent a „vidéki idill” fogalma a turizmus szempontjából?
- Miért nem tekinthető egységes csoportnak a falusi turisták köre?
- Miért lehet a tevékenység alapú szegmentáció hatékonyabb a falusi turizmusban?
- Milyen jellemzői vannak az aktív látogatók csoportjának?
- Milyen szolgáltatásokat érdemes fejleszteni a passzív természetmegfigyelők számára?
- Miért jelenthetnek fontos célcsoportot a nyári családi nyaralók?
- Hogyan lehet növelni az inaktív látogatók érdeklődését?
- Milyen szerepet játszanak a helyi lakosok a falusi turizmus élményteremtésében?
- Milyen tanulságokat lehet a portugál kutatásból levonni a magyar falusi turizmus számára?

9. A falusi turizmus fenntarthatóságának kihívása: a szezonális kezelés Spanyolország példáján

Bevezetés

A falusi turizmus napjainkban egyre fontosabb szerepet tölt be a vidéki térségek gazdasági fejlődésében, a foglalkoztatás bővítésében és a természeti-kulturális örökség megőrzésében. A turizmus hosszú távú hozzájárulását a helyi közösségek fejlődéséhez ugyanakkor kedvezően befolyásolhatja a turisztikai kereslet időbeli kiegyensúlyozottsága. A turisztikai kereslet időbeli ingadozása, vagyis a szezonális jelenség, jelentős kihívást jelent különösen a vidéki térségek számára. A fejezet a dél-spanyolországi Andalúzia példáján keresztül mutatja be, hogy a falusi turizmus szezonális jellege milyen mértékben jellemzi a vidéki desztinációkat, és milyen jelentősége lehet a fenntartható turizmusfejlesztés szempontjából.

A turisztikai szezonális jelenségek

Turisztikai szezonális jelenségnek nevezzük azt a jelenséget, amikor a turistaforgalom az év különböző időszakában jelentős eltéréseket mutat. Ez nemcsak a vendégek számában jelenik meg, hanem hatással van a szálláshelyek kihasználtságára, az átlagos tartózkodási időre, a turizmusban foglalkoztatottak számára, a szolgáltatások működésére, valamint a helyi infrastruktúra terhelésére. A túlzott szezonális jelenség következménye, hogy a vállalkozások bevételei erősen ingadoznak, a munkahelyek bizonytalanná válnak, miközben a főszezonban jelentős környezeti terhelés alakul ki. A fenntartható falusi turizmus szempontjából ezért fontos törekvés lehet a szezonális jelenség mérséklése, valamint a turisztikai kereslet időben kiegyensúlyozottabbá tétele.

A vizsgálat háttere

A fejezet alapját képező, Martín Martín és szerzőtársai (2020) által végzett kutatás Andalúziában vizsgálta a turisztikai szezonális jelenségek jellemzőit és azok fenntartható turizmusfejlesztésre gyakorolt hatásait. Andalúzia Spanyolország egyik legjelentősebb turisztikai régiója, amely egyszerre rendelkezik tengerparti üdülőterületekkel, UNESCO világörökségi városokkal és kiterjedt védett természeti területekkel.

A vizsgálat három eltérő turisztikai termékre terjedt ki: a falusi turizmust kilenc természeti park, a városi-kulturális turizmust nyolc tartományi székhely, míg a tengerparti turizmust öt kiemelt tengerparti desztináció képviselte. Az összehasonlító megközelítés lehetővé tette annak elemzését, hogy a falusi turizmus szezonális ingadozása valóban nagyobb-e, mint más turisztikai formáké.

A szezonális jelenség méréséhez a szerzők nem egyetlen mutatót alkalmaztak, hanem több turisztikai indikátort – többek között a belföldi és külföldi vendégek, illetve vendégéjszakák számát, a turisztikai foglalkoztatást, a férőhely-kapacitást, az átlagos tartózkodási időt, valamint a szálláshelyek kihasználtságát – egyetlen összetett mutatóvá, az úgynevezett DP2 szezonális

indexszé vonták össze. Az index előnye, hogy objektív módon teszi lehetővé a különböző mutatók összehasonlítását és a turisztikai térségek szezonális teljesítményének értékelését. Az alacsonyabb DP2-érték kiegyensúlyozottabb, míg a magasabb érték erősebb szezonális koncentrációt jelez.

A kutatás legfontosabb eredményei

Az eredmények több szempontból is árnyalják a falusi turizmusról kialakult általános képet. A legalacsonyabb szezonális ingadozást Sevilla, Granada és Córdoba városi desztinációi mutatták, amelyek egész évben jelentős turistaforgalmat képesek fenntartani. Ennek hátterében elsősorban gazdag kulturális örökségük, konferenciaturizmusuk és üzleti turisztikai forgalmuk áll.

A kutatás ugyanakkor arra is rámutatott, hogy a falusi turizmus nem tekinthető egységes jelenségnek. A vizsgált természeti parkok között egyaránt előfordultak olyan desztinációk, amelyek egész évben viszonylag kiegyensúlyozott kereslettel rendelkeztek, valamint olyan térségek is, ahol a turistaforgalom néhány hónapra koncentrálódott. A kiegyensúlyozottabb vidéki desztinációkat kisebb volumenű, ugyanakkor stabilabb turisztikai aktivitás jellemezte, ami kedvezőbb feltételeket teremthetett ahhoz, hogy a turizmus a vidéki fejlesztés eszközeként működjön. Ezzel szemben a magas szezonális térségekben a turistaforgalom rövid időszakokra összpontosult, ami kiszámíthatatlanabb gazdasági teljesítményt eredményezett.

A kutatás rámutatott arra, hogy a szezonális nem csupán turisztikai, hanem komplex társadalmi-gazdasági probléma. A vizsgált vidéki desztinációkban a turizmushoz közvetlenül kapcsolódó foglalkoztatás az utószezonban mintegy 25%-kal csökkent, míg a legkevésbé szezonális desztinációk csoportjában ez az érték 9% alatt maradt. A jelentős szezonális ingadozás következményei közé tartoznak az időszakos munkanélküliség, a vállalkozások bevételeinek kiszámíthatatlansága, az infrastruktúra alacsony kihasználtsága, valamint a főszezonban jelentkező fokozott környezeti terhelés. A kutatás eredményei ezért azt mutatják, hogy a fenntartható turizmus fejlesztésének nem kizárólag a látogatószám növelése lehet a célja, hanem legalább ilyen fontos a kereslet időbeli kiegyensúlyozása is.

A turisztikai szezonális jelenség, amely egyaránt befolyásolja a desztinációk gazdasági teljesítményét, társadalmi folyamatait és környezeti állapotát. A szezonális legfontosabb következményeit, valamint az azok mérséklését szolgáló fejlesztési lehetőségeket a 4. táblázat szemlélteti.

4. TÁBLÁZAT: A TURISZTIKAI SZEZONALITÁS LEHETSÉGES KÖVETKEZMÉNYEI ÉS FEJLESZTÉSI VÁLASZAI

A szezonális következménye	Gazdasági hatás	Társadalmi hatás	Környezeti hatás	Lehetséges fejlesztési eszköz

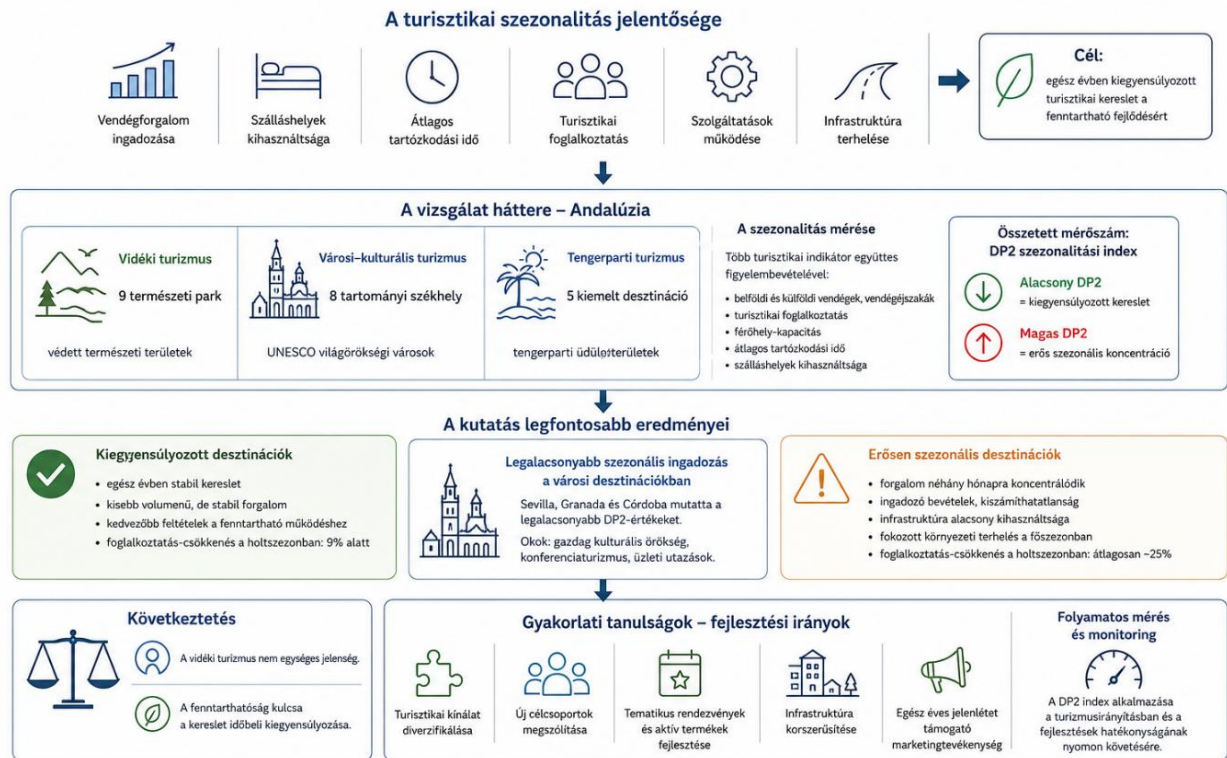
Turistaforgalom néhány hónapra koncentrálódik	Ingadozó bevételek	Időszakos foglalkoztatás	Csúcsidőszaki túlterhelés	Egész éves programkínálat
Alacsony holt szezoni kereslet	Alacsony kapacitáskihasználás	Munkahelyek megszűnése	Infrastrukturális pazarlás	Tematikus turizmus fejlesztése
Erős főszezoni kereslet	Rövid távú bevételnövekedés	Munkaerőhiány	Természeti területek fokozott terhelése	Látogatók időbeli elosztása
Kiegyensúlyozott kereslet	Stabil vállalkozások	Biztonságosabb foglalkoztatás	Fenntarthatóbb erőforrás-használat	Desztinációspecifikus fejlesztések

Forrás: Saját szerkesztés Martín Martín et al. (2020) alapján

A kutatás gyakorlati tanulságai a falusi turizmus fejlesztése számára

A kutatás felépítésének és legfontosabb összefüggéseinek áttekintését a 14. ábra foglalja össze. Az ábra bemutatja a vizsgálat logikai keretét: a turisztikai szezonális jelentőségét, az andalúziai összehasonlító kutatás felépítését, a DP2 szezonális index alkalmazását, valamint a legfontosabb eredményeket és azok gyakorlati következményeit a fenntartható falusi turizmus fejlesztése szempontjából.

14. ÁBRA: A FALUSI TURIZMUS SZEZONALITÁSÁNAK VIZSGÁLATI KERETE ÉS A KUTATÁS FŐBB MEGÁLLAPÍTÁSAI

Forrás: Saját szerkesztés Martín Martín et al. (2020) alapján, OpenAI, 2026

A kutatás egyik legfontosabb gyakorlati tanulsága, hogy a szezonális mérséklésre nincs minden térségben egyformán alkalmazható megoldás. A vidéki desztinációk természeti adottságai, célpiacai, látogatói motivációi, infrastruktúrája és fejlesztési lehetőségei jelentősen eltérnek egymástól, ezért a fejlesztési stratégiákat minden esetben a helyi sajátosságokhoz kell igazítani. A szezonális ingadozás csökkentését szolgálhatja a turisztikai kínálat diverzifikálása, új célcsoportok megszólítása, tematikus rendezvények és aktív turisztikai termékek fejlesztése, az infrastruktúra korszerűsítése, valamint az egész éves jelenlétet támogató marketingtevékenység.

A kutatás egyik jelentős tudományos eredménye, hogy árnyalja azt a széles körben elterjedt feltételezést, miszerint a falusi turizmus szükségszerűen erősen szezonális. Az eredmények azt mutatták, hogy egyes vidéki desztinációk a vizsgált városi és tengerparti desztinációk egy részénél kiegyensúlyozottabb szezonális mintázatot mutattak. Ennek megfelelően a falusi turizmus fejlesztését nem egységes stratégiák mentén, hanem desztinációs-specifikus megközelítéssel célszerű megvalósítani. A szezonális mértékének rendszeres mérése és elemzése fontos eszköz lehet a fenntartható turizmusirányításban. A tanulmányban alkalmazott DP2 mutató olyan komplex mérési módszert kínál, amely más térségek vizsgálatában is alkalmazható, és alkalmas lehet a turisztikai szezonális változásainak nyomon követésére.

Hivatkozásjegyzék

Martín Martín, J. M., Salinas Fernández, J. A., Rodríguez Martín, J. A., & Ostos Rey, M. del S. (2020). Analysis of tourism seasonality as a factor limiting the sustainable development of rural areas. *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 44(1), 45–75. <https://doi.org/10.1177/1096348019876688>

Ellenőrző kérdések

- Mit értünk turisztikai szezonális alatt?
- Milyen gazdasági és társadalmi következményei vannak a túlzott szezonálisnak?
- Miért előnyös a turisztikai szezonális összetett mutatóval mérni?
- Miért nem tekinthető homogén kategóriának a falusi turizmus?
- Hogyan befolyásolja a szezonális a vidéki térségekben zajló foglalkoztatást?
- Milyen intézkedések járulhatnak hozzá a szezonális mérsékléséhez?
- Miért fontos a desztinációs-specifikus fejlesztési stratégia a fenntartható falusi turizmusban?

10. A gazdaság mint turisztikai élménytér – az on-farm piacok szerepe a francia agroturizmusban

Bevezetés: a falusi turizmus változó szerepe

A falusi turizmus az elmúlt évtizedekben jelentős átalakuláson ment keresztül. Korábban elsősorban a vidéki környezet, a természetközelség és a nyugodt életforma iránti kereslet kielégítését szolgálta, napjainkban azonban egyre fontosabb szerepet tölt be a termelők és fogyasztók közötti kapcsolatok újjáépítésében is. A turisták egy része már nem csupán szállást és pihenési lehetőséget keres vidéken, hanem valódi élményeket, személyes találkozásokat és betekintést is szeretne kapni az élelmiszer-előállítás folyamatába.

Ebben különleges szerepet töltenek be az úgynevezett on-farm piacok, vagyis a gazdaság területén megszervezett értékesítési és turisztikai események. Ezek olyan helyszínek, ahol a látogatók közvetlenül találkozhatnak a termelőkkel, megismerhetik a gazdaság működését, megvásárolhatják a helyi termékeket, és gyakran különböző programokon is részt vehetnek. Az on-farm piac azonban nem csupán kereskedelmi esemény. Egyben olyan tér is, ahol a gazdák bemutatják saját munkájukat, értékeiket, valamint a vidéki élethez kapcsolódó identitásukat. A gazdaság ily módon nemcsak termelőhely, hanem oktatási, kulturális és közösségi tér is lesz.

A fejezetben bemutatott, Annes és Bessière (2018) által végzett kutatás azt vizsgálja, hogy a gazdák milyen célokkal szerveznek on-farm piacokat, hogyan jelenítik meg a mezőgazdaságot a látogatók számára, valamint milyen különbségek figyelhetők meg azok között, akik elsősorban társadalmi-közösségi célokat követnek, illetve azok között, akik inkább gazdasági lehetőséget látnak a falusi turizmusban.

Az on-farm piacok kialakulása és jelentősége

A mezőgazdaság modernizációja jelentős változásokat eredményezett a vidéki társadalomban. A nagyobb gazdaságok, a globális élelmiszerpiacok és a közvetítő kereskedelmi rendszerek következtében a termelők és fogyasztók közötti közvetlen kapcsolat sok esetben megszűnt vagy jelentősen gyengült.

A fogyasztók egyre kevésbé látják, honnan származik az élelmiszerük, hogyan készül és milyen munkafolyamatok állnak mögötte. Ezzel párhuzamosan a gazdák gyakran úgy érzik, hogy társadalmi megítélésük bizonytalanabbá vált: a munkájukat sokan nem ismerik, és a mezőgazdaságról gyakran leegyszerűsített vagy idealizált kép él a társadalomban.

Az on-farm piacok erre a helyzetre adnak választ. Lehetőséget teremtenek arra, hogy a gazdák közvetlenül értékesítsék termékeiket, magasabb hozzáadott értéket érjenek el, személyes kapcsolatot alakítsanak ki a vásárlóikkal, bemutassák a mezőgazdasági munka valóságát, és növeljék a fogyasztók élelmiszerrel kapcsolatos tudatosságát. A gazdaság ezáltal nem csupán

termelőhelyként működik, hanem találkozási ponttá is válik a vidéki és városi társadalom között.

Az on-farm piacok kialakulásának hátterét és a falusi turizmusban betöltött szerepét a 15. ábra szemlélteti.

15. ÁBRA: AZ ON-FARM PIACOK SZEREPE A TERMELŐ ÉS A FOGYASZTÓ KAPCSOLATÁNAK ÚJJÁÉPÍTÉSÉBEN

Forrás: Saját szerkesztés Annes & Bessière (2018) alapján, OpenAI, 2026

A kutatás háttere és módszere

A tanulmány francia gazdálkodók tapasztalatait vizsgálta. A kutatás keretében 15 olyan mezőgazdasági termelővel készítettek interjút, akik a gazdaságukban közvetlen termékértékesítést és turisztikai tevékenységet is folytattak.

A mintában nők és férfiak egyaránt szerepeltek, különböző életkorú, gazdasági helyzetű és gazdálkodási múlttal rendelkező termelők képviseltették magukat: voltak többgenerációs családi gazdaságot továbbvivő gazdák, valamint olyanok is, akik első generációs gazdálkodóként kezdték meg tevékenységüket. A résztvevők változatos mezőgazdasági ágazatokban dolgoztak, többek között zöldségtermesztéssel, állattartással, sajt- és tojástermeléssel, valamint szőlő- és gabonatermesztéssel foglalkoztak. A kutatás célja annak feltárása volt, hogy milyen motivációk ösztönzik a gazdálkodókat az on-farm piacok és a kapcsolódó turisztikai tevékenységek kialakítására.

Kétféle gazdálkodói szemlélet: társadalmi érték vagy gazdasági stratégia

A kutatás egyik legfontosabb eredménye, hogy az on-farm piacok működtetése mögött két, jól elkülöníthető gazdálkodói szemlélet rajzolódik ki. Az egyik a társadalmi és közösségi értékeket előtérbe helyező szubsztantív racionalitás, míg a másik a gazdasági eredményességre épülő formális racionalitás.

A szubsztantív racionalitással jellemezhető gazdák számára az on-farm piac elsődleges célja nem a profit növelése, hanem a társadalmi kapcsolatok kialakítása. Ezek a gazdák gyakran azért hozták létre a piacot, mert szerették volna megismertetni a fogyasztókkal munkájukat, közelebb hozni az embereket az élelmiszer-termeléshez, csökkenteni a gazdálkodói élet elszigeteltségét, és közösségi teret létrehozni. Számukra fontos volt, hogy a látogatók ne egy mesterségesen kialakított turisztikai attrakciót lássanak, hanem betekintést kapjanak a valódi gazdaság működésébe. Ezek a gazdák gyakran hangsúlyozták az egyszerűséget, a természetességet, a hitelességet, valamint a személyes kapcsolat fontosságát. Nem akarták elrejtetni a mezőgazdaság nehézségeit sem. Véleményük szerint a gazdaság akkor válik érdekessé a látogatók számára, ha valódi képet mutat.

A szubsztantív szemléletű gazdák számára az egyik legfontosabb cél a fogyasztók oktatása. A gazdaságlátogatások során bemutatták, hogyan termesztik a növényeket, hogyan tartják az állatokat, hogyan készülnek az élelmiszerek, valamint milyen környezeti és társadalmi kérdések kapcsolódnak a mezőgazdasághoz. A gazdák gyakran úgy tekintettek magukra, mint akik különleges tudással rendelkeznek, amelyet át kell adniuk a társadalomnak. Ez a szerep túlmutat a hagyományos termelői funkción. A gazda ebben az értelmezésben élelmiszer-termelő, pedagógus, közösségi szereplő, a fenntartható életmód képviselője.

A kutatás másik csoportját azok a gazdák alkották, akik elsősorban gazdasági lehetőséget láttak az on-farm piacokban. Számukra fontos cél volt a bevétel növelése, a gazdaság hosszú távú fenntartása, a piaci függőség csökkentése és a vásárlói kör kialakítása.

Ezek a gazdák gyakran korábban nagykereskedelmi vagy szövetkezeti rendszeren keresztül értékesítették termékeiket, de úgy érezték, hogy az árakat nem tudják megfelelően befolyásolni. A közvetlen értékesítés lehetőséget adott számukra arra, hogy saját márkát építsenek, magasabb árat érjenek el, és személyes kapcsolatot alakítsanak ki vásárlóikkal. Ebben a megközelítésben a látogató elsősorban vásárló, akinek pozitív élményt kell nyújtani.

A kutatás által azonosított két alapvető gazdálkodói szemlélet főbb jellemzőit a 16. ábra foglalja össze.

16. ÁBRA: A GAZDÁLKODÓK KÉT MOTIVÁCIÓS TÍPUSA AZ ON-FARM PIACOK MŰKÖDTETÉSÉBEN

Szubsztantív racionalitás (társadalmi–közösségi szemlélet)	Formális racionalitás (gazdasági szemlélet)
 Elsődleges cél: közösségépítés	 Elsődleges cél: profitnövelés, bevétel
 Fókusz: tudásátadás, oktatás	 Fókusz: értékesítés, piaci siker
 Hozzáállás: hitelesség, természetesség	 Hozzáállás: élményközpontúság
 Kapcsolat: személyes, közvetlen	 Kapcsolat: vásárlói élmény
 Szerep: élelmiszer-termelő, pedagógus, közösségi szereplő	 Szerep: vállalkozó, értékesítő, márkaépítő
 Alapérték: társadalmi érték, tudatosság, fenntartható életmód	 Alapérték: gazdasági eredmény, hosszú távú fennmaradás
 Közös cél: fenntartható falusi turizmus, gazdasági és társadalmi értékteremtés	

Forrás: Saját szerkesztés Annes & Bessière (2018) alapján, OpenAI, 2026

A vidéki élet bemutatása: hitelesség és élményközpontúság

A tanulmány egyik központi kérdése, hogy mennyire valódi képet kapnak a turisták a mezőgazdaságról.

Minden gazda tudatosan alakította a gazdaság megjelenését, rendbe tette a környezetet, tisztábbá és barátságosabbá tette a teret, és gondoskodott a látogatók kényelméről. A különbség abban jelent meg, hogy milyen mértékben változtatták meg a gazdaság eredeti működését.

A szubsztantív racionalitást követő gazdák arra törekedtek, hogy a látogatók a gazdaság mindennapi működésével a lehető leghitelesebb formában találkozzanak. A formális racionalitás képviselői ezzel szemben nagyobb hangsúlyt helyeztek az élményszerűsége, ezért kínálatukban gyakrabban jelentek meg rendezvények, gyermekprogramok és látványos bemutatók.

A kutatás jelentősége a falusi turizmus számára

A tanulmány fontos tanulsága, hogy a falusi turizmus nem egységes jelenség. Ugyanaz a turisztikai forma – például egy gazdasági piac vagy látogatói program – különböző célokat szolgálhat. Egyes gazdák számára a közösségépítés, a tudásátadás és a társadalmi kapcsolatok

kialakítása a legfontosabb. Mások számára a jövedelemtermelés, a marketing és a gazdasági fennmaradás állnak a középpontban.

A két megközelítés nem zárja ki egymást, sőt, egymást kiegészítve járulhat hozzá a falusi turizmus sikeréhez. A hosszú távon fenntartható fejlődés szempontjából az jelenti az optimális megoldást, ha a gazdasági eredményesség és a hiteles vidéki élmény egyaránt érvényesül, lehetővé téve, hogy a látogatók vonzó, ugyanakkor valós képet kapjanak a vidéki élet és a mezőgazdasági termelés értékeiről.

Hivatkozásjegyzék

Annes, A., & Bessière, J. (2018). Staging agriculture during on-farm markets: How does French farmers' rationality influence their representation of rurality? *Journal of Rural Studies*, 63, 34–45. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2018.07.015>

Ellenőrző kérdések

- Miért váltak fontossá az on-farm piacok a falusi turizmusban?
- Milyen problémákra ad választ a gazdák és a fogyasztók közötti közvetlen kapcsolat kialakítása?
- Mit jelent a szubsztantív racionalitás a gazdák turisztikai tevékenységében?
- Miben különbözik a formális racionalitás a szubsztantív racionalitástól?
- Miért fontos a gazdák számára a fogyasztók szemléletformálása és az ismereteik bővítése?
- Milyen szerepet tölthet be a gazdaság mint turisztikai helyszín?
- Milyen előnyei és veszélyei lehetnek a vidéki élet „színpadra állításának”?
- Miért lehet fontos az autentikusság a falusi turizmusban?
- Hogyan járulhat hozzá az on-farm piac a vidéki közösségek megerősítéséhez?
- Milyen egyensúlyt kell megtalálnia a falusi turizmusnak a gazdasági siker és a hitelesség között?

11. Az agroturizmus szerepe a vidéki térségek fenntartható fejlődésében – az olaszországi tapasztalatok tanulságai

Az agroturizmus jelentősége a vidékfejlesztésben

Míg az előző fejezet francia gazdák kvalitatív, interjú vizsgálatán keresztül mutatta be az on-farm piacok mögötti motivációkat, ez a fejezet Lupi és szerzőtársai (2017) nagymintás, kvantitatív olaszországi kutatásának eredményeit ismerteti arról, hogy mely gazdasági és szerkezeti tényezők növelik annak valószínűségét, hogy egy gazdaság agroturisztikai tevékenységet indítson. Az agroturizmus a falusi turizmus egyik speciális formája, amelynek alapját a működő mezőgazdasági gazdaság és annak természeti, kulturális, valamint gazdasági erőforrásai jelentik.

Az olasz modell különleges helyet foglal el Európában. Míg számos európai országban a falusi turizmus elsősorban turisztikai vállalkozásokhoz kapcsolódik, Olaszországban kizárólag aktív mezőgazdasági termelők működtethetnek agroturisztikai szolgáltatásokat. Ez biztosítja, hogy az agroturizmus valóban hozzájáruljon a mezőgazdaság fennmaradásához és ne váljon pusztán szálláshely-szolgáltatássá.

Az olasz agroturizmus sajátosságai

Olaszországban az agroturizmus az elmúlt évtizedekben jelentős mezőgazdasági és vidékfejlesztési tevékenységgé vált. 2011-ben valamivel több mint húszezer, a mezőgazdasági gazdaságok mintegy 2%-át kitevő engedélyezett agroturisztikai gazdaság működött Olaszországban, amelyek széles körű szolgáltatáskínálattal várták a látogatókat. A leggyakoribb szolgáltatások a következők:

- falusi szálláshely-szolgáltatás;
- helyi ételek és italok kínálata;
- a gazdaságban előállított termékek értékesítése;
- borkóstolók és gasztronómiai programok;
- lovas és természetjáró programok;
- oktatási és ismeretterjesztő foglalkozások;
- sport- és egyéb szabadidős tevékenységek.

A szolgáltatások sokszínűsége jól mutatja, hogy az olasz agroturizmus nem csupán szálláshely-szolgáltatást jelent, hanem a mezőgazdasági tevékenységekhez, a helyi gasztronómiához, a természeti környezethez és az élményalapú kikapcsolódáshoz egyaránt kapcsolódó komplex turisztikai terméké fejlődött. Az agroturizmus ezért a mezőgazdasági tevékenység diverzifikációján keresztül hozzájárulhat a gazdaságok jövedelmének kiegészítéséhez, miközben a táji és környezeti adottságok a turisztikai tevékenység szempontjából is értéket képviselhetnek.

A kutatás adatbázisa és módszertana

A kutatás az olasz Farm Accountancy Data Network adatbázisára épült, amely több mint 11 ezer mezőgazdasági üzem gazdasági és szerkezeti adatait tartalmazza. A vizsgálatban 11 009 gazdaság szerepelt; közülük 357 működtetett agroturisztikai szolgáltatást. Ez azt jelenti, hogy az agroturisztikai szolgáltatók a mintában körülbelül 3%-ot képviseltek.

A kutatás egyik módszertani újdonsága az úgynevezett ROSE (Random Over-Sampling Examples) eljárás alkalmazása volt. Mivel az agroturisztikai gazdaságok aránya a mintában rendkívül alacsony volt, az adatbázis erősen kiegyensúlyozatlan osztályeloszlást mutatott. A ROSE a kiegyensúlyozatlan minták kezelésére szolgáló eljárás, amely szintetikus megfigyelések generálásával kiegyensúlyozott mintát hoz létre. A módszer a hagyományos túlmintavételezési (oversampling) és alulmintavételezési (undersampling) eljárások továbbfejlesztett változatának tekinthető, és lehetővé tette a regressziós modell pontosabb becslését. A kutatók logisztikus regressziós modell segítségével vizsgálták, hogy a gazdaság és a gazdálkodó különböző jellemzői miként függnek össze az agroturisztikai tevékenység folytatásának valószínűségével.

Az agroturisztikai gazdaságok legfontosabb jellemzői

Természeti környezet

A kutatás egyik legfontosabb megállapítása szerint az agroturizmus szoros kapcsolatban áll a táji adottságokkal. Nagyobb valószínűséggel működik az agroturizmus olyan gazdaságokban, amelyek természetvédelmi területen helyezkednek el, ahol magas a táj esztétikai értéke, jelentős az erdőterület, illetve változatos a felszín.

Domborzati adottságok

A síkvidéki gazdaságokhoz képest a domb- és hegyvidéki gazdaságok sokkal nagyobb valószínűséggel kapcsolódnak az agroturizmushoz. Különösen kedvezőek a hegyvidékek, a magas dombságok és a tengerparti dombvidékek. Ezeken a területeken a mezőgazdaság önmagában gyakran kevésbé jövedelmező, ezért az agroturizmus fontos jövedelemkiegészítő tevékenységgé válik.

Gazdasági méret

Érdekes eredmény, hogy az agroturizmus elsősorban nem a legnagyobb gazdaságokra jellemző. Legnagyobb eséllyel a kis- és közepes méretű gazdaságok indítanak agroturisztikai vállalkozást. A nagyüzemek inkább az intenzív mezőgazdasági termelésből származó bevételeikre támaszkodnak, ezért kevésbé motiváltak a turisztikai diverzifikációban.

Gazdaságszerkezet

Az agroturisztikai gazdaságok általában változatosabb termelési szerkezettel rendelkeznek. Kevésbé jellemző rájuk a monokultúrás növénytermesztés és a nagyüzemi specializáció.

Gyakrabban fordul elő többféle növény termesztése, állattartás, saját feldolgozás és közvetlen értékesítés. Ez hozzájárulhat a biológiai sokféleség, a táj változatossága, valamint a turisták számára kínált élmények sokszínűségének növeléséhez.

Munkaerő

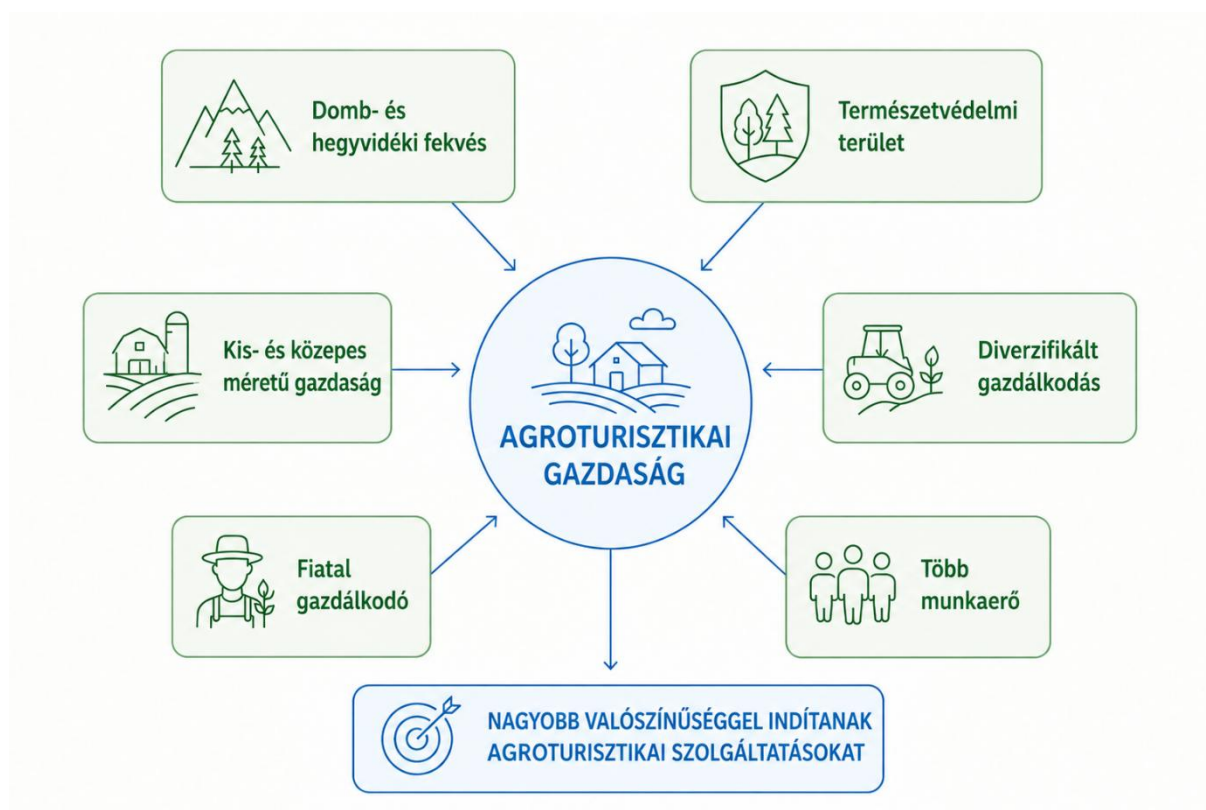
Az agroturisztikai tevékenység a mezőgazdasági alaptevékenység mellett további munkaerőigényt is teremthet. A vendégfogadás, a szálláshely-üzemeltetés, a vendéglátás, a programszervezés és a marketing jelentős többletmunkát igényel. Ez hozzájárulhat a vidéki foglalkoztatás növeléséhez, a családi gazdaságok stabilitásához és új munkahelyek létesítéséhez.

A gazdálkodó életkora és neme

A kutatás szerint a fiatalabb gazdálkodók nagyobb valószínűséggel folytatnak agroturisztikai tevékenységet. Ez arra utalhat, hogy az agroturizmus a fiatalabb gazdálkodók számára is fontos diverzifikációs lehetőséget jelenthet. A vizsgálat azt is kimutatta, hogy a gazdálkodó neme nem áll szignifikáns kapcsolatban az agroturisztikai tevékenység folytatásával.

A kutatás eredményei alapján kirajzolódnak azok a tényezők, amelyek növelik annak valószínűségét, hogy egy mezőgazdasági üzem agroturisztikai tevékenységet folytasson. Ezek nem egyetlen adottsághoz kapcsolódnak, hanem a természeti környezet, a gazdaság szerkezete és mérete, valamint a gazdálkodók jellemzőinek együttes hatásából erednek. A 17. ábra szemlélteti, mely jellemzők és gazdálkodási sajátosságok kedveznek leginkább az agroturisztikai szolgáltatások kialakításának.

17. ÁBRA: AZ AGROTURISZTIKAI GAZDASÁGOK KIALAKULÁSÁT BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK

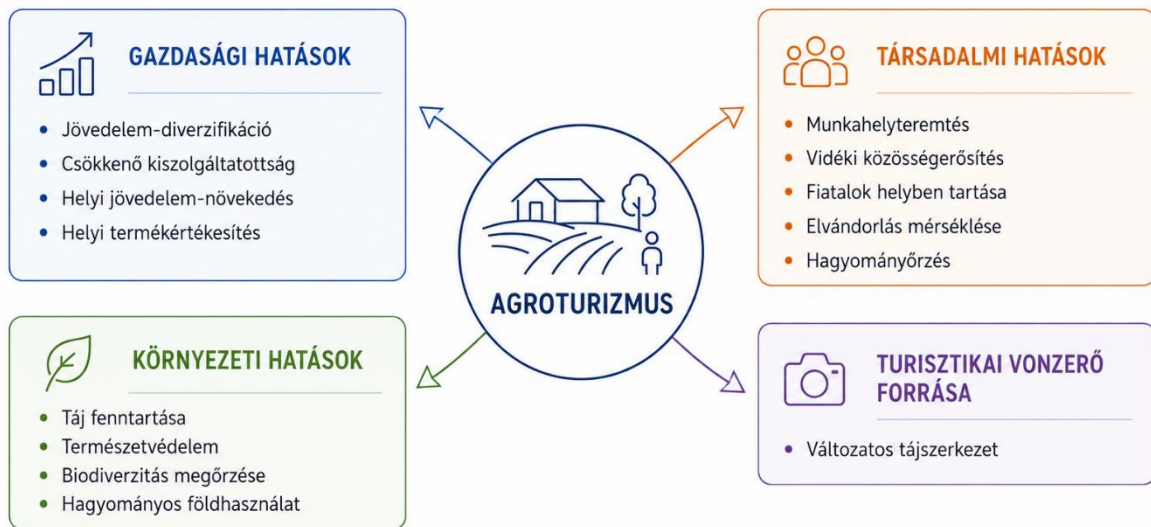

Forrás: Saját szerkesztés Lupi et al. (2017) alapján, OpenAI, 2026

Az agroturizmus hozzájárulása a vidékfejlesztéshez

A 18. ábra szemléletesen mutatja be, hogyan kapcsolódhat az agroturizmus a fenntartható vidékfejlesztéshez. A tevékenység egy összetett folyamat, amely szimultán módon fejti ki gazdasági, társadalmi és környezeti hatásait, elősegítve a vidéki területek vitalitásának megőrzését.

18. ÁBRA: AZ AGROTURIZMUS HOZZÁJÁRULÁSA A FENNTARTHATÓ VIDÉKFEJLESZTÉSHEZ

Forrás: Saját szerkesztés Lupi et al. (2017) alapján, OpenAI, 2026

A gazdasági hatások terén az agroturizmus közvetlen jövedelemkiegészítést nyújt a gazdaságok számára, ezáltal hatékonyan diverzifikálja a mezőgazdasági bevételeket. Ezzel párhuzamosan csökkenhet a termelők kiszolgáltatottsága. Különösen jelentős eredmény lehet, hogy az így keletkező jövedelem a helyi gazdaságban marad, ösztönözve a helyi termékek és szolgáltatások iránti keresletet és értékesítést, ami tovább erősíti a helyi vásárlóerőt.

A társadalmi hatások dimenziójában meghatározó az agroturizmus munkahelyteremtő képessége, amely kulcsfontosságú a vidéki közösségek megerősítésében. A tevékenység vonzó perspektívát kínálhat a fiatalok számára, így hozzájárulhat a helyben maradáshoz, s ezáltal mérsékli az elvándorlást. Ezen túlmenően a vendégfogadás és a helyi kultúra bemutatása szervesen kapcsolódnak a helyi hagyományok megőrzéséhez és továbbadásához.

Végezetül a környezeti hatások tekintetében az agroturizmus ösztönzőleg hat a táj fenntarthatóságára és a természetvédelmi célok megvalósulására. A tevékenység elősegítheti a biodiverzitás megőrzését, valamint a hagyományos földhasználati formák fennmaradását, amelyek kulcsfontosságúak a vidéki tájkép integritásának megőrzésében. Az így kialakuló és megőrzött változatos tájszerkezet önmagában is jelentős turisztikai vonzerőt képvisel, ami egyfajta pozitív visszacsatolást biztosít az egész folyamat számára.

Szakpolitikai tanulságok

A szerzők szerint a jövő vidékpolitikájában az agroturizmus kiemelt szerepet kaphat. Ennek érdekében célszerű támogatni a kis- és közepes családi gazdaságokat, a természetvédelmi területeken működő gazdaságokat, a fiatal gazdálkodókat, a helyi termékek értékesítését, a

multifunkcionális mezőgazdaság fejlesztését, valamint az agroturizmus és más vidéki turisztikai formák közötti együttműködést. Az olasz tapasztalatok alapján az agroturizmus nem csupán kiegészítő jövedelemszerzési lehetőség, hanem a vidéki térségek hosszú távú fenntartható fejlődésének egyik stratégiai eszköze.

Hivatkozásjegyzék

Lupi, C., Giaccio, V., Mastronardi, L., Giannelli, A., & Scardera, A. (2017). Exploring the features of agritourism and its contribution to rural development in Italy. *Land Use Policy*, 64, 383–390. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2017.03.002>

Ellenőrző kérdések

- Mit értünk agroturizmus alatt, és miben különbözik a falusi turizmustól?
- Milyen sajátosságai vannak az olasz agroturizmus szabályozásának?
- Miért tekinthető az agroturizmus a mezőgazdasági diverzifikáció egyik formájának?
- Milyen természeti tényezők növelik az agroturizmus kialakulásának valószínűségét?
- Miért jellemzőbb az agroturizmus a kisebb gazdaságokra?
- Milyen kapcsolat mutatható ki az agroturizmus és a biodiverzitás között?
- Hogyan járul hozzá az agroturizmus a vidéki foglalkoztatás bővítéséhez?
- Milyen szakpolitikai intézkedések segíthetik az agroturizmus további fejlődését?

12. Az osztrák „Urlaub am Bauernhof” modell – a falusi turizmus mint a mezőgazdasági diverzifikáció eszköze

A falusi turizmus szerepe az osztrák vidéki gazdaságokban

A falusi turizmus, illetve annak mezőgazdasági tevékenységhez közvetlenül kapcsolódó formája, az agroturizmus, a vidéki gazdaságok diverzifikációjának egyik lehetséges eszköze. Jelentősége különösen azokban a régiókban mutatkozik meg, ahol a mezőgazdasági termelés jövedelemtermelő képessége korlátozott, így a hegyvidéki vagy kedvezőtlen természeti adottságú területeken.

Ausztriában ennek egyik ismert példája az „Urlaub am Bauernhof” (Nyaralás a parasztgazdaságban) mozgalom. A modell lényege, hogy a mezőgazdasági termelést és a turisztikai szolgáltatásokat egységes élménykínálattá kapcsolja össze. Az osztrák tapasztalatok arra utalnak, hogy az agroturizmus egyes családi gazdaságokban nem csupán jövedelemkiegészítő tevékenységként, hanem a hosszú távú gazdasági stabilitást támogató diverzifikációs lehetőségként is megjelenhet.

A kutatás célja és módszertana

A fejezet alapját Kirner és szerzőtársai (2022) ausztriai kutatása képezi, amely azt vizsgálta, hogy az „Urlaub am Bauernhof” program milyen gazdasági eredményeket biztosít az osztrák mezőgazdasági üzemek számára, valamint hogyan értékelik a részt vevő gazdálkodók annak működését. A kutatás a pénzügyi teljesítmény elemzését interjúkkal egészítette ki, amelyek feltárták a gazdálkodók tapasztalatait, a vendégfogadási tevékenység megszervezésével kapcsolatos kihívásokat, valamint az agroturizmus jövőbeli fejlesztésére vonatkozó elképzeléseket is.

Az elemzés az osztrák Zöld Jelentés könyvelési adatbázisában szereplő mezőgazdasági üzemekre épült. A kutatók 17 olyan gazdaságot választottak ki, amelyek agroturisztikai szolgáltatást működtettek. A mintába különböző régiókban működő családi gazdaságok kerültek, amelyek eltérő szállásformákat – többek között apartmanokat, vendégszobákat, üdülőházakat és alpesi kunyhókat – kínáltak.

A gazdasági teljesítmény értékelése teljes költségalapú üzemi ágazati elszámolással történt. Az elemzés nemcsak a közvetlen kiadásokat vette figyelembe, hanem a kalkulált költségeket is – például a családi munkaerő értékét és a saját tőke használatának költségét. Ez a megközelítés realisabb képet nyújtott az agroturisztikai tevékenység tényleges jövedelmezőségéről.

Az „Urlaub am Bauernhof” gazdasági jelentősége

A kutatás egyik legfontosabb eredménye, hogy az agroturizmus a vizsgált gazdaságok többségében növelte a mező- és erdőgazdaságból származó jövedelmet. A vendégfogadás

tehát valódi jövedelemkiegészítő szerepet tölt be, különösen azokban a gazdaságokban, ahol a hagyományos mezőgazdasági termelés korlátozottabb lehetőségeket kínál.

A vizsgált gazdaságok átlagosan mintegy 31 800 euró bevételt értek el az agroturizmusból, amely jelentős részét képezte a teljes üzemi teljesítménynek. A tevékenység azonban nagyon eltérő eredményeket hozott: egyes gazdaságok számára csak kisebb kiegészítő bevételt jelentett, míg mások számára már önálló, jól működő üzletággá vált.

A teljes költségszámítás ugyanakkor fontos árnyalatot mutatott. Bár az agroturizmus minden vizsgált gazdaságban pozitív fedezeti hozzájárulást eredményezett, a teljes vállalkozói jövedelmezőség már jóval változatosabb képet mutatott. Átlagosan a kalkulált munkaköltségek és tőkeköltségek mintegy felét sikerült a tevékenységből fedezni. Ez azt jelenti, hogy az agroturizmus sok esetben hozzájárul a családi gazdaság fennmaradásához, de nem minden esetben biztosít magas órabért vagy kiemelkedő nyereséget.

A kutatás egyik fontos tanulsága, hogy az agroturizmus gazdasági sikerét nem lehet kizárólag a bevétel alapján megítélni. A munkaráfordítás, az épületek fenntartási költségei és a kihasználtság egyaránt meghatározó tényezők.

A sikeres működés feltételei

A vizsgálat nem talált egyetlen olyan tényezőt sem, amely minden sikeres agroturisztikai gazdaságra jellemző lenne. Nem létezik tehát egyetlen követhető recept sem az „Urlaub am Bauernhof” sikeres működtetésére. Ugyanakkor két tényező különösen fontosnak bizonyult: a megfelelő munkaszervezés és a vendégéjszakák száma.

A szálláshelyek kihasználtsága alapvető jelentőségű, hiszen az épületek fenntartási költségei akkor térülnek meg jobban, ha a rendelkezésre álló férőhelyeket megfelelő arányban használják ki. Ugyanakkor a túlzott vendégszám vagy a rossz munkaszervezés a család életminőségét ronthatja.

A gazdálkodók beszámolóí alapján az agroturizmus egyik fontos értéke a vendégekkel kialakított személyes kapcsolat. A megkérdezettek közül többen kiemelték a vendégek elismerő visszajelzéseit és a velük való kapcsolatot. Ez a személyesség jelentős versenyelőnyt jelenthet a hagyományos turisztikai szolgáltatásokkal szemben.

Azonban a vendégfogadás jelentős többletmunkát is jelent. A takarítás, a vendégekkel való kapcsolattartás, az étkeztetés, a marketing és az adminisztráció mind olyan feladatok, amelyek a mezőgazdasági munkák mellett jelennek meg. A családi együttműködés ezért sok esetben a működés alapfeltétele.

A gazdálkodók tapasztalatai és jövőbeli stratégiái

A megkérdezett gazdálkodók többsége pozitívan értékelte az agroturizmus szerepét, különösen annak gazdasági és társadalmi hozadékait. Többen kiemelték, hogy a vendégek

elismerése, a személyes kapcsolatok kialakítása, valamint a vidéki életforma és gazdálkodási gyakorlatok bemutatása önmagában is fontos motivációs tényezőt jelent.

Számos gazdálkodó számára lényeges szempont volt, hogy az agroturizmus lehetőséget teremt a helyben realizált jövedelem növelésére, illetve a családtagok bevonásával működtethető foglalkoztatási lehetőségek fenntartására. A jövőbeli fejlesztési elképzelések között elsősorban a kisebb korszerűsítések, az árak felülvizsgálata és az online jelenlét javítása szerepeltek. A legtöbb gazdaság nem kívánta jelentősen bővíteni tevékenységét, inkább a meglévő rendszer hatékonyabb működtetésére törekedett. Ez arra utal, hogy az agroturizmus esetében nem mindig a növekedés a legfontosabb cél. Sok családi gazdaság számára a megfelelő egyensúly megtalálása – vagyis a jövedelem, a munkaterhelés és az életminőség összehangolása – legalább olyan fontos, mint a gazdasági növekedés.

Az interjúk eredményei rámutattak arra, hogy az agroturizmus nemcsak gazdasági előnyökkel jár, hanem jelentős szervezési és működtetési kihívásokat is magában hordoz. Az 5. táblázat a gazdálkodók tapasztalatai alapján foglalja össze a tevékenység legfontosabb előnyeit és a hosszú távú működést befolyásoló kihívásokat.

5. TÁBLÁZAT: AZ AGROTURIZMUS ELŐNYEI ÉS MŰKÖDÉSI KIHÍVÁSAI AZ OSZTRÁK GAZDÁLKODÓK TAPASZTALATAI ALAPJÁN

A gazdálkodók által kiemelt előnyök	A gazdálkodók által említett kihívások
Kiegészítő jövedelem a mezőgazdasági termelés mellett	Jelentős többletmunkát igényel
A családi munkaerő hatékony foglalkoztatása	Takarítás és vendégfogadás időigénye
Közvetlen kapcsolat a vendégekkel	Marketing és adminisztrációs feladatok
A vidéki életforma és gazdálkodás bemutatása	A férőhelyek megfelelő kihasználtságának biztosítása
Helyi termékek értékesítésének lehetősége	A munka és a magánélet egyensúlyának megőrzése
Személyes elégedettség és pozitív vendégvisszajelzések	Az épületek fenntartási és felújítási költségei

Forrás: Saját szerkesztés Kirner et al. (2022) alapján

A kutatás tanulságai a falusi turizmus fejlesztése számára

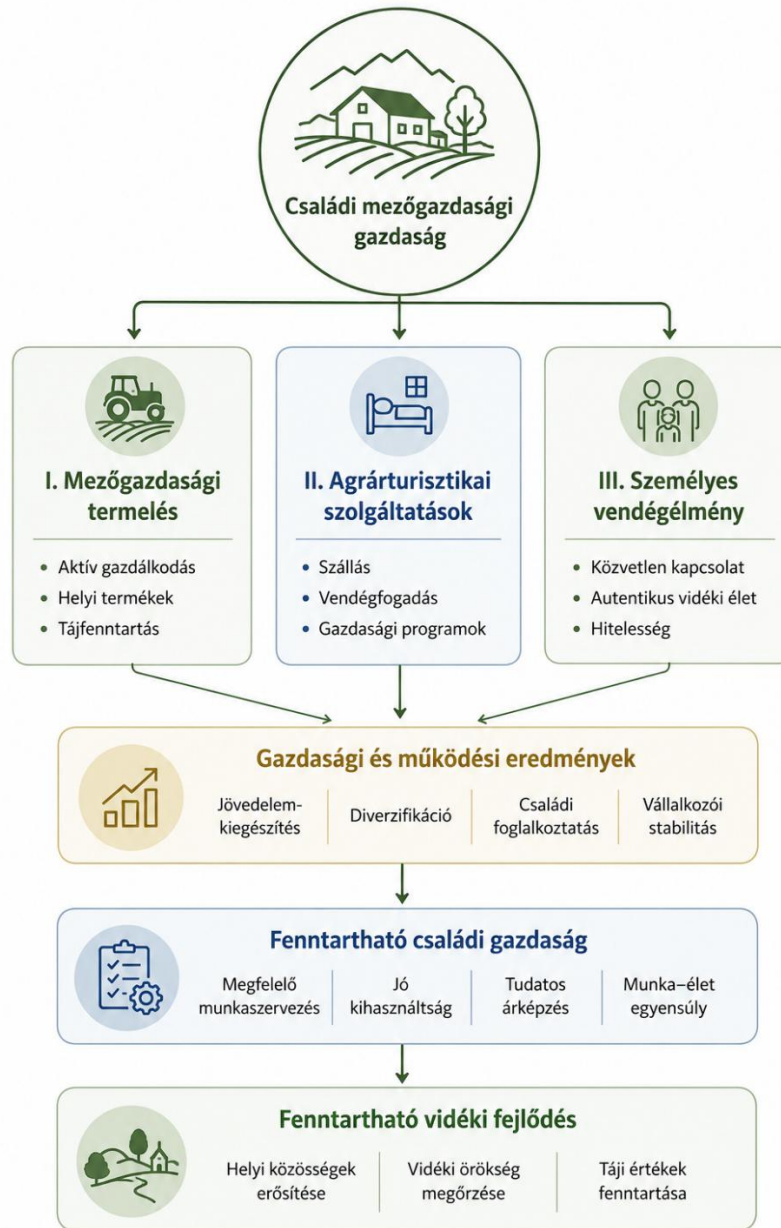
Az osztrák „Urlaub am Bauernhof” modell fontos tanulságokat kínál a falusi turizmus fejlesztése számára, különösen a magyarországi agroturizmus szempontjából. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a falusi turizmus hosszú távú sikerességének egyik alapfeltétele a helyi gazdasághoz, a táji adottságokhoz és a vidéki életformához való szoros kapcsolódás. Az agroturizmus értékteremtése ezért túlmutat a szálláshely-szolgáltatáson vagy a közvetlen gazdasági eredményeken: jelentős szerepet kap benne a helyi termékek értékesítése, a kulturális és gazdálkodási hagyományok megőrzése, valamint az autentikus vendégélmény kialakítása.

Az osztrák példa azt szemlélteti, hogy az agroturizmus elsősorban a családi gazdaságok számára jelenthet hatékony diverzifikációs stratégiát, amely hozzájárulhat a mezőgazdasági jövedelmek kiegészítéséhez, a családi munkaerő bevonásához, valamint a vidéki gazdaságok hosszú távú fennmaradásához. A modell arra is rámutat, hogy az agroturizmus önmagában nem garantálja a gazdasági sikert. A fenntartható működéshez tudatos vállalkozói szemléletre, megfelelő árképzésre, hatékony munkaszervezésre és a szolgáltatások folyamatos fejlesztésére van szükség.

Az osztrák tapasztalatok legfontosabb tanulsága, hogy az agroturizmus komplex módon járulhat hozzá a vidéki térségek fejlődéséhez: a gazdasági előnyök mellett erősítheti a helyi foglalkoztatást, segítheti a vidéki közösségek megtartását, valamint hozzájárulhat a helyi értékek és a vidéki életforma megőrzéséhez. A személyes vendéglátás, a gazdálkodói hitelesség és az autentikus élmény olyan sajátos értékeket képviselnek, amelyek megkülönböztetik az agroturizmust a hagyományos turisztikai szolgáltatásoktól.

Az osztrák „Urlaub am Bauernhof” modell tanulságai azt mutatják, hogy az agroturizmus hosszú távú sikerének alapja nem önmagában a turisztikai szolgáltatás, hanem annak szoros integrációja a családi gazdaság működésébe. A kutatás alapján a mezőgazdasági tevékenységhez kapcsolódó vendégfogadás a gazdaságok számára kiegészítő jövedelemforrást jelenthet, miközben a működtetés jelentős munka- és költségráfordítással jár. A gazdaságosság szempontjából ezért a munkaszervezés és a kihasználtság egyaránt fontos lehet. A 19. ábra ezt az összefüggésrendszert foglalja össze.

19. ÁBRA: AZ OSZTRÁK „URLAUB AM BAUERNHOF” MODELL MŰKÖDÉSI LOGIKÁJA ÉS HOSSZÚ TÁVÚ ÉRTÉKTEREMTÉSE

Forrás: Saját szerkesztés Kirner et al. (2022) alapján, OpenAI, 2026

Hivatkozásjegyzék

Kirner, L., Fensl, F., Glawischnig, G., & Hunger, F. (2022). Wirtschaftlichkeit von und persönliche Erfahrungen mit Urlaub am Bauernhof am Beispiel von Österreich (Economy of and personal experiences with farm vacations using the example of Austria). *Austrian Journal of Agricultural Economics and Rural Studies*, 31, 107–114. https://doi.org/10.15203/OEGA_31.14

Ellenőrző kérdések

- Mit jelent az „Urlaub am Bauernhof” fogalma, és miben különbözik egy hagyományos szálláshelytől?
- Miért vált az agroturizmus fontos diverzifikációs lehetőséggé Ausztriában?
- Milyen módszerekkel vizsgálta a kutatás az agroturizmus gazdasági eredményességét?
- Miért fontos a teljes költségalapú elszámolás az agroturizmus értékelésében?
- Milyen gazdasági eredményeket mutatott a vizsgált 17 osztrák gazdaság elemzése?
- Mely tényezők befolyásolják leginkább az agroturizmus jövedelmezőségét?
- Miért jelent egyszerre lehetőséget és kihívást a családi munkaerő bevonása?
- Milyen szerepet játszik a személyes kapcsolat a vendégekkel az agroturizmus sikerében?
- Miért nem alakítható ki egyetlen általános sikerrecept az „Urlaub am Bauernhof” működtetésére?
- Milyen tanulságokat adhat az osztrák modell a magyar falusi turizmus fejlesztéséhez?

13. Az ökológiai gazdaságok szerepe a fenntartható falusi turizmus fejlesztésében – szlovéniai tapasztalatok

Bevezetés

A fenntartható turizmus napjaink egyik legfontosabb fejlesztési irányává vált. A tömegturizmus kedvezőtlen környezeti és társadalmi hatásai világszerte ráirányították a figyelmet olyan turisztikai formákra, amelyek egyszerre képesek hozzájárulni a természeti erőforrások megőrzéséhez, a helyi közösségek fejlődéséhez és a gazdasági életképesség fenntartásához. A falusi turizmus e szempontból kiemelt jelentőségű, hiszen közvetlen kapcsolatot teremt a mezőgazdaság, a vidéki társadalom és a turisztikai szolgáltatások között.

Az ökológiai gazdálkodásra épülő turizmus különösen jól illeszkedik a fenntarthatóság elveihez. Az ilyen gazdaságok nemcsak környezetkímélő mezőgazdasági termelést folytatnak, hanem gyakran aktív szerepet vállalnak a tájfenntartásban, a biológiai sokféleség megőrzésében, a helyi élelmiszerek népszerűsítésében és a vidéki örökség bemutatásában. A szlovéniai tapasztalatok jól szemléltetik, hogy az ökológiai gazdaságok számos fenntarthatósági mutató alapján kedvezőbb jellemzőket mutatnak, mint a hagyományos gazdálkodást folytató turisztikai gazdaságok.

A fejezet alapját Cigale és Lampič (2023) szlovéniai kutatása képezi, amely azt vizsgálja, hogy az ökológiai gazdaságok milyen szerepet töltenek be a fenntartható falusi turizmus kialakításában, valamint milyen különbségek figyelhetők meg az ökológiai és a hagyományos gazdálkodást folytató turisztikai gazdaságok fenntarthatósági jellemzői között. A kutatás célja annak vizsgálata volt, hogy a szlovén ökológiai turisztikai gazdaságok fenntarthatósági jellemzői hogyan viszonyulnak a nem ökológiai gazdaságokéhoz, különösen a környezeti, társadalmi és gazdasági fenntarthatóság egyes vizsgált elemei tekintetében.

A fenntartható turizmus három pillére

A fenntartható turizmus olyan turizmusfejlesztési szemlélet, amely hosszú távon biztosítja a természeti erőforrások megőrzését, támogatja a helyi társadalom fejlődését, miközben gazdaságilag is életképes marad. A szakirodalom alapján három egymással szorosan összefüggő pillér különíthető el: a környezeti, a társadalmi és a gazdasági fenntarthatóság.

A környezeti fenntarthatóság a természeti erőforrások felelős használatát és megőrzését jelenti. Ide tartozik többek között a biodiverzitás védelme, a táji értékek megőrzése, a környezetterhelés csökkentése, valamint a fenntartható mezőgazdasági gyakorlatok alkalmazása.

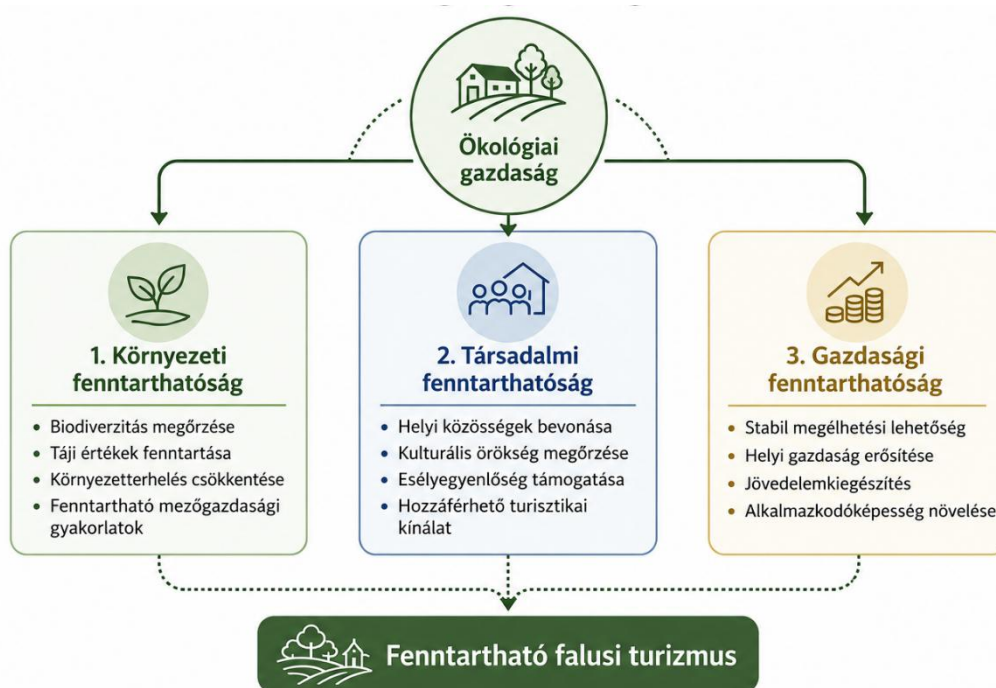
A társadalmi fenntarthatóság a helyi közösségek érdekeinek érvényesítésére, a kulturális örökség megőrzésére és a turizmus pozitív társadalmi hatásainak erősítésére helyezi a hangsúlyt. Fontos elemei közé tartozik a helyi lakosság bevonása, az esélyegyenlőség

támogatása, valamint olyan turisztikai kínálat kialakítása, amely különböző társadalmi csoportok számára is hozzáférhető.

A gazdasági fenntarthatóság azt jelenti, hogy a turizmus hosszú távon stabil megélhetési lehetőséget biztosít a helyi vállalkozások számára, hozzájárul a vidéki gazdaság erősítéséhez, és növeli a gazdaságok alkalmazkodóképességét (Cvijanović et al., 2025).

A falusi turizmus sajátossága, hogy e három dimenzió egyszerre jelenik meg, hiszen a gazdaságok nemcsak mezőgazdasági termelők és turisztikai szolgáltatók, hanem a helyi természeti és kulturális értékek megőrzésében is aktív szereplők. A 20. ábra ezt az összefüggésrendszert foglalja össze.

20. ÁBRA: A FENNTARTHATÓ FALUSI TURIZMUS HÁROM PILLÉRE AZ ÖKOLÓGIAI GAZDASÁGOKBAN

Forrás: Saját szerkesztés Cigale & Lampič (2023) alapján, OpenAI, 2026

A falusi turizmus és az ökológiai gazdálkodás kapcsolata

Az ökológiai gazdálkodás a fenntartható mezőgazdaság egyik fontos formájának tekinthető. Alapelvei közé tartozik a vegyszerhasználat minimalizálása, a talaj termékenységének megőrzése, a biológiai sokféleség fenntartása, az állatjólét biztosítása, valamint a helyi természeti erőforrások felelős használata.

Ezek az értékek jól illeszkednek a falusi turizmus iránt érdeklődő vendégek elvárásaihoz. A turisták egyre nagyobb része keresi a helyi alapanyagokból készült ételeket, az autentikus vidéki környezetet, a természetközeli élményeket és az egészséges életmódhoz kapcsolódó

szolgáltatásokat. Az ökológiai gazdaságok számára a turizmus egyben jövedelemkiegészítő tevékenység is, amely csökkenti a mezőgazdasági termelésből eredő gazdasági kockázatokat.

A szlovén modell sajátosságai

Szlovéniában a falusi turizmust jogszabályok szabályozzák. A turisztikai tevékenységet végző gazdaságoknak kínálatuk jelentős részét saját termelésükre kell alapozniuk, ezáltal biztosítva, hogy a vendégek valóban helyi termékekkel, hagyományokkal és értékekkel találkozzanak.

A gazdaságok többféle szolgáltatást kínálhatnak, többek között szálláshely-szolgáltatást, vendéglátást, borturisztikai programokat, kirándulásokat és élményalapú tevékenységeket. A szlovén modell egyik legfontosabb sajátossága éppen abban rejlik, hogy a turizmus nem válik el a mezőgazdasági tevékenységtől, hanem annak kiegészítő és értéknövelő elemévé válik. Ez a szoros integráció a fenntartható vidékfejlesztés egyik fontos alapja lehet.

Az ökológiai gazdaságok fenntarthatósági előnyei

A szlovén vizsgálat számos mutató alapján hasonlította össze az ökológiai és a hagyományos gazdaságokat, és több olyan területet azonosított, ahol az ökológiai gazdaságok kedvezőbb fenntarthatósági jellemzőket mutattak.

Az egyik legfontosabb különbség a gazdasági stabilitás és a tevékenységek diverzifikációja területén jelentkezett. Az ökológiai gazdaságok átlagosan nagyobb méretűek voltak és gyakrabban kapcsoltak a mezőgazdasági termeléshez kiegészítő tevékenységeket, például helyi termékek feldolgozását, kenyér- és péksütemény-készítést, pálinkafőzést, lovas szolgáltatásokat vagy kézműves programokat. A több lábon álló működés hozzájárulhat a gazdaságok alkalmazkodóképességének növeléséhez, valamint mérsékelheti a mezőgazdasági piac változásaiból eredő kockázatokat.

A kutatás arra is rámutatott, hogy az ökológiai gazdaságok az országos fenntartható turisztikai minősítési rendszerben lényegesen nagyobb arányban szerepeltek. Ez arra utalhat, hogy ezek a gazdaságok nagyobb hangsúlyt helyeznek a környezetbarát működésre, a minőségbiztosításra és a fenntarthatósági értékeik kommunikációjára. A tanúsítványok és minősítési rendszerek egyre fontosabb szerepet tölthetnek be a vendégek bizalmának kialakításában és versenyelőnyt jelenthetnek az autentikus, környezettudatos élményeket kereső turisták megszólításában.

Az ökológiai gazdaságok fontos szerepet játszanak a biodiverzitás és a genetikai örökség megőrzésében is. Gyakrabban alkalmaznak őshonos és hagyományos növényfajtákat, valamint nagyobb arányban tartanak hagyományos állatfajtákat. Ennek jelentősége túlmutat a mezőgazdasági termelésen: hozzájárul a táji értékek megőrzéséhez, gazdagítja a helyi gasztronómiai kínálatot, és erősíti a vidéki identitást. Az ilyen helyi sajátosságokra épülő termékek és élmények a falusi turizmus egyre fontosabb vonzerőivé válhatnak.

További sajátosság, hogy az ökológiai gazdaságok nagyobb arányban működtek védett természeti területeken, például nemzeti parkokban, tájvédelmi körzetekben vagy Natura 2000 területeken. Ez különleges lehetőséget teremt a természetközeli turisztikai élmények kialakítására, ugyanakkor felelősséget is jelent a természeti értékek megőrzése szempontjából. Az ilyen térségekben működő falusi szálláshelyek különösen alkalmasak lehetnek ökoturisztikai programok fejlesztésére.

A fenntarthatóság társadalmi dimenziója is megjelent a kutatás eredményeiben. Az ökológiai gazdaságok nagyobb figyelmet fordítottak az akadálymentes szolgáltatások kialakítására, ami hozzájárulhat a turizmus szélesebb társadalmi csoportok számára történő hozzáférhetőségéhez. Az akadálymentes turizmus ugyanis nem kizárólag az épített környezet átalakítását jelenti, hanem olyan szolgáltatási szemléletet is, amely a különböző vendégigények figyelembevételére törekszik.

A kutatás alapján a turisták számára továbbra is meghatározó vonzerőt jelentenek a helyi élelmiszerek és italok, a családi vendéglátás, a vidéki környezet és a természet közelsége. Az ökológiai gazdaságok üzemeltetői ugyanakkor különösen nagy fejlődési lehetőséget láttak az ökológiai termelésben és a kapcsolódó tanúsítási rendszerekben. Ez azt jelzi, hogy a fenntarthatóság nem csupán környezeti és társadalmi szempontból válik egyre fontosabbá, hanem a falusi turizmusban egyre inkább piaci értékke is alakul.

Tanulságok a falusi turizmus fejlesztése számára

A szlovén tapasztalatok alapján megállapítható, hogy az ökológiai gazdálkodás kedvező kiindulópontot jelenthet a fenntartható falusi turizmus kialakításához, ugyanakkor önmagában nem garantálja annak sikerét. A fenntartható működéshez szükség van arra, hogy a mezőgazdasági termelés, a turisztikai szolgáltatások és a természeti értékek megőrzése egymást erősítő rendszert alkossanak.

A szlovén modell egyik fontos tanulsága, hogy a falusi turizmus versenyképessége nem kizárólag az egyes szolgáltatások minőségén múlik, hanem azon is, hogy a gazdaságok mennyire képesek helyi erőforrásaikra építve egyedi és hiteles élményeket kínálni. A helyi termékek, a hagyományos gazdálkodási formák és a természeti környezet bemutatása olyan értékteremtő elemek, amelyek egyszerre járulnak hozzá a vendégélmény növeléséhez és a vidéki identitás megőrzéséhez.

A kutatás eredményei alapján indokolt lehet az ökológiai gazdaságok fejlesztésének célzott szakpolitikai támogatása. A fenntartható falusi turizmus ugyanis nem csupán környezetvédelmi célokat szolgál, hanem hozzájárulhat a vidéki gazdaságok alkalmazkodóképességének erősítéséhez, a helyi foglalkoztatás fenntartásához és a kulturális örökség továbbadásához. A hosszú távú eredményességhez ezért olyan integrált megközelítés szükséges, amely az agrár-, turisztikai és környezetvédelmi szempontokat egyaránt figyelembe veszi. A szlovén tapasztalatok alapján az ökológiai gazdaságok szerepe a fenntartható falusi turizmus rendszerében a 21. ábrán összefoglalt kapcsolatrendszer szerint értelmezhető.

21. ÁBRA: AZ ÖKOLÓGIAI GAZDASÁGOK SZEREPE A FENNTARTHATÓ FALUSI TURIZMUS FEJLESZTÉSÉBEN

Forrás: Saját szerkesztés Cigale & Lampič (2023) alapján, OpenAI, 2026

Hivatkozásjegyzék

Cigale, D., & Lampič, B. (2023). Aspects of tourism sustainability on organic farms in Slovenia. *Journal of the Geographical Institute "Jovan Cvijić", SASA*, 73(2), 251–267. <https://doi.org/10.2298/IJGI2302251C>

Cvijanović, D., Karabašević, D., Vujko, A., Vukotić, S., Popović, G., & Mirčetić, V. (2025). The Future Is Community-Led: Rethinking Rural Tourism Sustainability Through the Bregenzerwald Model. *Sustainability*, 17(12), 5450. <https://doi.org/10.3390/su17125450>

Ellenőrző kérdések

- Mit értünk fenntartható turizmus alatt, és melyek annak alapvető pillérei?
- Miért tekinthető a falusi turizmus a fenntartható turizmus egyik fontos formájának?
- Milyen kapcsolat figyelhető meg az ökológiai gazdálkodás és a falusi turizmus között?
- Miben különböznek az ökológiai és a hagyományos turisztikai gazdaságok a fenntarthatóság szempontjából?
- Miért fontos a helyi termékek felhasználása a falusi turizmusban?
- Hogyan járulnak hozzá a hagyományos növény- és állatfajták a fenntartható turizmushoz?
- Mi a jelentősége a fenntarthatósági minősítéseknek a turisztikai szolgáltatásokban?

- Milyen előnyöket kínálnak a Natura 2000 és egyéb védett területeken működő falusi turisztikai vállalkozások?
- Miért növeli a kiegészítő tevékenységek diverzifikációja a gazdaságok ellenállóképességét?
- Milyen szakpolitikai intézkedések segíthetik a fenntartható falusi turizmus fejlődését?

14. A vidéki örökségből fenntartható falusi turizmus – a Gurghiului-völgy példája Romániában

A falusi turizmus szerepe a vidéki térségek megújulásában

A vidéki térségek fejlődésének egyik legfontosabb kihívása napjainkban a gazdasági lehetőségek bővítése, a helyi értékek megőrzése és a lakosság helyben tartása. Számos európai országban – különösen Közép- és Kelet-Európában – a hagyományos mezőgazdasági tevékenységek önmagukban már nem képesek biztosítani a vidéki közösségek hosszú távú gazdasági stabilitását. Emiatt egyre nagyobb figyelem irányul azokra a tevékenységekre, amelyek a helyi erőforrásokra építve új jövedelemforrásokat teremthetnek.

Ezek közül kiemelkedő szerepet tölthet be a falusi turizmus, amely nem csupán szálláshely-szolgáltatást jelent, hanem egy összetett gazdasági és kulturális rendszert. A falusi turizmus képes összekapcsolni a természeti értékeket, a helyi hagyományokat, a kézművességet, a gasztronómiát és a közösségi életet. Fejlesztése hozzájárulhat a vidéki identitás erősítéséhez, a helyi vállalkozások létrejöttéhez és fejlődéséhez, valamint a kulturális örökség megőrzéséhez.

Ugyanakkor a nemzetközi tapasztalatok azt mutatják, hogy a turizmus önmagában nem jelent automatikus megoldást a vidéki térségek problémáira. A sikeres turizmusfejlesztéshez szükség van megfelelő infrastruktúrára, tudatos marketingre, helyi együttműködésre és hosszú távú stratégiai gondolkodásra. A romániai Gurghiului-völgy („Királyok Völgye”) jó példát szolgáltat arra, hogyan lehet egy történelmi, természeti és kulturális értékekben gazdag vidéki térségből fenntartható turisztikai célpontot kialakítani, ugyanakkor arra is rámutat, milyen akadályok nehezíthetik ezt a folyamatot. A fejezet Crăciun és szerzőtársai (2022) tanulmányára épül, amely statisztikai elemzések, terepvizsgálatok, valamint interjúk és kérdőíves felmérés alapján értékelte a térség fenntartható falusi turizmusának fejlődési lehetőségeit.

A Gurghiului-völgy turisztikai adottságai

A Gurghiului-völgy Maros megyében található. A térség már évszázadok óta ismert különleges természeti adottságairól, elsősorban a gazdag erdőállományáról és a vadászati lehetőségekről. A terület jelentőségét jól mutatja, hogy a 18–20. század között a régió kiemelt vadászterületnek számított, amelyet a Habsburg-uralkodóház és később a román királyi család tagjai is látogattak. A térség történelmi hírnevét erősítette a Lăpușna-i királyi vadászkastély, valamint a Bornemisza-kastély jelenléte. A turisztikai vonzerőt azonban nem kizárólag a történelmi emlékek adják. A térség jelentős természeti értékekkel rendelkezik, többek között gazdag lombos és tűlevelű erdőkkel, védett természeti területekkel, változatos hegyvidéki tájakkal, valamint gazdag növény- és állatvilággal.

A természeti értékek mellett fontos szerepet játszik a helyi kulturális örökség is. A térség falvaiban napjainkig fennmaradtak a hagyományos mesterségek, a népviseletek, a népzenei

és népművészeti elemek, a helyi rendezvények, valamint a hagyományos élelmiszer-előállítási módszerek. Kiemelkedő példája ennek az ibănești-i sajt, amely európai uniós eredetvédelemmel rendelkező helyi termék. Az ilyen különleges termékek nemcsak gazdasági értéket képviselnek, hanem a térség identitásának fontos részei is.

A falusi turizmus kialakulása és fejlődése

A Gurghiului-völgyben a vadászati turizmus jelentette a térség ismertségének alapját, majd fokozatosan megjelentek a kulturális és természetközeli turizmus elemei. A falusi turizmus fejlődése Romániában az 1990-es évektől gyorsult fel, amikor a rendszerváltást követően új gazdasági lehetőségek nyíltak meg. A Gurghiului-völgyben az első hivatalosan nyilvántartott falusi szálláshelyek a 2000-es évek közepén jelentek meg.

A fejlődés azonban lassabb ütemben valósult meg, mint amit a térség kedvező adottságai indokoltak volna. Ennek hátterében a turisztikai infrastruktúra hiányosságai, a közlekedési lehetőségek korlátozottsága, a gyenge marketingtevékenység, a helyi szereplők közötti együttműködés hiánya, valamint a szolgáltatások alacsony szervezettsége egyaránt szerepet játszottak.

A tanulmány egyik fontos megállapítása, hogy a hivatalos statisztikák gyakran nem tükrözik a valós helyzetet. A nyilvántartásokban szereplő szálláshelyek száma jelentősen elmaradt a terepi vizsgálatok során feltárt, ténylegesen működő szálláshelyek számától. Ez azt jelzi, hogy a falusi turizmus egy része informális módon működik, ami hosszú távon akadályozhatja a térség fejlődését, valamint a támogatási lehetőségek kihasználását.

A helyi társadalom szerepe a turizmus fejlődésében

A fenntartható falusi turizmus egyik legfontosabb tényezője a helyi lakosság hozzáállása és részvétele. A kutatás alapján a Gurghiului-völgy lakossága alapvetően pozitívan viszonyul a turizmushoz. A megkérdezettek jelentős része úgy véli, hogy a falusi turizmus új munkahelyeket teremthet, növelheti a helyi jövedelmeket, hozzájárulhat a hagyományok megőrzéséhez és segítheti a fiatalok helyben maradását. A válaszadók közül sokan nyitottak lennének saját turisztikai vállalkozás indítására, például falusi szálláshely működtetésére, helyi élelmiszerek értékesítésére, kézműves termékek készítésére, programok és élmények szervezésére.

Ugyanakkor problémát jelent, hogy a lakosság és a helyi döntéshozók sok esetben nem ismerik teljes mértékben saját térségük turisztikai értékeit. Ez különösen érdekes ellentmondás: egy terület jelentős értékekkel rendelkezik, de ezek nincsenek megfelelően bemutatva és hasznosítva.

A turizmusfejlesztés akadályai és lehetőségei

A kutatás legfontosabb tanulsága, hogy a Gurghiului-völgy esetében nem az erőforrások hiánya jelenti a fő problémát, hanem azok megfelelő hasznosítása. A térség turisztikai

ismertsége jelenleg elmarad a lehetőségeitől. A térség fejlődéséhez hatékonyabb és összehangoltabb turisztikai kommunikációra és marketingre, valamint a helyi rendezvények tudatosabb népszerűsítésére egyaránt szükség van.

A sikeres falusi turizmus nem egy-egy vállalkozó elszigetelt tevékenységén alapul, hanem a helyi szereplők összehangolt együttműködésén. Ennek megvalósításához elengedhetetlen az önkormányzatok, a szállásadók, a helyi termelők, a civil szervezetek és a lakosság aktív részvétele.

A térség versenyképességének növelése érdekében szükséges a minőségi turisztikai termékek fejlesztése, hiszen a turisták nem csupán szállást keresnek, hanem komplex élményeket is. A Gurghiului-völgy adottságai kiváló lehetőséget kínálnak hagyományőrző programok, gasztronómiai túrák, kézműves bemutatók, természetjáró programok, valamint családi és kulturális rendezvények szervezésére.

A 22. ábra összefoglalja azokat a fő tényezőket, amelyek akadályozzák a meglévő turisztikai potenciál teljes körű kihasználását.

22. ÁBRA: A GURGHIULUI-VÖLGY TURIZMUSFEJLESZTÉSI KIHÍVÁSAINAK RENDSZERE

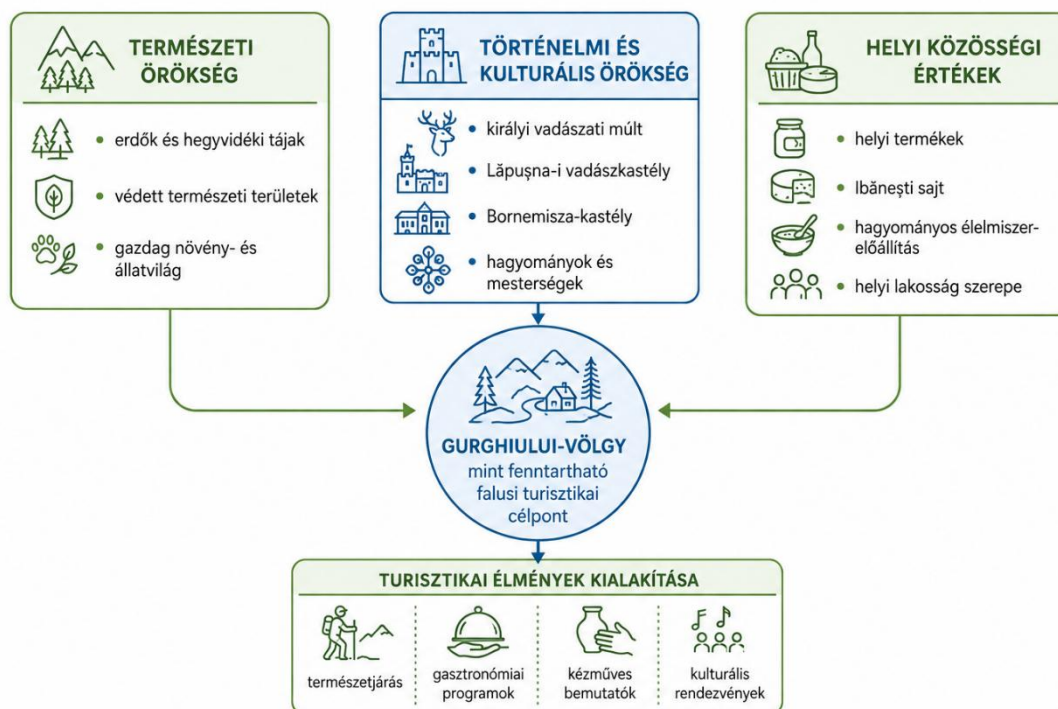
Forrás: Saját szerkesztés Crăciun et al. (2022) alapján, OpenAI, 2026

Összegzés: a falusi turizmus mint a vidéki fejlődés eszköze

A Gurghiu-völgy példája jól mutatja, hogy a falusi turizmus jelentős szerepet játszhat a vidéki térségek megújulásában. A térség kedvező adottságokkal rendelkezik egy sikeres turisztikai célpont kialakításához: értékes természeti környezettel, gazdag történelmi örökséggel, élő hagyományokkal, valamint helyi közösséggel, amely alapvetően pozitívan viszonyul a turizmus fejlesztéséhez. A kihívás nem az értékek megteremtése, hanem azok tudatos bemutatása és fenntartható hasznosítása. A falusi turizmus akkor válhat valódi fejlődési tényezővé, ha a helyi közösség nem csupán szolgáltatóként, hanem saját kulturális örökségének őrzőjeként és bemutatójaként vesz részt benne.

A Gurghiului-völgy példája arra is rámutat, hogy a fenntartható falusi turizmus alapját nem egyetlen kiemelkedő vonzerő, hanem a természeti örökség, a történelmi és kulturális értékek, valamint a helyi közösség által megőrzött hagyományok egymást erősítő kapcsolata jelenti. E tényezők összehangolt hasznosítása teszi lehetővé olyan komplex turisztikai élmények kialakítását, amelyek egyszerre szolgálják a látogatói élményt, a helyi identitás megőrzését és a vidéki térség fenntartható fejlődését. A 23. ábra a Gurghiului-völgy turisztikai értékalapú modelljét szemlélteti.

23. ÁBRA: A GURGHIULUI-VÖLGY TURISZTIKAI ÉRTÉKALAPÚ MODELLJE

Forrás: Saját szerkesztés Crăciun et al. (2022) alapján, OpenAI, 2026

Hivatkozásjegyzék

Crăciun, A. M., Dezsi, Ș., Pop, F., & Cecilia, P. (2022). Rural Tourism—Viable Alternatives for Preserving Local Specificity and Sustainable Socio-Economic Development: Case Study—“Valley of the Kings” (Gurghiului Valley, Mureș County, Romania). *Sustainability*, 14(23), 16295. <https://doi.org/10.3390/su142316295>

Ellenőrző kérdések

- Miért vált a falusi turizmus fontos fejlesztési eszközzé a vidéki térségekben?
- Milyen természeti és kulturális értékek teszik vonzóvá a Gurghiului-völgyet?
- Milyen problémákat tárt fel a kutatás a turisztikai infrastruktúrával kapcsolatban?
- Miért térhetnek el egymástól a hivatalos statisztikák és a tényleges turisztikai helyzet?
- Milyen szerepet játszik a helyi lakosság a fenntartható falusi turizmus kialakításában?

- Milyen akadályok lassítják a Gurghiului-völgy turizmusának fejlődését?
- Milyen turisztikai termékek építhetők a helyi hagyományokra és erőforrásokra?
- Miért fontos az együttműködés a helyi szereplők között a falusi turizmusban?
- Hogyan járulhat hozzá a falusi turizmus a vidéki közösségek gazdasági fejlődéséhez?
- Milyen feltételek szükségesek ahhoz, hogy egy vidéki térség fenntartható turisztikai célponttá váljon?

15. Községi alapú falusi turizmus – Hollókő példája a kulturális örökségre épülő fenntartható vidékfejlesztésben

A közösségi alapú falusi turizmus jelentősége a vidéki térségek fenntartható fejlődésében

A falusi turizmus fejlődésének egyik meghatározó új iránya a közösségi alapú turizmus (community-based tourism), amely a vidéki térségek turisztikai hasznosítását nem kizárólag gazdasági tevékenységként értelmezi, hanem a helyi társadalom, a kulturális örökség és a természeti erőforrások összehangolt rendszerének tekinti. Ebben a megközelítésben a település lakossága nem pusztán a turizmus „háttérszereplője”, hanem aktív alakítója a turisztikai kínálatnak (Utomo, 2025).

A hagyományos falusi turizmus gyakran a vidéki életforma bemutatására, szállásadásra és helyi termékek értékesítésére épült. A korszerű közösségi alapú modell azonban ennél összetettebb: célja, hogy a turizmusból származó előnyök a helyi közösségben maradjanak, miközben a látogatók számára autentikus, személyes és egyedi élményt biztosít.

A fenntartható falusi turizmus egyik alapvető kérdése ezért nem csupán az, hogy hány turista érkezik egy településre, hanem az is, hogy:

- hogyan kapcsolódnak be a helyiek a döntéshozatalba;
- milyen mértékben erősíti a turizmus a helyi identitást;
- hozzájárul-e a fiatal generációk helyben maradásához;
- megőrzi-e vagy átalakítja a település kulturális értékeit;
- javítja-e a lakosság életminőségét.

A korábbi fejezetekben bemutatott nemzetközi példák – például az Allgäu térségének esete – arra hívják fel a figyelmet, hogy a turizmus fenntarthatósága nem valósítható meg kizárólag környezeti szempontok alapján. A hosszú távon fenntartható turizmus szempontjából ezért meghatározó a helyi társadalom bevonása, elfogadása és támogatása.

Ebből a szempontból Hollókő különösen érdekes magyar példa, hiszen a település turisztikai értéke nem mesterségesen létrehozott attrakciókra, hanem a helyi közösség történelmére, hagyományaira és kulturális identitására épül.

Hollókő mint örökségalapú falusi turisztikai modell

Hollókő ófalu és környezete Magyarország egyik legismertebb falusi turisztikai desztinációja. A település különleges értékét az adja, hogy a hagyományos palóc településszerkezet, az épített örökség, a népi kultúra és a helyi életforma egységes rendszert alkot. Hollókő 1987-ben került fel az UNESCO világörökségi listájára, amely nemcsak turisztikai ismertséget, hanem jelentős felelősséget is jelent (UNESCO World Heritage Centre, n.d.). A világörökségi cím egyik legfontosabb üzenete, hogy a település értéke nem egyetlen épülethez vagy attrakcióhoz kapcsolódik, hanem a teljes kulturális környezethez.

A település példája jól mutatja a falusi turizmus egyik alapvető sajátosságát: maga a falu válik turisztikai élménnyé. A látogató nem csupán egy attrakciót keres fel, hanem egy történeti környezetbe érkezik, ahol az épületek, utcák, hagyományok és emberi kapcsolatok együtt alkotják az élményt.

Hollókő esetében a turizmus sikerének egyik kulcsa, hogy a kulturális örökség nem elszigetelt turisztikai attrakcióként jelenik meg, hanem a helyi közösség mindennapi életének részeként.

A település turisztikai kínálatának fontos elemei:

- az Ófalu hagyományos parasztházai;
- a palóc építészeti örökség;
- a hollókői vár;
- a népi kultúrához kapcsolódó rendezvények;
- kézműves bemutatók;
- helyi gasztronómiai élmények;
- természetjáró programok.

A kínálat komplexitása kedvező alapot teremthet a hosszabb tartózkodást ösztönző falusi turisztikai termékek kialakításához.

A helyi közösség szerepe a turisztikai értékkeremtésben

A közösségi alapú falusi turizmus egyik legfontosabb jellemzője a helyi lakosság aktív részvétele. A palóc hagyományok megőrzésében és bemutatásában fontos szerepet töltenek be a hagyományőrző csoportok, a helyi vállalkozások, a kézművesek és a vendéglátók. A helyi közösség turizmusban való tényleges részvétele ugyanakkor az elmúlt években csökkent, ami a közösségi alapú turizmus további erősítésének szükségességére hívja fel a figyelmet (Kovács, 2025).

E szemlélet egyik legkiemelkedőbb példája a Hollókői Húsvéti Fesztivál, amely a település hivatalos turisztikai kínálatának legismertebb rendezvényei közé tartozik. Az esemény a palóc népszokásokra, a népviseletre, a helyi gasztronómiára és a közösségi ünneplés hagyományaira épül. A résztvevők közvetlenül találkozhatnak a helyi szereplőkkel, megismerhetik a népviseletet, a hagyományos ételeket és a kapcsolódó szokásokat. A rendezvény ezáltal az élményalapú turizmus olyan elemeit jeleníti meg, amelyekben a látogató a helyi hagyományokat és kulturális örökséget közvetlenebb módon is megtapasztalhatja.

A kulturális örökségből létrehozott élményalapú turizmus

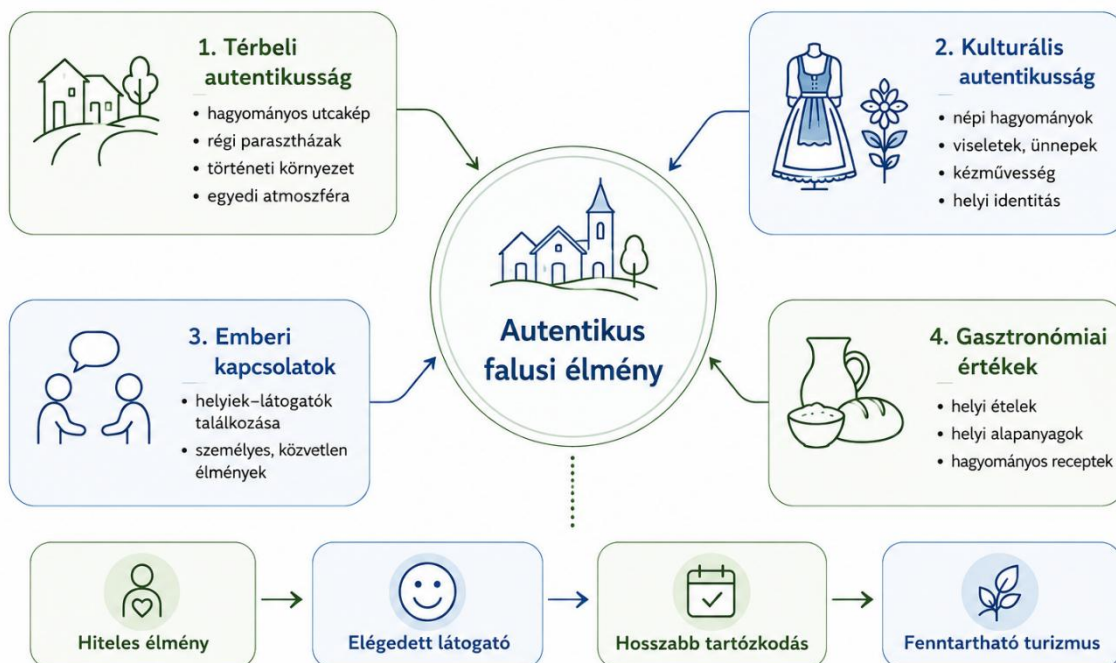
A falusi turizmus egyik legnagyobb kihívása napjainkban az autentikusság megőrzése. Hollókő egyik fontos erőssége, hogy turisztikai kínálata olyan kulturális és történeti értékekre épül, amelyek nem másolhatók. Egy hasonló épületegyüttes vagy egy mesterségesen kialakított „falusi élménypark” nem képes ugyanazt az élményt nyújtani, mivel hiányzik mögüle az a

történeti folytonosság, közösségi beágyazottság és kulturális örökség, amely Hollókő egyediségét meghatározza.

A település példája jól szemlélteti, hogy az autentikus falusi turisztikai élmény több, egymással szorosan összefüggő tényező együtteséből épülhet fel. Az egyik meghatározó elem a térbeli autentikusság, amelyet a hagyományos utcakép, a régi parasztházak és a történeti környezet által kialakított sajátos atmoszféra teremt. Ezt egészíti ki a kulturális autentikusság, amely a népi hagyományok, a népviselet, az ünnepek és a kézműves tevékenységek révén közvetíti a helyi identitást. Az élmény fontos részét képezik a személyes találkozások is, hiszen a helyi lakosság és a látogatók közötti közvetlen kapcsolatok erősítik a hitelesség és a befogadás érzését. Mindezek mellett a helyi gasztronómia – a hagyományos ételek, alapanyagok és receptek – szintén a kulturális örökség meghatározó elemét alkotja és hozzájárul a desztináció egyediségéhez.

Mindez azért bír kiemelt jelentőséggel a falusi turizmus jövője szempontjából, mert a vidéki térségek versenyelőnye nem a vonzerők mennyiségében rejlik. A nagyvárosi turisztikai központokkal szemben elsősorban az egyediség, a helyi történetek, az élő kulturális örökség és az emberközeli élmények azok az értékek, amelyek hosszú távon is vonzóvá és megkülönböztethetővé teszik a falusi desztinációkat. Az autentikus falusi turisztikai élmény több, egymást erősítő tényező együttes eredménye. Ezek kapcsolatát foglalja össze a 24. ábra.

24. ÁBRA: AZ AUTENTIKUS FALUSI TURISZTIKAI ÉLMÉNY ELEMEI

Forrás: Saját szerkesztés Hollókő Község Önkormányzata (n.d.) alapján, OpenAI, 2026

Hollókő gazdasági és társadalmi hatásai

A közösségi alapú turizmus egyik legfontosabb célja, hogy a turizmusból származó bevételek minél nagyobb arányban hasznosuljanak a helyi gazdaságban. Hollókő esetében ez a szálláshely-szolgáltatás, a vendéglátás, a kézműves termékek értékesítése, a rendezvényszervezés és egyéb helyi szolgáltatások működtetése révén valósulhat meg.

A bevételek helyben tartása nemcsak a helyi gazdaság élénkítéséhez járul hozzá, hanem támogatja a munkahelyek megőrzését, ösztönözheti a fiatalabb generációk helyben maradását és erősítheti a település társadalmi kohézióját is. Ugyanakkor a gazdasági eredményesség önmagában nem elegendő a fenntartható fejlődéshez. Hosszú távon meghatározó kérdés, hogy a helyi közösség mennyiben tekinti saját ügyének a turizmus fejlesztését, és milyen mértékben tud azonosulni annak céljaival.

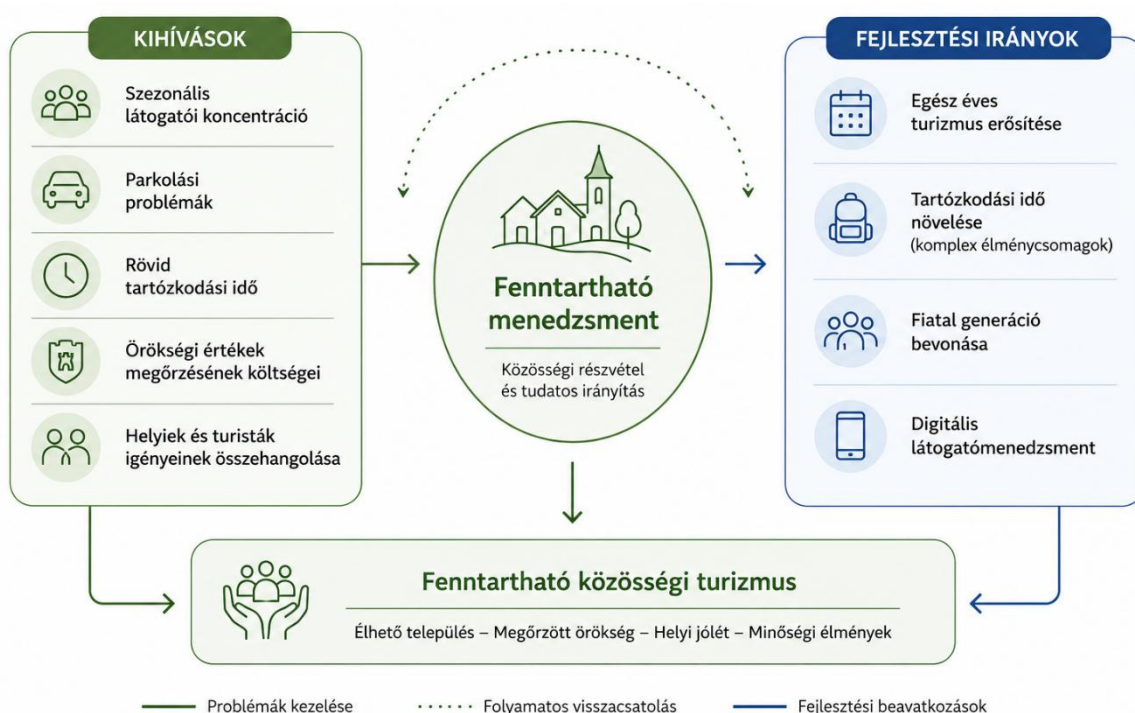
Fenntarthatósági kihívások és fejlesztési lehetőségek

Hollókő sikere számos kihívással is jár. A népszerű falusi desztinációkhoz hasonlóan a településnek is olyan problémákkal kell szembenéznie, mint a szezonális, az alacsony vendégéjszakaszám, az örökségi értékek megőrzésének költségei, valamint a helyi lakosság és a turisták eltérő igényeinek összehangolása (Kovács, 2025).

A korábban bemutatott allgäui példa egyes tanulságai Hollókő esetében is relevánsak lehetnek. A közelségi turizmus ugyan hozzájárulhat a közlekedésből származó környezeti terhelés mérsékléséhez, ugyanakkor a népszerű vidéki településeken koncentrált látogatói nyomást is eredményezhet. Ezért a fenntartható fejlődés nem csupán a látogatószám növelését, hanem annak tudatos irányítását is megköveteli.

A jövő fejlesztési irányai közé tartozhat a szezonális mérséklése egész évben vonzó programkínálat kialakításával, valamint a tartózkodási idő növelése olyan komplex élménycsomagok révén, amelyek a kulturális programokat, a természetjárást, a helyi gasztronómiát és a kézműves foglalkozásokat egyaránt magukban foglalják. Hosszú távon meghatározó jelentőségű a fiatal generációk bevonása is, hiszen a hagyományok fennmaradásának feltétele, hogy a település számukra is vonzó élet- és munkalehetőségeket kínáljon. Mindezt hatékonyan támogathatják a digitális látogatásmenedzsment eszközei, amelyek elősegíthetik a látogatók időbeli elosztását, a programfoglalások kezelését, a korszerű tájékoztatást, valamint a fenntartható közlekedési megoldások ösztönzését. Hollókő példája alapján feltárható fenntarthatósági kihívások és az ezekre adható fejlesztési válaszok közötti összefüggéseket a 25. ábra szemlélteti.

25. ÁBRA: HOLLÓKŐ FENNTARTHATÓ FEJLESZTÉSI MODELLJE

Forrás: Saját szerkesztés Hollókő Község Önkormányzata (n.d.) alapján, OpenAI, 2026

Összegzés

Hollókő példája jól szemlélteti, hogy a falusi turizmus fenntartható fejlődése nem kizárólag a természeti és kulturális erőforrások meglétén múlik, hanem azon is, hogy a helyi közösség miként képes ezeket megőrizni, értelmezni és a turizmus szolgálatába állítani.

A település eredményessége a helyi identitás, az örökségvédelem és a turisztikai szolgáltatások szoros összekapcsolódásán alapul. Hollókő nem csupán turisztikai desztináció, hanem élő közösség, amely kulturális örökségét a mindennapi élet részét képező értéként őrzi és közvetíti a látogatók felé.

A fejezet egyik legfontosabb tanulsága, hogy a falusi turizmus hosszú távú fenntarthatóságát elősegítheti, ha a helyi közösségek nem csupán a turizmus passzív szereplői vagy szolgáltatói, hanem annak aktív alakítói és kedvezményezettjei.

Hivatkozásjegyzék

Hollókő Község Önkormányzata. (n.d.). *Hollókő – Az élő falu*. <https://holloko.hu/>

Kovács, C. J. (2025). Local community perceptions and engagement with tourism in Hollókő. *ACTA REGIONIS RURUM*, 19, 105–115. <https://doi.org/10.21408/arr.7160>

UNESCO World Heritage Centre. (n.d.). *Old Village of Hollókő and its Surroundings*. <https://whc.unesco.org/en/list/401>

Utomo, S. R. P. (2025). A quantitative SWOT analysis of rural tourism villages in West Java: Enhancing community empowerment through sustainable tourism development. *Journal of Tourism Sustainability*, 5(2), 113–123. <https://doi.org/10.35313/jtospolban.v5i2.162>

Ellenőrző kérdések

- Mit jelent a közösségi alapú falusi turizmus fogalma?
- Miért tekinthető Hollókő a közösségi alapú turizmus egyik magyar példájának?
- Milyen szerepet játszik a helyi identitás a falusi turizmus fejlesztésében?
- Miért fontos az autentikus élmény a turisták számára?
- Milyen fenntarthatósági kihívásokkal kell szembenéznie Hollókőnek?
- Milyen eszközökkel növelhető a falusi desztinációk egész éves vonzereje?
- Miért fontos a helyi lakosság bevonása a turisztikai döntésekbe?
- Milyen tanulságokat adhat Hollókő példája más magyar falusi turisztikai térségek számára?

16. Agroturizmus – a gazdaság mint turisztikai tér: a PusztasFarm Boutique Retreat példája a prémium vidéki élmény és a fenntartható agroturizmus megteremtésében

Az agroturizmus szerepe a falusi turizmus új fejlődési irányjaiban

A falusi turizmus fejlődésének egyik legfontosabb új iránya az agroturizmus megerősödése. Míg a hagyományos falusi turizmus elsősorban a vidéki környezetben történő szállásadásra és a falusi élet bemutatására épült, addig a korszerű agroturizmusban a gazdaság önálló turisztikai élménnyé válhat (Streifeneder, 2016).

Ebben a megközelítésben a gazdaság már nem csupán az élelmiszer-termelés helyszíne, hanem olyan komplex élménytér, ahol a látogatók közvetlenül megismerhetik az élelmiszer-előállítás folyamatát, kapcsolatba kerülhetnek az állatokkal és a természeti környezettel, megtapasztalhatják a vidéki élet mindennapjait, helyi termékeket fogyaszthatnak, valamint személyes kapcsolatot alakíthatnak ki a termelőkkel. Az élmény középpontjában így nem egy szolgáltatás, hanem maga a gazdaság és az ott zajló élet áll.

Az agroturizmus térnyerése szorosan összefügg a turisztikai kereslet átalakulásával. A városias életmód, a digitalizáció és a felgyorsult mindennapok hatására egyre többen keresnek olyan utazási élményeket, amelyek nyugalmat, természetközelséget és hitelességet kínálnak. A látogatók érdeklődése egyre inkább a termékek eredete, a fenntartható gazdálkodás működése és a vidéki életforma iránt fordul. Nem pusztán fogyasztani szeretnének, hanem megérteni, honnan származik az elfogyasztott élelmiszer, hogyan működik egy fenntartható gazdaság, és miként kapcsolódhatnak újra a természethez.

Ebben rejlik az agroturizmus egyik legnagyobb értéke: a gazdaság nem csupán a turisztikai szolgáltatás helyszíne, hanem maga válik az élmény, a tanulás és a személyes kapcsolódás központi elemévé.

Nemzetközi trendek: a gazdaság mint élménytér

Európában az agroturizmus egyik legismertebb formája az olasz agriturismo, amely a mezőgazdasági termelést, a szállásadást és a helyi gasztronómiát egységes turisztikai élménnyé kapcsolja össze. Az olasz modell sikerének egyik kulcsa, hogy a gazdaság nem háttérként szolgál a turizmus számára, hanem maga a turisztikai termék. A látogatók így nem csupán vidéki szálláshelyet vesznek igénybe, hanem aktív résztvevőivé válnak egy helyhez kötődő életforma és gazdálkodási kultúra megismerésének (lásd 11. fejezet).

Hasonló fejlődési irány figyelhető meg Franciaországban is, ahol a gazdaságok, a helyi piacok és a rövid ellátási láncok egyre szorosabban kapcsolódnak a turisztikai kínálatához, ezáltal erősítve a vidéki térségek vonzerejét (lásd 10. fejezet). Az európai agroturisztikai modellek közös sajátossága, hogy a helyi élelmiszer-termelésre, a gazdálkodó és a vendég közötti

közvetlen kapcsolatra, a tájhoz kötődő élményekre, a kulturális örökség bemutatására és a kis léptékű, személyes szolgáltatásokra épülnek. E tényezők együttesen teremtik meg azt a hiteles élményt, amelyet a modern utazók egyre nagyobb arányban keresnek.

Ez a szemlélet a magyar falusi turizmus fejlődésében is egyre hangsúlyosabbá válik, különösen azokban a térségekben, ahol a természeti adottságok, a hagyományos gazdálkodás és a helyi termékek együttesen jelentenek turisztikai vonzerőt. Ennek a fejlődési iránynak egy hazai példája a PusztaFarm Boutique Retreat, amely jól szemlélteti, miként kapcsolható össze a mezőgazdasági termelés, az autentikus vidéki életforma és a magas színvonalú vendégélmény.

A PusztaFarm Boutique Retreat mint az agroturizmus magyar példája

A gazdaság elhelyezkedése és térségi beágyazottsága

A PusztaFarm Boutique Retreat a Duna–Tisza közén, a Bács-Kiskun megyei Fülöpháza külterületén, Kecskemét közelében található. Elhelyezkedése turisztikai szempontból különösen kedvező, mivel a birtok a Kiskunsági Nemzeti Park térségében, a híres fülöpházi homokbuckák és a pusztai táj közelében helyezkedik el (Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság, n.d.). Ez a környezet olyan természeti erőforrást biztosít, amely a mai falusi turizmus egyik legfontosabb értékévé vált: a csendes, alacsony intenzitású, természetközeli vidéki élményt.

A térség klasszikus tanyás vidéki karakterrel rendelkezik, ahol a mezőgazdasági használat, a természetvédelem és a rekreációs funkciók egymás mellett jelennek meg. Ez különösen alkalmassá teszi a területet az agroturizmus fejlesztésére, hiszen a látogató számára nem mesterségesen kialakított attrakció, hanem egy működő vidéki környezet válik élménnyé.

A PusztaFarm Budapestről való jó megközelíthetősége miatt elsősorban olyan városi vendégkör számára lehet vonzó, amely értékeli az autentikus vidéki környezetet, a nyugalmat és a magasabb minőségű, személyre szabott élményeket.

Kapacitás és szolgáltatási struktúra

A PusztaFarm kis léptékű, magas minőségű agroturisztikai szolgáltatást kínál. A szálláshely nem a tömegturizmusra épít, hanem korlátozott számú vendég számára biztosítja a teljes birtokélményt. Az optimális működési kapacitás 6–8 fő, ugyanakkor a kialakítás lehetővé teszi 10 vendég fogadását is (PusztaFarm, n.d.).

A vendégek két különálló épületben helyezhetők el: egy vintage hangulatú vendégházban, valamint egy vadászház karakterét idéző szálláshelyen. A szálláshely összesen négy hálószobával és két fürdőszobával rendelkezik, így elsősorban családok, baráti társaságok és kisebb létszámú csoportok számára kínál megfelelő környezetet.

A korlátozott vendégkapacitás szorosan kapcsolódik az agroturizmus egyik alapvető értékéhez: a személyes és autentikus élmény megteremtéséhez. A kisebb vendégszám lehetőséget biztosít a közvetlenebb házigazdai kapcsolatra, az egyedi igényekhez igazított

programok kialakítására, valamint a hely sajátos karakterének és nyugodt atmoszférájának megőrzésére.

Ez a működési modell tudatosan eltér a hagyományos szálláshely-fejlesztési logikától, amely gyakran a kapacitás növelését tekinti a növekedés elsődleges eszközének. Az agroturizmus esetében azonban a kisebb lépték nem korlátot jelent, hanem értékteremtő tényező lehet, mivel hozzájárul a személyesség, az exkluzivitás és az autentikus vidéki élmény fenntartásához.

A gazdaság mint turisztikai élménytér – konkrét szolgáltatások

A PusztasFarm legfontosabb sajátossága, hogy a szálláshely és a gazdasági környezet szerves egységet alkotnak. A vendég nem csupán egy vidéki környezetben elhelyezkedő szálláshelyet vesz igénybe, hanem egy működő gazdaság mindennapjainak is részese lehet.

A birtokon őshonos állatok, gyümölcsös és mezőgazdasági tevékenységek egyaránt jelen vannak, így a látogatók közvetlen tapasztalatot szerezhetnek a vidéki életmódról és a gazdálkodás mindennapjairól.

A szolgáltatási kínálat egyik meghatározó eleme a helyi alapanyagokra épülő gasztronómiai koncepció. A vendégek kérésre a birtokon megtermelt vagy helyi alapanyagokból készülő ételeket fogyaszthatnak, ami jól illeszkedik a nemzetközileg elterjedt *farm-to-table* („gazdaságtól az asztalig”) szemlélethez. Ez a megközelítés túlmutat az étkezésen, egyben oktatási élmény is: lehetőséget ad arra, hogy a vendégek megismerjék az élelmiszer eredetét, valamint a termelés és a fogyasztás közötti kapcsolatot.

A birtok másik fontos eleme a természetközeli rekreáció és a korszerű komfort összehangolása. A sós vizű medence, a szauna, a só- és gőzkabin, a fitneszlehetőségek, valamint a kültéri pihenőterek azt példázzák, hogy a mai falusi turizmusban a természetközeli környezet és a magas szolgáltatási színvonal nem egymást kizáró, hanem egymást erősítő tényezők. Ez jól szemlélteti a falusi turizmus átalakulását, amelyben az autentikus környezet a vendégek által elvárt komforttal egészül ki.

A PusztasFarm emellett kis létszámú tematikus programoknak és workshopoknak is helyet ad. A gasztronómiai hétvégék, a gyógynövényismereti foglalkozások és más élményprogramok lehetőséget teremtenek arra, hogy a vendégek ne csupán szemlélői, hanem aktív résztvevői legyenek a vidéki életnek. Ez jól illeszkedik az élménygazdaság szemléletéhez, amelyben a turisztikai értéket nem önmagában a szolgáltatás, hanem az aktív részvétel és a személyes tapasztalatszerzés teremti meg.

PusztasFarm Boutique Retreat – a gazdaság újraértelmezése turisztikai térként

A PusztasFarm Boutique Retreat jól szemlélteti, hogy a korszerű agroturizmusban a gazdaság nem csupán a turisztikai szolgáltatás helyszíne, hanem maga válik az élmény központi elemévé. A koncepció alapja nem egy hagyományos értelemben vett szálláshely kialakítása,

hanem egy olyan komplex élménykörnyezet megteremtése, amelyben a természet, a mezőgazdasági tevékenység és a vidéki életforma egymást kiegészítve jelennek meg. A vendég így nem egyszerűen szállást vesz igénybe, hanem néhány napra egy működő birtok életének részese lehet.

A gazdasági környezet mint turisztikai erőforrás

A mezőgazdasághoz közvetlenül nem kapcsolódó turisztikai formákban a mezőgazdasági területek gyakran elsősorban a táj részeként jelennek meg. Az agroturizmusban ezzel szemben maga a gazdaság válik turisztikai vonzerővé (Streifeneder, 2016). A művelt földterületek, az állatok, a gyümölcsösök, valamint a gazdálkodás mindennapi folyamatai nem csupán a környezet részei, hanem olyan élményelemek, amelyek lehetőséget adnak a látogatóknak a vidéki életmód közvetlen megtapasztalására. A gazdaság így egyszerre szolgál termelési helyszíneként és turisztikai élménytérként.

A helyi élelmiszer mint turisztikai élmény

Az agroturizmus egyik legfontosabb értékteremtő eleme a helyi gasztronómia. A tudatos fogyasztók egyre nagyobb figyelmet fordítanak az élelmiszerek eredetére, a helyi termelőkre, a rövid ellátási láncokra és a természetes alapanyagokra (Barska & Wojciechowska-Solis, 2020). A PusztFarm esetében az étkezés ezért nem pusztán vendéglátási szolgáltatás, hanem a birtokon szerzett élmény szerves része.

A helyi alapanyagok felhasználása gazdasági, turisztikai és potenciálisan környezeti értéket is teremthet. A helyi termékek alkalmazása hozzájárulhat a helyi gazdasági kapcsolatok erősítéséhez, miközben a vendég számára lehetőséget biztosít arra, hogy megismerje az alapanyagok eredetét, a termelés folyamatát és a helyi gasztronómiai sajátosságokat. A prémium agroturizmusban az étkezés így nem csupán fogyasztási aktus, hanem a helyi kultúra és a táj megismerésének egyik legfontosabb eszköze.

Állatok, természet és lassú életmód mint turisztikai érték

A PusztFarm egyik meghatározó értéke a természetközeli környezet és az ebből fakadó lassú, elmélyült turisztikai élmény. A lassú turizmus (slow tourism) szemlélete a gyors, attrakciókban gazdag utazásokkal szemben a minőségi időtöltést, a helyhez való kapcsolódást és a tudatos élményszerzést helyezi előtérbe (Huang et al., 2023). Egy működő vidéki gazdaság ehhez ideális környezetet biztosít: csendet, tágas tereket, a természet ritmusának megtapasztalását, valamint lehetőséget a digitális világtól való időleges eltávolodásra. A PusztFarm kínálatában a gazdaság tanulási és tapasztalatszerzési környezetként is megjelenik: a vendégek megismerkedhetnek az őshonos állatokkal, részt vehetnek gondozásukban, valamint betekintést nyerhetnek a tanyasi élet mindennapjaiba.

Prémium falusi turizmus: új lehetőség a vidéki térségek számára

A PusztasFarm példája azt mutatja, hogy a falusi turizmusban a vendégforgalom növelése mellett a kis léptékű, magasabb hozzáadott értékű szolgáltatásokra épülő működés is kialakítható. Ez a megközelítés különösen kedvező lehet olyan vidéki térségekben, amelyek nem rendelkeznek jelentős turisztikai infrastruktúrával, ugyanakkor gazdag természeti és kulturális erőforrásokkal bírnak. A cél ebben az esetben nem a vendégéjszakák számának maximalizálása, hanem a nagyobb gazdasági hozzáadott érték és a magas színvonalú vendégélmény megteremtése.

Fejlesztési lehetőségek a magyar agroturizmus számára

A PusztasFarm példája alapján több olyan fejlesztési irány is megfogalmazható, amelyek más hazai agroturisztikai vállalkozások számára is hasznosak lehetnek. Az egyik legfontosabb tanulság, hogy a mezőgazdasági termelés önmagában is turisztikai vonzerőt jelenthet, amennyiben élményelemekkel és személyes vendégkapcsolatokkal egészül ki. Ezt jól kiegészítheti a saját vagy helyi termékek turisztikai hasznosítása, amely egyszerre támogatja a helyi gazdaságot, erősíti a térség márkaértékét és egyedi élményt kínál a látogatóknak.

Ugyancsak fontos szerepet kaphatnak a természetalapú programok – például gyalogos vagy kerékpáros túrák, madármegfigyelések és természetismereti foglalkozások –, amelyek tovább gazdagíthatják a vendégélményt. A professzionális digitális jelenlét fontos fejlesztési lehetőség. A vizuálisan igényes online kommunikáció, a hiteles történetmesélés és az egyszerű online foglalási lehetőség hozzájárulhatnak a prémium agroturisztikai szolgáltatások piaci elérhetőségének és versenyképességének növeléséhez.

Összegzés

A PusztasFarm Boutique Retreat példája jól szemlélteti, hogy a korszerű agroturizmusban a gazdaság már nem kizárólag mezőgazdasági termelési helyszín, hanem komplex turisztikai élménytér. A természetközeli környezet, a helyi élelmiszerek, a személyes vendéglátás és az aktív részvételen alapuló programok együttesen olyan értékajánlatot hoznak létre, amely megfelel a fenntartható és élményközpontú turizmus iránti növekvő keresletnek.

A fejezet egyik legfontosabb tanulsága, hogy a vidéki térségek versenyelőnye nem elsősorban a nagyszabású turisztikai beruházásokban, hanem a helyi adottságok hiteles bemutatásában rejlik. Azok a gazdaságok lehetnek hosszú távon sikeresek, amelyek képesek a mezőgazdasági termelést, a természeti környezetet és a helyi kulturális értékeket egységes, magas minőségű turisztikai élménnyé formálni. Ebben az értelemben a gazdaság mint turisztikai tér nem csupán új üzleti modell, hanem a vidéki identitás megőrzésének és a fenntartható vidékfejlesztésnek is fontos eszköze.

A 26. ábra az agroturizmus működési modelljét, valamint a mezőgazdasági gazdaság és a turisztikai élmények közötti kapcsolatot szemlélteti.

26. ÁBRA: AZ AGROTURIZMUS MŰKÖDÉSI MODELLJE – A GAZDASÁGTÓL A TURISZTIKAI ÉLMÉNYIG

Forrás: Saját szerkesztés PusztFarm (n.d.) alapján, OpenAI, 2026

Hivatkozásjegyzék

Barska, A., & Wojciechowska-Solis, J. (2020). E-Consumers and Local Food Products: A Perspective for Developing Online Shopping for Local Goods in Poland. *Sustainability*, 12(12), 4958. <https://doi.org/10.3390/su12124958>

Huang, T., Chen, J. S., & Ramos, W. D. (2023). Slow tourism: The relationship between tourists' slow food experiences and their quality of life. *Tourism Review*, 78(1), 159–176. <https://doi.org/10.1108/TR-02-2022-0053>

Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság. (n.d.). *Fülöpházi-buckavidék*. <https://www.knp.hu/hu/fulophazi-buckavidek>

PusztFarm. (n.d.). *PusztFarm*. <https://pusztfarm.hu/>

Streifeneder, T. (2016). Agriculture first: Assessing European policies and scientific typologies to define authentic agritourism and differentiate it from countryside tourism. *Tourism Management Perspectives*, 20, 251–264. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2016.10.003>

Ellenőrző kérdések

- Miben különbözik az agroturizmus a hagyományos falusi turizmustól?
- Miért tekinthető a gazdaság turisztikai térnek?

- Milyen szerepet játszik a helyi élelmiszer az agroturizmusban?
- Hogyan kapcsolódik az agroturizmus a fenntarthatósághoz?
- Miért fontos a természet és az állatok jelenléte a vidéki élmény kialakításában?
- Mit jelent a prémium falusi turizmus fogalma?
- Milyen előnyöket jelenthet az agroturizmus a vidéki gazdaságok számára?
- Milyen fejlesztésekkel növelhető egy mezőgazdasági gazdaság turisztikai vonzereje?

17. Ökoturizmus és falusi turizmus kapcsolódása – a Farm Lator mint természetközpontú vidéki élményközpont

A falusi turizmus ökológiai fordulata

A falusi turizmus egyik fejlődési iránya az ökoturizmushoz való szorosabb kapcsolódás. A vidéki térségek turisztikai vonzereje ma már nem kizárólag a hagyományos életformában, az épített örökségben vagy a mezőgazdasági tevékenységek bemutatásában rejlik, hanem egyre inkább a természeti környezet minőségében, a biodiverzitásban, a táj sajátosságában és a fenntartható tájhasználatban. A természetközeli élmények és a környezettudatos utazási formák iránti növekvő érdeklődés új lehetőségeket teremt a falusi turizmus számára (Phukan et al., 2024).

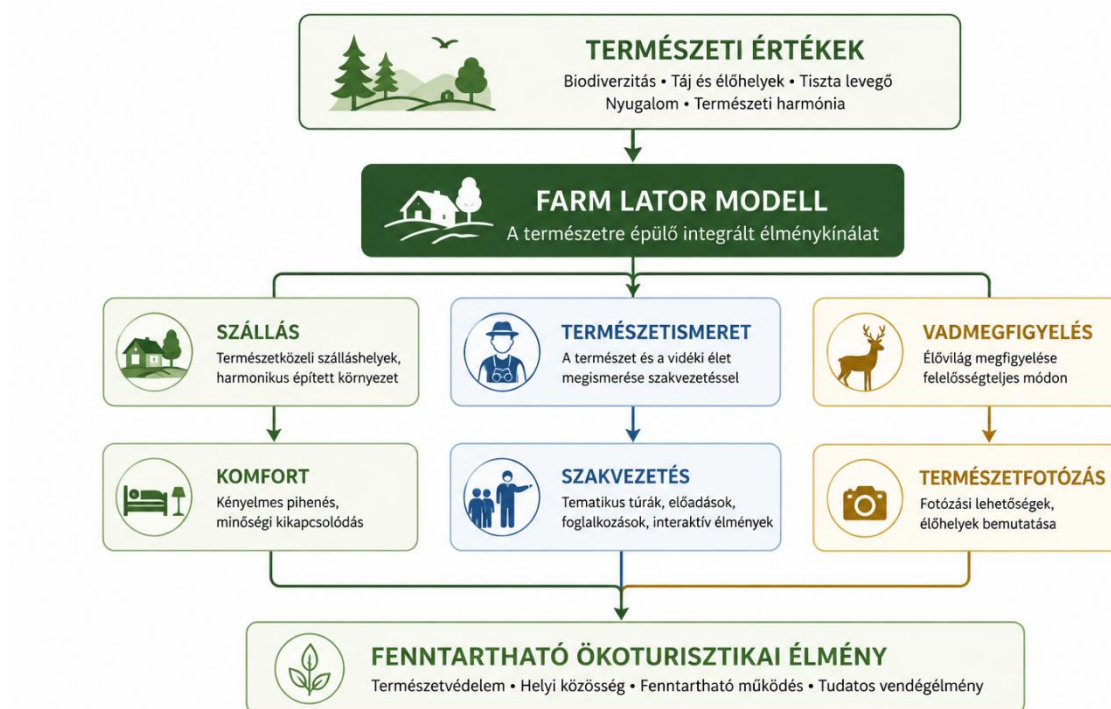
Az ökoturizmus olyan turisztikai forma, amely a természeti környezet megismerésére és felelős használatára épül, miközben hozzájárul a természeti értékek megőrzéséhez és a helyi közösségek fejlődéséhez (Wójcicki et al., 2023). A falusi turizmusban ez a szemlélet különösen jól érvényesülhet, hiszen a vidéki térségek egyszerre kínálnak természeti értékeket, hagyományos gazdálkodási formákat és helyi kulturális örökséget. Az ökoturizmus ezért nem a tömeges látogatatszám növelését, hanem a természeti értékek megőrzését, a környezeti hatások minimalizálását és a helyi közösségek érdekeinek figyelembevételét helyezi előtérbe.

A falusi turizmus és az ökoturizmus összekapcsolódása egyúttal új szerepet ad a vidéki szálláshelyeknek is. A szálláshely már nem csupán az éjszakai tartózkodás helyszíne, hanem kiindulópontja a természet felfedezésének, a környezeti ismeretszerzésnek és a helyi természeti értékek élményszerű megismerésének. A vendégélmény középpontjába így egyre inkább az aktív részvétel, a tanulás és a természettel való személyes kapcsolat kerül.

E szemlélet hazai megjelenését jól példázza a Farm Lator kezdeményezése, amely a falusi vendéglátást természetismereti programokkal és vadmegfigyelési élményekkel kapcsolja össze. A szolgáltató koncepciójának középpontjában nem csupán a vidéki szállásadás áll, hanem a természeti környezet szakszerű bemutatása is. Ennek megfelelően a Farm Lator saját meghatározása szerint nem egyszerű falusi szálláshely, hanem „magyarországi vadvilági központ”, amely a szálláshely-szolgáltatást természetismereti szakértelemmel egészíti ki.

A Farm Lator működése jól szemlélteti, hogy az ökoturizmus miként kapcsolható össze a falusi turizmussal egy integrált szolgáltatási modellben. A természet nem csupán a turisztikai tevékenységek háttérét biztosítja, hanem a teljes vendégélmény szervező elemévé is válik. A Farm Lator ökoturisztikai modelljének fő összetevőit a 27. ábra foglalja össze.

27. ÁBRA: A FARM LATOR ÖKOTURISZTIKAI MODELLJE – A TERMÉSZET MINT A FALUSI TURISZTIKAI ÉLMÉNY KÖZPONTI ELEME

Forrás: Saját szerkesztés Farm Lator (n.d.) alapján, OpenAI, 2026

A Farm Lator elhelyezkedése és vidéki környezete

A Farm Lator Északkelet-Magyarországon, a Bükk térségében, a hegyvidéki és az alföldi táj találkozási övezetében helyezkedik el. A térség természeti értékét éppen ez az átmeneti fekvés adja, hiszen a különböző tájak és élőhelyek találkozása változatos természeti környezetet és gazdag élővilágot kínál.

A települési környezet egy kis lélekszámú vidéki térségre jellemző, ahol a látogató számára nem mesterségesen kialakított turisztikai környezet, hanem egy autentikus vidéki táj válik az élmény részévé. Ez a helyszínválasztás jól illeszkedik az ökoturizmus egyik alapelvéhez: a turisztikai élmény nem különálló attrakcióként jelenik meg, hanem a táj egészéhez kapcsolódik.

A Farm Lator esetében a környező erdők, rétek, patakparti élőhelyek, mezőgazdasági területek és természetközeli kertek együttesen alkotják azt a természeti környezetet, amelyre a szolgáltatás épül.

A szálláshely mint ökoturisztikai bázis

A Farm Lator különlegessége, hogy a szálláshely nem önálló szolgáltatásként, hanem a természetismereti programok szerves részeként jelenik meg. A vendégfogadás és a környezeti nevelés egymást kiegészítve alkotja a szolgáltatási koncepció alapját, így a szállás nem csupán

a pihenést szolgálja, hanem a természeti környezet élményszerű megismerésének kiindulópontja is.

A birtokon jelenleg két vidéki vendégház működik egy közel egyhektáros, természetközeli területen. Az egyik épület legfeljebb nyolc, a másik pedig négy felnőtt és két gyermek egyidejű elhelyezésére alkalmas. A vendégházak kialakítása a hagyományos vidéki hangulatot a korszerű komforttal ötvözi: a saját fürdőszobás szobák, a jól felszerelt közös konyha, az étkező- és pihenőtér, valamint a szabadtéri teraszok és tűzrakóhelyek egyaránt a hosszabb, nyugodt tartózkodást szolgálják. A szálláshely kialakítása jól illeszkedik a természetközponturn turizmus szemléletéhez: a természetközeli környezet a megfelelő komforttal párosul, miközben a vendégek számára a természetismereti programok is elérhetők.

A természet mint fő turisztikai attrakció

A Farm Lator legfontosabb sajátossága, hogy nem mesterséges attrakciókat hoz létre, hanem a meglévő természeti értékeket turisztikai élménnyé alakítja. Ez jól szemlélteti a természetközponturn turisztikai szemléletet. A látogató nem egy épített attrakciót keres fel, hanem részt vesz egy természetmegfigyelési folyamatban.

A kínálat középpontjában a természetmegfigyelés áll, amely magában foglalja többek között a madarak, lepkék és más rovarok, valamint a vadon élő emlősök megfigyelését, továbbá természetfotós túrákat és vezetett természetismereti kirándulásokat. Ezek a programok nem csupán rekreációs lehetőséget kínálnak, hanem hozzájárulnak a térség élővilágának és ökológiai sajátosságainak mélyebb megismeréséhez.

A szolgáltatás egyik nagy értéke a magas szintű szakmai háttér. A Farm Lator alapítói biológiai ismeretekkel és természetfotós tapasztalattal rendelkeznek, így a programok során nem csupán bemutatják a természeti környezetet, hanem annak ökológiai összefüggéseit is értelmezik a résztvevők számára. Ez a természeti értékek szakszerű interpretációja az ökoturizmus egyik meghatározó jellemzője, hiszen a látogatók nem egyszerűen megfigyelik a természetet, hanem annak működését és jelentőségét is jobban megértik.

Madármegfigyelés és természetfotózás mint speciális turisztikai termék

A Farm Lator kínálatának egyik meghatározó eleme a madármegfigyelésre és a természetfotózásra épülő ökoturisztikai szolgáltatás. Ezzel elsősorban olyan látogatókat céloznak meg, akik egy adott faj, élőhely vagy természeti jelenség megfigyelése érdekében utaznak, így a motiváció középpontjában nem az általános kikapcsolódás, hanem a természet iránti érdeklődés áll.

Az ilyen speciális érdeklődésű látogatóknak kialakított turisztikai termékek a vidéki térségek számára több szempontból is kedvezőek: hosszabb tartózkodást és magasabb fajlagos költséget eredményezhetnek, miközben a természetjárás és a megfigyelés megfelelő szervezés mellett viszonylag alacsony környezeti terheléssel járhat. További előny, hogy a programok az élővilág

szezonális változásaihoz igazodva az év jelentős részében kínálhatnak turisztikai élményt, ezáltal mérsékelhetik a kereslet szezonálisitását.

A Farm Lator ennek megfelelően különböző megfigyelő- és fotózási helyszíneket alakított ki, köztük speciális madárlesek és természetfotós leshelyeket. A kínálat része például a gyurgyalag megfigyelésére kialakított les használata, valamint a szakvezetés mellett megvalósuló természetfotós programok is. Ezek a szolgáltatások jól példázzák, hogy a természeti értékekre épülő, szűkebb célcsoportokat megszólító turisztikai termékek a tömegturizmustól eltérő, specializált kínálati modellként jelenhetnek meg.

Oktatás és élményalapú ökoturizmus

A Farm Lator modelljének egyik meghatározó eleme az ismeretterjesztés és a környezeti nevelés. Az ökoturizmus alapelve ugyanis az, hogy a látogató ne csupán a természeti környezet látogatója legyen, hanem megismerje annak működését, ökológiai összefüggéseit és természetvédelmi jelentőségét. A turisztikai élmény így nem pusztán rekreációt szolgál, hanem a környezettudatos szemlélet kialakulásához is hozzájárul.

Ennek megfelelően a Farm Lator kínálatában a vezetett természetjárások, a fajismereti programok, a természetfotós workshopok és a gyermekek számára szervezett természetismereti foglalkozások egyaránt fontos szerepet kapnak. Ezek a programok lehetőséget teremtenek arra, hogy a résztvevők közvetlen tapasztalatokon keresztül ismerjék meg a térség élővilágát, valamint a természetvédelem jelentőségét.

Ez a szemlélet a falusi turizmus jövője szempontjából is kiemelten jelentős. A vidéki tér ebben az értelmezésben már nem csupán a pihenés helyszíne, hanem a tanulás és az élményszerű ismeretszerzés tere is. A vendég így nem passzív fogyasztóként vesz részt a szolgáltatásban, hanem aktív résztvevővé válik, aki személyes tapasztalatain keresztül alakít ki mélyebb kapcsolatot a természeti környezettel.

A fenntarthatóság megjelenése a Farm Lator ökoturisztikai modelljében

A Farm Lator ökoturisztikai modellje jól szemlélteti, hogy a fenntarthatóság környezeti, gazdasági és társadalmi dimenziói egymást kiegészítve jelenhetnek meg egy falusi turisztikai vállalkozás működésében.

Környezeti szempontból a szolgáltatás alapját a térség természeti értékeinek megőrzése és felelős bemutatása képezi. A természetfotózásra, madármegfigyelésre és szakvezetett túrákra épülő programok – megfelelő látogatásirányítás és természetvédelmi szabályok mellett – a tömegturizmushoz képest kisebb környezetterheléssel járhatnak, miközben elősegítik a természeti értékek megismerését és megbecsülését.

Gazdasági szempontból a Farm Lator példája azt mutatja, hogy a kis léptékű, magas szakmai hozzáadott értéket képviselő ökoturisztikai szolgáltatások alternatívát jelenthetnek a nagy vendégforgalomra épülő üzleti modellekkel szemben. A vállalkozás működése több, egymást

kiegészítő bevételi forrásra épül, amelyek közé a szálláshely-szolgáltatás mellett a vezetett természetismereti túrák, a természetfotós programok, az étkezési szolgáltatások és a speciális tematikus csoportprogramok is tartoznak. Ez a diverzifikált szolgáltatási szerkezet lehetőséget teremthet arra, hogy a vállalkozás többféle turisztikai igényre és célcsoportra építsen.

Társadalmi szempontból az ökoturizmus hozzájárulhat a helyi identitás és a természeti örökség megbecsülésének erősítéséhez. A térség élővilágának és táji értékeinek szakszerű bemutatása nemcsak a látogatók környezeti tudatosságát fejleszti, hanem a helyi közösség számára is megerősítheti a természeti környezet megőrzésének fontosságát. A Farm Lator modellje így azt is szemlélteti, hogy a falusi turizmus a természetvédelmi szemléletformálás és a helyi értékek közvetítésének hatékony eszköze lehet.

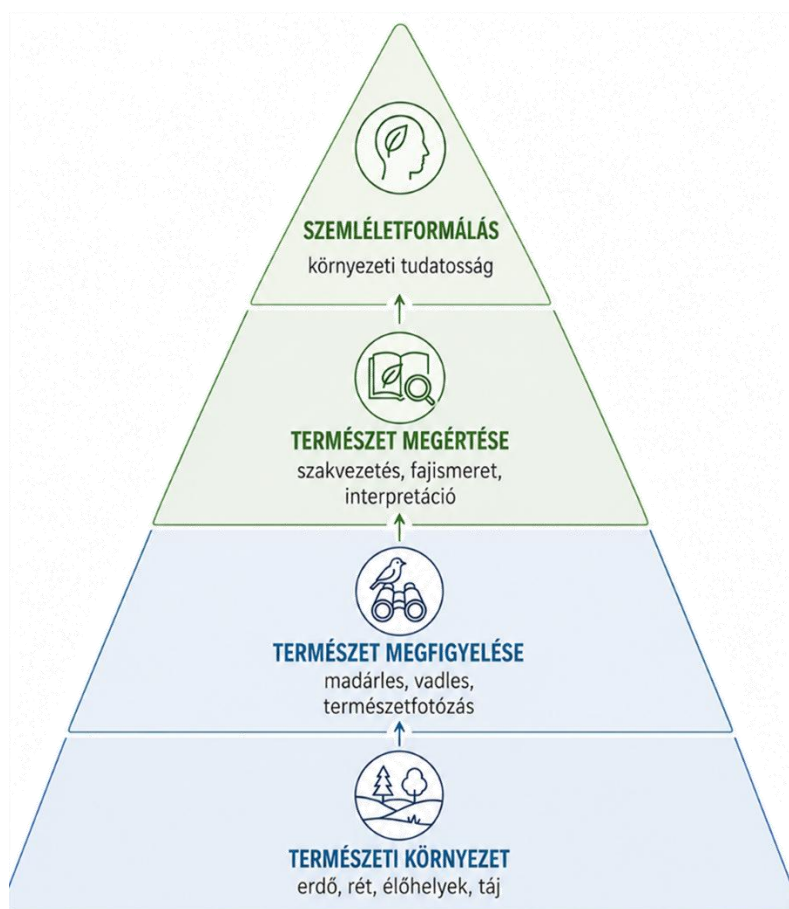
Tanulságok a magyar falusi turizmus fejlesztése számára

A Farm Lator példája több olyan tanulsággal szolgál, amely a magyar falusi turizmus jövőbeli fejlesztésében is hasznosítható. Mindenekelőtt rámutat arra, hogy a falusi turizmus kínálata ma már nem korlátozódik a hagyományőrzésre, a helyi gasztronómiára vagy a falusi életforma bemutatására. Bár ezek továbbra is meghatározó értékek, fontos szerepet kaphatnak azok a szolgáltatások, amelyek a természeti környezetet turisztikai erőforrásként hasznosítják. Ebben a szemléletben maga a táj, az élővilág és a biodiverzitás válik a turisztikai élmény központi elemévé.

A vizsgált modell arra is rávilágít, hogy a korszerű ökoturizmus egyik fontos versenyelőnye lehet a magas szintű szakmai felkészültség. Az ökoturisztikai látogatók számára a természeti környezet megtekintése mellett fontos lehet a szakszerű interpretáció, az ismeretszerzés és a személyes élmény is. Ennek megfelelően a falusi turizmusban dolgozó szolgáltatók számára a természeti értékek hiteles bemutatása és a magas színvonalú szakmai programok kialakítása egyre fontosabb versenyképességi tényezővé válhat.

A Farm Lator szolgáltatásai egymásra épülő élményszinteket alkotnak. A természeti környezet biztosítja az élmény alapját, amelyet a megfigyelés, a szakmai interpretáció és végső soron a környezeti szemléletformálás követ. Az ökoturisztikai élmény e logikai felépítését a 28. ábra foglalja össze.

28. ÁBRA: A FARM LATOR ÖKOTURISZTIKAI ÉLMÉNYPIRAMISA

Forrás: Saját szerkesztés Farm Lator (n.d.) alapján, OpenAI, 2026

A Farm Lator példája jól szemlélteti, hogy a kis léptékű működés nem feltétlenül jelent piaci hátrányt. Éppen ellenkezőleg: a korlátozott vendégkapacitás lehetőséget teremt a magas színvonalú, személyre szabott szolgáltatások kialakítására, valamint a természeti környezet terhelésének tudatos szabályozására. Ez a megközelítés jól illeszkedik a fenntartható falusi turizmus alapelveihez, amelyek a mennyiségi növekedés helyett a magasabb hozzáadott értékű, élmény- és tudásközpontú turisztikai kínálat fejlesztését helyezik előtérbe.

Összegzés

A Farm Lator példája jól szemlélteti, hogy a falusi turizmus és az ökoturizmus összekapcsolása új fejlődési irányt kínálhat a vidéki térségek számára. Ebben a modellben a szálláshely már nem önálló turisztikai termékként jelenik meg, hanem egy olyan komplex élményrendszer részeként, amely a természetismeretet, a helyi tudást, a tájélményt és a fenntartható szemléletet egységes szolgáltatássá kapcsolja össze.

A fejezet egyik legfontosabb tanulsága, hogy a falusi turizmus jövőbeli versenyképességéhez a hagyományos vidéki életforma bemutatása mellett a természeti értékek felelős turisztikai hasznosítása is hozzájárulhat. A Farm Lator modellje jól szemlélteti, hogy a természet ebben a

megközelítésben nem csupán a turizmus háttérét adja, hanem elsődleges erőforrásává és meghatározó vonzerejévé is válik.

Hivatkozásjegyzék

Farm Lator. (n.d.). *Farm Lator – The Hungarian Wildlife Center*. <https://www.farmlator.hu/>

Phukan, T. T., Saikia, L. C., & Laskar, N. (2024). Rural Tourism and Biodiversity Conservation- a Study in Nameri National Park, Assam, India. *Ecology, Environment and Conservation*, 30(2), 953–956. <https://doi.org/10.53550/EEC.2024.v30i02.088>

Wójcicki, A., Świtlik, W., & Dobrowolska, D. (2023). The need for wildlife research and improved management of protected areas in the face of increased nature-based tourism. *Environmental Protection and Natural Resources*, 34(3), 20–28. <https://doi.org/10.2478/oszn-2023-0009>

Ellenőrző kérdések

- Miben különbözik a Farm Lator modellje a hagyományos falusi szálláshely-szolgáltatástól?
- Miért tekinthető a természet önálló turisztikai attrakciónak a Farm Lator esetében?
- Hogyan kapcsolódik össze a szálláshely-szolgáltatás és a természetismereti élmény a Farm Lator modelljében?
- Milyen szerepet játszik a szakmai tudás és a természetinterpretáció az ökoturisztikai élmény kialakításában?
- Miért jelenthet versenyelőnyt a madármegfigyelésre és természetfotózásra épülő speciális turisztikai kínálat?
- Milyen előnyöket jelenthet a vidéki térségek számára a kis léptékű, magas hozzáadott értékű ökoturizmus?
- Milyen módon jelenik meg a Farm Lator működésében a fenntarthatóság környezeti, gazdasági és társadalmi dimenziója?
- Miért lehet előnyös egy falusi turisztikai vállalkozás számára a több lábon álló szolgáltatási modell kialakítása?
- Miért nem feltétlenül a vendégszám növelése jelenti a sikeres falusi turizmus egyetlen útját?
- Milyen szerepet tölthet be az ismeretterjesztés és a környezeti nevelés a falusi turizmusban?

18. Spirituális turizmus mint a falusi turizmus értékalapú fejlődési iránya – a Krisna-völgy példája

A Krisna-völgy mint vidéki életmód- és ökoturisztikai modell

A falusi turizmusban a hagyományos vidéki élet bemutatása mellett az értékalapú élmények is megjelenhetnek. A turisztikai kínálatban egyre nagyobb hangsúlyt kaphatnak azok a helyek, ahol a látogatók egy eltérő életmóddal, szemlélettel vagy közösségi gyakorlattal ismerkedhetnek meg. Ebben a folyamatban jelenik meg a spirituális turizmus, amely a vallási motivációjú utazások mellett ma már szélesebb értelemben is értelmezhető: magában foglalja a belső fejlődést, a természethez való kapcsolódást, a tudatos életmódot és az alternatív közösségi modellek megismerését (Kujawa, 2017; Şahin & Güzel, 2024).

Magyarországon ennek egyik vidéki példája a Somogyvámos mellett található Krisna-völgy Indiai Kulturális Központ és Biofarm. A több évtized alatt kialakult közösségi és ökológiai rendszer jól példázza, hogy a falusi tér nem kizárólag mezőgazdasági vagy rekreációs erőforrás lehet, hanem egy komplex kulturális és életmódbeli élmény helyszíne is (Bányai, 2017).

A vidéki tér újraértelmezése: a falu mint életmódelem

A hagyományos falusi turizmus elsősorban a vidéki környezethez kapcsolódó értékekre épült: a nyugodt tájra, a helyi gasztronómiára, a népi kultúrára és a természetközeli kapcsolódásra. Az újabb fejlődési irányok ugyanakkor azt mutatják, hogy a vidéki tér turisztikai jelentősége egyre inkább az ott megjelenő életformák, értékrendek és közösségi gyakorlatok bemutatásában rejlik. A látogatók napjainkban gyakran nem csupán egy helyszínt kívánnak megismerni, hanem olyan autentikus tapasztalatokat keresnek, amelyek betekintést engednek egy eltérő életmód működésébe.

A Krisna-völgy esetében a turisztikai vonzerő nem egyetlen épülethez vagy attrakcióhoz kapcsolódik, hanem egy komplex közösségi és gazdálkodási modellhez. A látogató egy olyan vidéki életformával találkozik, amelynek középpontjában a természetközvetlen szemlélet, az önellátásra törekvő gazdálkodás, a vegetáriánus táplálkozási kultúra, a közösségi együttélés és a spirituális értékek állnak.

Ez a megközelítés jelentősen eltér a hagyományos, attrakcióközpontú turizmustól, hiszen a látogató nem csupán egy bemutatott helyszínt szemlél, hanem rövid időre betekintést nyer egy működő társadalmi-kulturális rendszerbe. A turisztikai élmény így nem kizárólag a látványra épül, hanem az életmód megértésére, a személyes tapasztalatok szerzésére és az eltérő értékrendek találkozására.

A Krisna-völgy turisztikai kínálata ezt a szemléletet tükrözi: a programok között vezetett birtoksták, a szentély bemutatása, meditációs programok, kulturális események és a közösség mindennapi életét bemutató élmények egyaránt szerepelnek. Ezek a szolgáltatások

lehetőséget teremtenek arra, hogy a látogatók ne csupán megismerjék a helyszínt, hanem annak értékrendjét és működési logikáját is közelebb hozzák magukhoz.

Spirituális turizmus és ökoturizmus kapcsolódása

A Krisna-völgy egyik legfontosabb sajátossága, hogy a spirituális élmény nem önálló turisztikai elemként jelenik meg, hanem szorosan összekapcsolódik az ökológiai szemlélettel, a fenntartható gazdálkodással és egy sajátos közösségi életformával. A helyszín egyszerre működik vallási-kulturális központként, biofarmként, természetközeli turisztikai térként, oktatási helyszínként és egy sajátos vidéki életmodell bemutatótereként.

Ez a komplexitás jól illeszkedik a fenntartható falusi turizmus új értelmezéséhez, amely szerint a falusi turizmus célja nem csupán gazdasági értékteremtés, hanem a helyi identitás, a kulturális értékek, a környezeti erőforrások és a közösségi kapcsolatok hosszú távú megőrzése is. A Krisna-völgy példája azt mutatja, hogy a vidéki tér turisztikai értéke nem feltétlenül egyetlen attrakcióhoz kötődik, hanem egy összetett életmód és értékrendszer megtapasztalásából is fakadhat.

A látogatói élmény több egymást erősítő elemre épül. A vendégek olyan tájhasználati rendszerrel találkozhatnak, amelyben a mezőgazdasági termelés, a kertkultúra, az állattartás és a természetközeli szemlélet egységet alkot. A biofarm működése jól szemlélteti, hogyan kapcsolódhat össze a mezőgazdasági tevékenység és a turizmus: a gazdaság nem csupán élelmiszer-előállító hely, hanem olyan értelmezési és tanulási tér, ahol a látogatók megismerhetik a fenntartható gazdálkodás alapelveit, az élelmiszer útját, valamint az önellátás lehetőségeit. A tradicionális indiai kultúra, zene, gasztronómia és vallási szimbolika olyan kulturális különlegességet biztosít, amely Magyarország falusi turizmusában sajátos pozíciót jelenthet (Giczi, 2013).

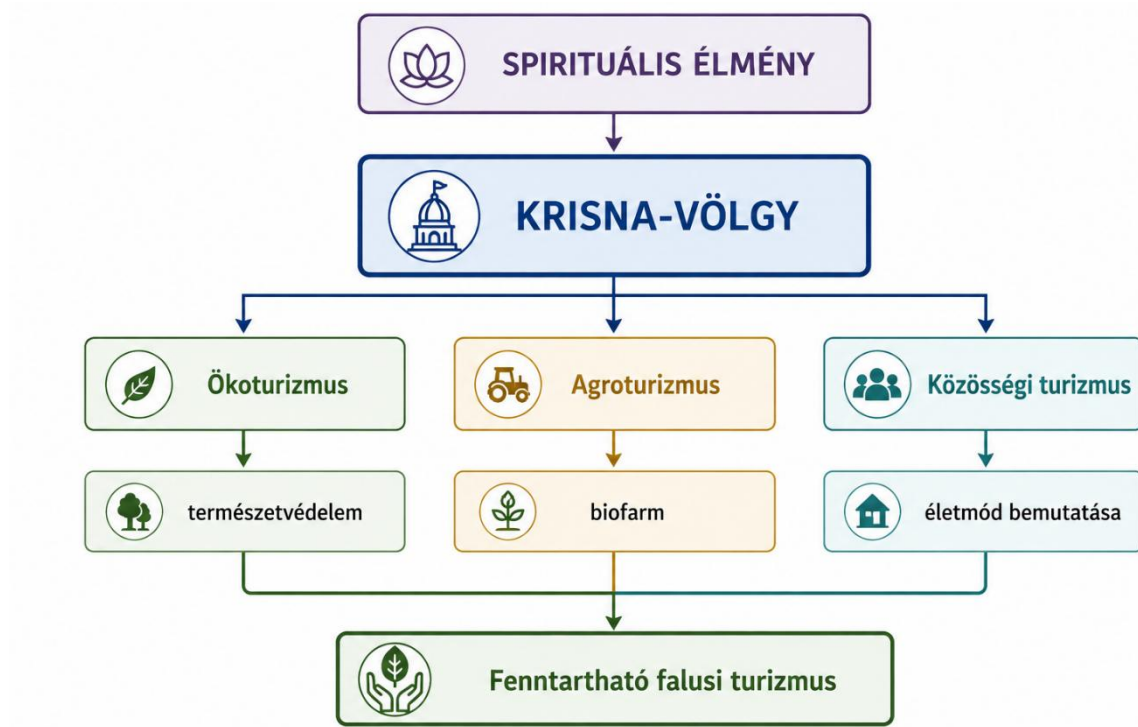
A közösség mint turisztikai erőforrás

A falusi turizmus egyik legfontosabb kérdése, hogy a helyi közösség miként válik a turisztikai kínálat részévé. A Krisna-völgy esetében a közösség nem háttérszereplő, hanem aktívan hozzájárul a turisztikai élmény kialakításához. A látogatók számára az itt élő emberek életmódja, értékrendje és mindennapi gyakorlata jelenti az élmény alapját. A Krisna-völgy modelljében a közösség életmódja és kulturális gyakorlatai a turisztikai élmény fontos részét képezik (Giczi, 2013).

A látogatók közvetlen betekintést nyerhetnek abba, miként szerveződik egy értékalapú vidéki közösség mindennapi élete. Megismerhetik az együttműködésen alapuló közösségi működést, valamint azt, hogy a munka, a hit és a mindennapi élet miként kapcsolódnak össze. Az élmény így nem csupán a helyszín megtekintésére korlátozódik, hanem lehetőséget kínál egy eltérő életmód és közösségi működés megismerésére is.

A Krisna-völgy turisztikai modelljének sajátossága, hogy több, egymással szorosan összefüggő turisztikai és fenntarthatósági elem integrációjára épül. A spirituális élmény, az ökológiai gazdálkodás, a természetközeli turizmus és a közösségi életforma nem elkülönülő szolgáltatásként jelennek meg, hanem egymást erősítő rendszert alkotnak. Ennek főbb kapcsolódási pontjait a 29. ábra szemlélteti.

29. ÁBRA: A KRISNA-VÖLGY KOMPLEX FALUSI TURISZTIKAI MODELLJE

Forrás: Saját szerkesztés Krishna Valley Guesthouse (n.d.) alapján, OpenAI, 2026

Konkrét turisztikai szolgáltatások és élményelemek

A Krisna-völgy turisztikai kínálata többféle látogatói igényhez alkalmazkodik és olyan élményeket ígér, amelyek a kulturális, gasztronómiai és rendezvényturizmus elemeit egyaránt magukban foglalják.

A kínálat meghatározó részét a vezetett kulturális és életmódprogramok alkotják. A látogatók szakvezetés mellett ismerhetik meg a birtok működését, a közösség mindennapjait és a hely kulturális hátterét. Ezek a programok túlmutatnak az ismeretátadáson: lehetőséget biztosítanak a személyes tapasztalatszerzésre és a helyi értékek mélyebb megértésére, ezáltal a látogatók az élmény aktív résztvevőivé válnak.

A turisztikai élmény fontos eleme a vegetáriánus gasztronómia is, amely szervesen kapcsolódik a közösség életmódjához és értékrendjéhez. Az étkezés nem csupán vendéglátási szolgáltatásként jelenik meg, hanem a fenntarthatóbb fogyasztási minták bemutatásának eszközeként is. A növényi alapú étrend, a helyben előállított alapanyagok felhasználása és a

tudatos étkezési kultúra egyaránt hozzájárulnak ahhoz, hogy a gasztronómiai élmény a fenntarthatóság gyakorlati példájává váljon (Giczi, 2013).

A Krisna-völgy turisztikai kínálatát különböző rendezvények is kiegészítik. A kulturális fesztiválok, spirituális programok és családi események lehetőséget teremtenek arra, hogy a látogatók szervezett formában kapcsolódjanak be a közösség életébe. A legismertebb esemény a Krisna-völgyi Búcsú, amely vallási és kulturális programjai mellett kézműves-bemutatókkal, hagyományőrző foglalkozásokkal és gasztronómiai kínálattal várja az érdeklődőket. Ez a rendezvény jól példázza, hogy a falusi turizmusban egy közösségi esemény egyszerre tölthet be kulturális, turisztikai és közösségépítő szerepet.

A Krisna-völgy látogatói élménye fokozatosan épül fel: a vendég nem egyetlen attrakció megtekintésére érkezik, hanem egy komplex életmód- és értékalapú élményfolyamat részese lesz. A látogatás során a természeti környezet megismerése, a közösségi élet bemutatása, a biofarm működése, a gasztronómiai tapasztalatok és a spirituális programok egymásra épülve alakítják ki az élményt. A látogatói élmény felépítésének főbb állomásait a 30. ábra foglalja össze.

30. ÁBRA: A LÁTOGATÓI ÉLMÉNY ÚTJA

Forrás: Saját szerkesztés Krishna Valley Guesthouse (n.d.) alapján, OpenAI, 2026

A Krisna-völgy helye a magyar falusi turizmus fejlődésében

A Krisna-völgy példája azért különösen érdekes, mert túlmutat a hagyományos falusi turizmus logikáján. A turisztikai élmény középpontjában nem kizárólag a vidéki környezet vagy a helyi szolgáltatások állnak, hanem egy olyan komplex életmód és értékrend meg tapasztalása, amely aktív részvételre és személyes élményszerzésre ösztönzi a látogatót. A 6. táblázat összefoglalja a hagyományos falusi turizmus és a Krisna-völgy turisztikai modelljének főbb jellemzőit.

6. TÁBLÁZAT: A HAGYOMÁNYOS FALUSI TURIZMUS ÉS A KRISNA-VÖLGY TURISZTIKAI MODELLJÉNEK FŐBB JELLEMZŐI

Hagyományos falusi turizmus	Új típusú falusi turizmus
Táj és természet	Életmódélmény
Helyi vendéglátás	Közösségi részvétel
Kulturális örökség bemutatása	Értékalapú tapasztalatszerzés
Pihenés és kikapcsolódás	Szemléletformálás és tanulás

Forrás: Saját szerkesztés Krishna Valley Guesthouse (n.d.) alapján

A Krisna-völgy példája azt mutatja, hogy a falusi turizmus fejlődésének egyik lehetséges iránya a látogatószám növelése helyett a magas hozzáadott értékű, tematikus élmények kialakítása lehet. Az ilyen kezdeményezések a személyes részvételre, a tudásátadásra és az értékközvetítésre épülnek, miközben hozzájárulhatnak a helyi identitás erősítéséhez és a fenntartható turizmus céljainak megvalósításához.

Fejlesztési tanulságok más vidéki desztinációk számára

A Krisna-völgy példája számos olyan tanulságot kínál, amelyek más magyarországi vidéki térségek turisztikai fejlesztésében is hasznosíthatók. Mindenekelőtt rámutat arra, hogy a helyi értékek – legyen szó sajátos kulturális hagyományokról, közösségi életformáról vagy egyedi gazdálkodási gyakorlatokról – önálló turisztikai termékke alakíthatók. A sikeres turisztikai kínálat kialakításához nem feltétlenül szükséges új, mesterséges attrakciók létrehozása, amennyiben a térség képes hitelesen bemutatni saját, egyedi adottságait.

A Krisna-völgy azt is szemlélteti, hogy maga a helyi közösség is jelentős turisztikai vonzerőt képviselhet. A látogatók egyre inkább olyan élményeket keresnek, amelyek személyes találkozásokra, hiteles történetekre és közvetlen kapcsolatokra épülnek. Ebben a megközelítésben a vendég nem csupán szemlélője, hanem résztvevője is lehet a helyi életnek, ami erősebb kötődést és maradandóbb élményt eredményez.

Fontos tanulság az is, hogy a mezőgazdasági és természetközeli rendszerek nem csupán termelési funkciót tölthetnek be, hanem oktatási és turisztikai értéket is képviselhetnek. A vidéki gazdaságok így egyszerre válhatnak az ismeretszerzés, az élményszerzés és a fenntartható életmód bemutatásának helyszíneivé.

A Krisna-völgy példája végül arra is rámutat, hogy a spirituális turizmus jól kombinálható más, fenntarthatóságra épülő turisztikai termékekkel. Az ökoturizmus, a lassú turizmus, a gasztroturizmus és az agroturizmus egyaránt olyan kapcsolódási pontokat kínálnak, amelyek révén komplexebb, magasabb hozzáadott értékű turisztikai élmények alakíthatók ki. Az ilyen

integrált kínálat nemcsak szélesebb látogatói réteget szólíthat meg, hanem hozzájárulhat a vidéki térségek turisztikai versenyképességének és fenntarthatóságának erősítéséhez.

Összegzés

A Krisna-völgy példája jól szemlélteti a falusi turizmus egyik új fejlődési irányát, amelyben a vidéki tér már nem csupán a turisztikai szolgáltatások helyszíne, hanem önálló kulturális, közösségi és életmódbeli értékeket közvetítő élménytér. A látogatói élmény középpontjába nem egyetlen attrakció, hanem egy működő közösség, annak értékrendje, gazdálkodási gyakorlata és mindennapi életformája kerül.

Ebben a megközelítésben a spirituális turizmus túlmutat a vallási motivációjú utazásokon: olyan komplex élményrendszert kínál, amelyben a természetközeli környezet, a fenntartható gazdálkodás, a közösségi élet, a gasztronómia és a személyes feltöltődés egymást erősítve jelennek meg. Ez jól példázza azt a szemléletet, hogy a különböző turisztikai termékek integrációja magasabb hozzáadott értékű és tartalmasabb látogatói élményt eredményezhet.

A Krisna-völgy modelljének fontos tanulsága, hogy a falusi turizmus hosszú távú versenyképességéhez hozzájárulhat a helyi sajátosságok hiteles bemutatása, a közösségi értékek megőrzése és a fenntartható működés. A vidéki térségek számára ezért nem elsősorban az új attrakciók létrehozása jelentheti a fejlődés útját, hanem a meglévő természeti, kulturális és közösségi erőforrások tudatos, élményközpontú hasznosítása.

Hivatkozásjegyzék

Bányai, O. (2017). Somogyvámos és Krisna-völgy – jogi és fenntarthatósági vizsgálat. *Iustum Aequum* Salutare, 2017(4).
https://ias.jak.ppke.hu/20174sz/17_Varia_BanyaiO_IAS_2017_4.pdf

Giczi, B. (2013). „Annyira rászoktunk erre a kultúrára, hogy nehéz eltérni tőle”: A modern közösségépítés Krisna-völgyi példája. *Néprajzi Látóhatár: Ethnographic Horizons*, 22(3), 30–51.

Krishna Valley Guesthouse. (n.d.). *Krisna-völgyi Vendégház*.
<https://vendeghaz.krisnavolgy.hu/en/>

Kujawa, J. (2017). Spiritual tourism as a quest. *Tourism Management Perspectives*, 24, 193–200. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2017.07.011>

Şahin, İ., & Güzel, F. Ö. (2024). Dimensions of spirituality in tourism: Developing the spiritual tourism experience scale (STES). *Journal of Destination Marketing & Management*, 34, Article 100955. <https://doi.org/10.1016/j.jdmm.2024.100955>

Ellenőrző kérdések

- Miben különbözik a Krisna-völgy turisztikai modellje a hagyományos falusi turizmustól?
- Hogyan kapcsolódnak össze a Krisna-völgyben a spirituális szemlélet, a fenntartható gazdálkodás és a turizmus?
- Milyen szerepet játszik a közösségi élet a Krisna-völgy turisztikai vonzerejének kialakításában?
- Miért jelent fontos élményelemet a látogatók számára a helyi életmód és értékrend megismerése?
- Hogyan jelenik meg a fenntarthatóság a Krisna-völgy működésében környezeti, társadalmi és gazdasági szempontból?
- Milyen turisztikai szerepet töltenek be a kulturális programok, a gasztronómia és a rendezvények a Krisna-völgy kínálatában?
- Milyen szerepet játszik a helyi közösség a Krisna-völgy turisztikai modelljében?
- Miért lehet versenyelőny a falusi turizmusban egy sajátos életmód és értékrend hiteles bemutatása?
- Milyen tanulságokat kínál a Krisna-völgy modellje más magyarországi falusi desztinációk számára?
- Milyen előnyökkel és milyen kihívásokkal járhat egy sajátos kulturális vagy közösségi értékrendre épülő turisztikai kínálat kialakítása?
- Hogyan alkalmazhatók a Krisna-völgy tapasztalatai más magyarországi falusi turisztikai szolgáltatók fejlesztési gyakorlatában?
- Miért válik egyre fontosabbá az életmódelemény és a személyes tapasztalatok szerzése a falusi turizmusban?

19. A lassú turizmus mint a falusi turizmus egyik lehetséges fejlődési iránya – a Koppány Pines Rewild Escapes példája

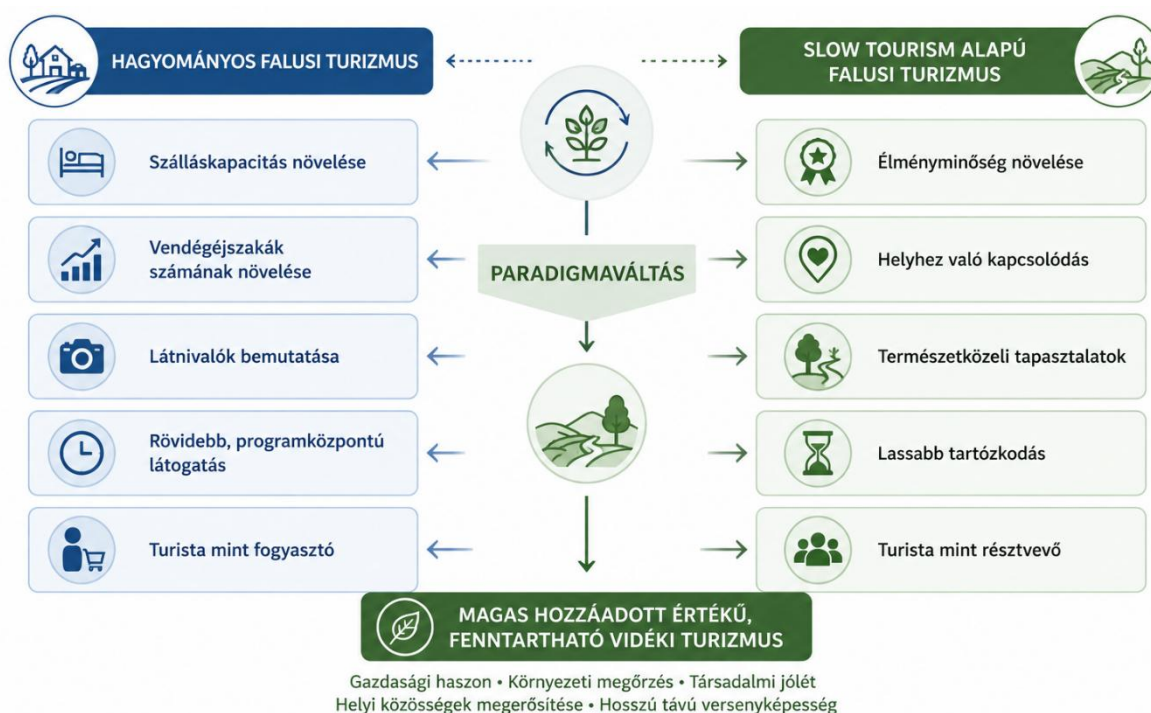
Bevezetés: a falusi turizmus átalakulása a mennyiségi növekedéstől a minőségi élmény felé

A falusi turizmus fejlődésében korábban is fontos szerepet kapott a vidéki térségek gazdasági aktivizálása, a szálláskapacitások bővítése és a helyi erőforrások turisztikai hasznosítása. A 21. század turizmusának változó fogyasztói igényei azonban új kihívások elé állítják a vidéki desztinációkat. A látogatók egyre kevésbé pusztán programokat vagy vonzerőket keresnek, hanem olyan komplex élményeket, amelyek kapcsolódást teremtenek a természethez, a helyi kultúrához és önmagukhoz.

Ebben a folyamatban jelent meg a lassú turizmus (slow tourism) szemlélete, amely a gyors, intenzív és fogyasztásorientált utazási formák alternatívájaként értelmezhető. A lassú turizmus nem a minél több vonzerő rövid idő alatt történő „elfogyasztására” épül, hanem a helyben tartózkodás minőségére, az elmélyülésre és a helyi értékek megismerésére (Manthiou et al., 2022).

A falusi turizmus számára ez különösen fontos fejlődési lehetőség, hiszen a vidéki térségek legfontosabb erőforrásai – a csend, a természetközelség, a helyi közösségek, a hagyományos életmód és a táj – nem tömegturizmus számára értékesíthető erőforrások. A jövő sikeres falusi turisztikai modellje ezért nem feltétlenül a látogatók számának növelésében, hanem a magasabb hozzáadott értékű, kisebb léptékű és fenntartható élmények kialakításában keresendő. Ezt a paradigmaváltást szemlélteti a 31. ábra.

31. ÁBRA: A FALUSI TURIZMUS PARADIGMAVÁLTÁSA – A MENNYISÉGI NÖVEKEDÉSTŐL A MINŐSÉGI ÉLMÉNYIG

Forrás: Saját szerkesztés Koppány Pines Rewild Escapes (n.d.) alapján, OpenAI, 2026

A lassú turizmus egyik fontos magyarországi példája a Koppány Pines Rewild Escapes, amely a vidéki tér új értelmezését kínálja: a természet nem háttérként jelenik meg, hanem maga válik az élmény központi elemévé.

A lassú turizmus érvényesülése a falusi turizmusban

A lassú turizmus alapelve, hogy az utazás értéke nem a megtett távolsággal vagy a programok számával mérhető, hanem az élmény mélységével. A lassú turizmus szemléletében a vidéki tér nem egyszerűen szálláshelyet vagy attrakciókat biztosító helyszín, hanem életminőséget kínáló környezet. Ez jelentős szemléletváltást jelent a hagyományos falusi turizmushoz képest. A klasszikus modell gyakran arra épült, hogy a vendég „megismeri a falut”: meglátogat egy tájházat, részt vesz egy kézműves programon, megkóstolja a helyi ételeket. A lassú turizmus ezzel szemben azt kínálja, hogy a látogató néhány napra bekapcsolódjon egy másfajta életritmusba.

Ennek megfelelően a falusi turizmus fejlesztésének központi kérdése már nem az, hogy mit lehet még megmutatni a látogatónak, hanem az, hogy hogyan alakítható ki olyan élménykörnyezet, amely elősegíti a természethez és a helyi kultúrához való kapcsolódást, valamint a személyes elmélyülést.

A Koppány Pines Rewild Escapes mint a vidéki élmény új modellje

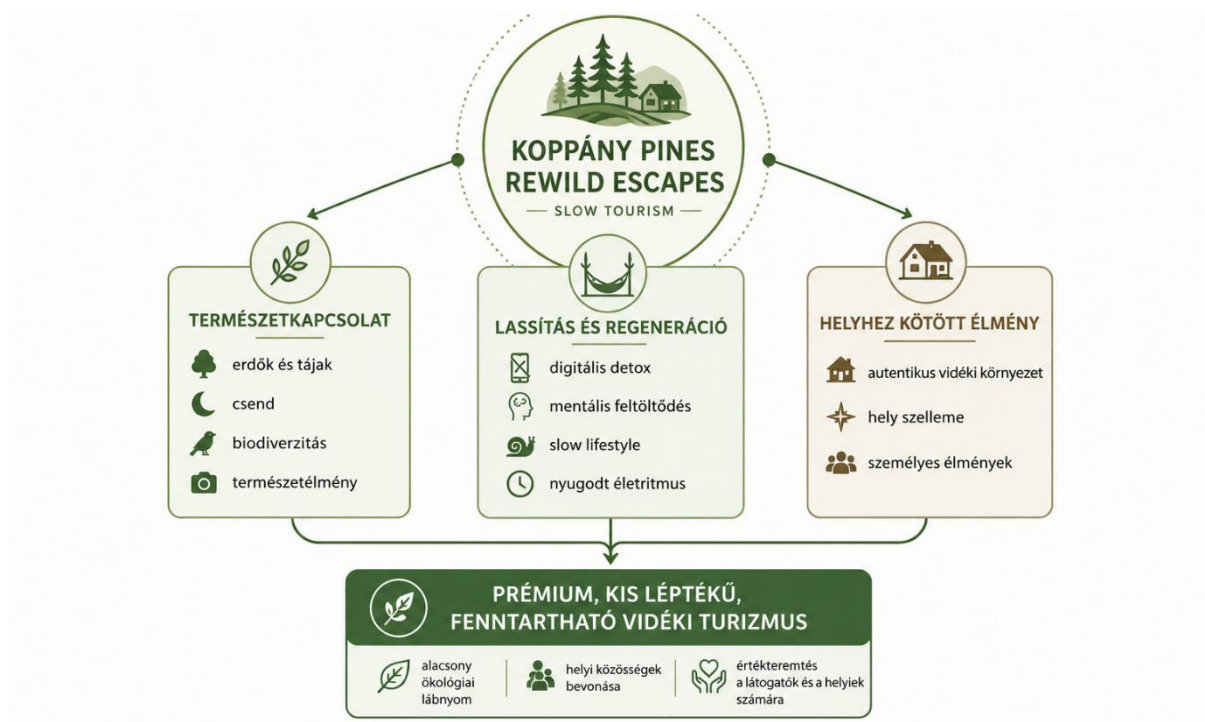
A Koppány Pines Rewild Escapes a Koppány-völgy térségében, a Tolna megyei Koppányszántón található, amely Magyarország egyik kevésbé urbanizált, ugyanakkor kiemelkedő természeti értékekkel rendelkező vidéki térsége. A táj karakterét a dombvidéki környezet, az erdők, a mezők, a természetközeli élőhelyek és a hagyományos vidéki tájhasználat határozzák meg (Magyar Natúrpark Szövetség, n.d.).

A szolgáltatás koncepciójában a szállásadás mellett hangsúlyos szerepet kap a természetközeli visszavonulás élménye, amely lehetőséget teremt a vendégek számára, hogy kiszakadjanak a városi élet felgyorsult ritmusából, lelassuljanak és feltöltődjenek.

A Koppány Pines koncepciója három fő elem mentén értelmezhető: a természettel való kapcsolódás, a lelassulás és regeneráció, valamint a helyhez kötődő, autentikus élmények megélése. Ennek megfelelően a szolgáltatás nem a tömeges vendégfogadásra, hanem a kis léptékű, magas minőségű és személyes turisztikai élmények biztosítására helyezi a hangsúlyt.

A Koppány Pines példája jól szemlélteti, hogy a lassú turizmus szemlélete több, egymással szorosan összekapcsolódó elemre épül. A természetközeli környezet, a lelassulás lehetősége és a helyhez kötődő autentikus élmények együttesen alakítják ki azt a komplex turisztikai modellt, amely a szolgáltatás alapját képezi. Ennek összefüggéseit a 32. ábra foglalja össze.

32. ÁBRA: A KOPPÁNY PINES REWILD ESCAPES TERMÉSZETKÖZPONTÚ TURISZTIKAI MODELLJE

Forrás: Saját szerkesztés Koppány Pines Rewild Escapes (n.d.) alapján, OpenAI, 2026

A természet mint turisztikai attrakció

A Koppány Pines koncepciójában kiemelt szerepet kap a természeti környezet. Míg a hagyományos turizmusban a természet gyakran csupán háttérként szolgál – a kirándulások helyszínéként, a fényképek díszleteként vagy a programok kiegészítő elemeként –, addig a lassú turizmus szemléletében önálló élményforrássá válik. A látogatók számára értéket képvisel az erdő csendje, a csillagos égbolt látványa, a madárdal, a természetes fényviszonyok változása, valamint a digitális ingerektől való eltávolodás és a mindennapoknál lassabb életritmus megtapasztalása.

Ez különösen aktuális napjainkban, amikor a városi környezetből érkező vendégek egyre gyakrabban keresnek olyan helyszíneket, amelyek lehetőséget nyújtanak a mentális feltöltődésre, a stressz csökkentésére és a természettel való tudatosabb kapcsolódásra. A falusi turizmus egyik fontos fejlődési iránya ezért nem feltétlenül új attrakciók létrehozása, hanem a meglévő természeti értékek olyan bemutatása, amely elősegíti a látogatók elmélyült élményszerzését és a helyhez való kötődés kialakulását (Gregs & Erdélyi, 2026).

Digitális detox és mentális regeneráció

A Koppány Pines modellje a digitális detox turizmus szemléletével is kapcsolatba hozható. A modern társadalmakban egyre inkább előtérbe kerülnek azok az utazási formák, amelyek lehetőséget biztosítanak a folyamatos online jelenlét és az információs túlterhelés átmeneti csökkentésére. A vidéki környezet ehhez kedvező feltételeket teremt: a csend, a nyugodtabb

életritmus, a természet közelsége és a mindennapi digitális ingerek mérséklődése egyaránt hozzájárulhatnak a pihenéshez, a lelassuláshoz és a hétköznapi rutinból való kiszakadáshoz. A digitális detox fogalma ebben az összefüggésben nem feltétlenül a technológia teljes elutasítását, hanem a digitális eszközök használatának időleges és tudatos korlátozását jelenti (Gregs & Erdélyi, 2026).

Ez a szemlélet különösen vonzó lehet azoknak a városi vendégeknek, akik a falusi turizmusban nem elsősorban kedvező árú szálláslehetőséget keresnek, hanem minőségi, személyre szabott, pihenést és elmélyülést támogató élményeket. Ebben az értelmezésben a falusi turizmus nem egyszerűen szálláshely-alternatívát kínál, hanem olyan élményközpontú turisztikai formává válhat, amelyben a természetközelség, a lelassulás és a személyes élményszerzés önálló értékteremtő tényezőként jelennek meg.

A lassú turizmus és a regeneratív szemlélet kapcsolata

A Koppány Pines példája jól kapcsolódik a turizmus fenntarthatóságának újabb értelmezéseihez, amelyek már nem csupán a negatív környezeti és társadalmi hatások mérséklésére törekednek. Míg a fenntartható turizmus alapvető célja a természeti és társadalmi erőforrások megőrzése, addig a regeneratív turizmus ennél tovább lép: arra törekszik, hogy a turizmus működése pozitív hatást gyakoroljon a meglátogatott helyekre.

A falusi turizmusban a regeneratív szemlélet megjelenhet a természetes élőhelyek helyreállításának támogatásában, a biodiverzitás megőrzését szolgáló tájhasználatban, a helyi gazdasági kapcsolatok erősítésében, valamint olyan látogatói programok kialakításában, amelyek a természeti és kulturális értékek megőrzéséhez is hozzájárulnak. Ugyanilyen fontos elem a látogatók szemléletformálása is, hiszen a természetközeli élmények hozzájárulhatnak a környezeti felelősség erősítéséhez. A regeneratív megközelítés alapján a falusi turizmus nem pusztán használja a tájat turisztikai erőforrásként, hanem aktív szerepet vállalhat annak megőrzésében és a hosszú távú értékteremtésben.

Eltérő fejlődési logikák a falusi turizmusban: az Allgäu és a Koppány Pines tanulságai

A falusi turizmus jövőjének egyik legfontosabb kérdése, hogy miként teremthető egyensúly a turizmus gazdasági jelentősége és a vidéki térségek hosszú távú fenntarthatósága között.

Az Allgäu példája arra hívja fel a figyelmet, hogy még a természetközeli, jelentős részben közelségi turizmusra épülő desztinációkban is kialakulhatnak konfliktusok, ha a látogatói terhelés nehezen egyeztethető össze a helyi infrastruktúra kapacitásával és a lakosság mindennapi életével. A turizmus elfogadottsága ugyanis nem kizárólag annak környezeti hatásaitól függ, hanem attól is, hogy milyen mértékben illeszkedik a helyi lakosság életminőségéhez és a térség működéséhez.

A Koppány Pines ezzel szemben a falusi turizmus egy másik fejlődési irányát szemlélteti, amely a látogatószám növelése helyett a kis léptékű, személyesebb és elmélyültebb élményekre

helyezi a hangsúlyt. Ebben a modellben a vendég nem csupán fogyasztója a helyi erőforrásoknak, hanem aktív résztvevője lehet a természeti környezethez és a hely szelleméhez kapcsolódó élménynek.

A két példa alapján ugyanakkor arra lehet következtetni, hogy a falusi turizmus fenntarthatósága szempontjából nem önmagában a látogatók számának növelése vagy korlátozása, hanem a térség adottságaihoz illeszkedő turisztikai modell kialakítása lehet meghatározó. Míg a nagyobb volumenű közelségi turizmus megfelelő irányítás nélkül terhelheti a vidéki térségeket, addig a kis léptékű, minőségorientált lassú turizmus – megfelelő helyi beágyazottság és látogatásmenedzsment mellett – kedvezőbb feltételeket teremthet a helyi értékek megőrzéséhez és a turizmus társadalmi elfogadottságának fenntartásához.

Fejlesztési tanulságok a magyar falusi turizmus számára

A Koppány Pines példája több olyan fejlesztési irányra is rámutat, amelyek a magyar falusi turizmus jövője szempontjából meghatározóak lehetnek. Az egyik legfontosabb felismerés, hogy a falusi turizmus versenyképessége nem feltétlenül a kapacitások növelésében, hanem a magasabb hozzáadott értékű, egyedi élmények kialakításában rejlik. A jövő sikeres vidéki szolgáltatásai nem egyszerűen szálláshelyet kínálnak, hanem olyan komplex élményt, amely a természethez való kapcsolódásra, a helyi értékekre és a személyes feltöltődésre épül.

A természeti környezet turisztikai hasznosítása ugyanakkor tudatos szemléletet igényel. A Koppány Pines példája arra utal, hogy a természetközeli turizmus esetében a kisebb léptékű működés és a természeti környezet adottságaihoz való alkalmazkodás fontos szempont lehet. A cél nem a látogatószám maximalizálása, hanem olyan turisztikai forma kialakítása, amely összhangban van a táj ökológiai adottságaival.

A példa arra is rávilágít, hogy a vidéki tér önmagában is turisztikai értékévé válhat. A falusi turizmusban egyre kevésbé szükséges mesterséges attrakciók létrehozása; sokkal fontosabbá válik a hely egyediségének, hangulatának és természetes adottságainak tudatos bemutatása. A „hely szelleme” olyan erőforrás lehet, amely más térségekben nem másolható, ezért valódi versenyelőnyt jelenthet.

Összegzés

A Koppány Pines Rewild Escapes példája jól szemlélteti a falusi turizmus új fejlődési irányát, amelyben a vidéki tér már nem csupán szállás és programok helyszíne, hanem önálló élményforrássá válik. A lassú turizmus szemlélete a turizmus mennyiségi növelése helyett a minőségi kapcsolódást, az elmélyülést és a helyhez való kötődést helyezi előtérbe.

Ez a megközelítés különösen releváns lehet Magyarország vidéki térségeiben, ahol a természeti értékek, a hagyományos tájhasználat, a csendes környezet és a helyi közösségek jelenthetik a legfontosabb turisztikai erőforrást. A falusi turizmus egyik lehetséges jövőbeli

iránya ezért nem feltétlenül a vendégszám növelésére, hanem az élmény minőségének javítására épülhet.

A jövő falusi turizmusa nem csupán azt kínálja a látogatónak, hogy eljusson egy adott helyre, hanem azt is, hogy valóban kapcsolatba kerüljön vele. A falusi turizmus értéke így nem a gyorsabb utazásban, hanem a lassabb megérkezésben és az elmélyültebb élményekben rejlik.

Hivatkozásjegyzék

Gregs, N., & Erdélyi, É. (2026). Digitális detox turizmus: Trendek és esettanulmányok. *Turizmus Bulletin*, 26(1), 5–13. <https://doi.org/10.14267/TURBULL.2026v26n1.1>

Koppány Pines Rewild Escapes. (n.d.). *Koppány Pines Rewild Escapes*. <https://www.koppanypinesrewildescapes.com/>

Magyar Natúrpark Szövetség. (n.d.). *Koppányvölgy Natúrpark*. <https://naturparkok.hu/koppanyvolgy-naturpark/>

Manthiou, A., Klaus, P., & Luong, V. H. (2022). Slow tourism: Conceptualization and interpretation – A travel vloggers’ perspective. *Tourism Management*, 93, Article 104570. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2022.104570>

Ellenőrző kérdések

- Miben különbözik a lassú turizmus szemlélete a hagyományos, attrakcióközpontú turizmustól?
- Miért tekinthető a természet önálló turisztikai attrakciónak a Koppány Pines modelljében?
- Milyen társadalmi és fogyasztói igények kapcsolódhatnak a lassú turizmushoz és a digitális detoxhoz?
- Miért jelenthet előnyt a kis kapacitású, minőségorientált turisztikai modell egyes vidéki térségekben?
- Miben különbözik a fenntartható turizmus és a regeneratív turizmus szemlélete?
- Hogyan járulhat hozzá egy lassú turisztikai szolgáltatás a természeti és helyi értékek megőrzéséhez?
- Miért jelenthet kihívást a közelségi turizmus növekedése a vidéki térségek számára?
- Milyen tanulságokat kínál a Koppány Pines példája a magyar falusi turizmus fejlesztéséhez?
- Hogyan lehet a természeti környezetet turisztikai értéké alakítani anélkül, hogy túlterhelnénk?
- Milyen szolgáltatásokkal növelhető egy falusi desztináció hozzáadott értéke a tömegturizmus növelése nélkül?

Zárszó – A fenntartható falusi turizmus tanulságai és jövőképe

A kötetben bemutatott nemzetközi és hazai példák arra mutatnak rá, hogy a falusi turizmus napjainkban már jóval túlmutat a hagyományos szálláshely-szolgáltatásokon vagy a vidéki pihenés lehetőségén. A vizsgált modellek közös tanulsága, hogy a falusi turizmus sikerének alapját nem a vonzerők száma, hanem a helyi erőforrások tudatos hasznosítása, a közösségek aktív részvétele, a hiteles élmények megteremtése és a fenntarthatósági szempontok következetes érvényesítése jelenti.

A kötet fejezetei azt is megmutatják, hogy a fenntartható falusi turizmus fejlesztése csak rendszerszemléletben értelmezhető. Az élményalapú turizmus, az autentikusság, a helyi identitás megőrzése, a szereplők közötti együttműködés, valamint a digitalizációhoz, az éghajlatváltozáshoz és a változó turisztikai kereslethez való alkalmazkodás nem egymástól független tényezők, hanem ugyanannak az összetett fejlesztési rendszernek a részei. A könyvben ismertetett kutatások és esettanulmányok egyaránt arra hívják fel a figyelmet, hogy a hosszú távon sikeres falusi desztinációk nem egyetlen attrakcióra vagy beruházásra épülnek, hanem a természeti, kulturális, gazdasági és társadalmi értékek összehangolt működésére.

A hazai példák – Hollókő, a PusztaFarm, a Farm Lator, a Krisna-völgy és a Koppány Pines – jól szemléltetik, hogy Magyarországon is számos különböző fejlődési irány létezik. Az örökségalapú közösségi turizmus, a prémium agroturizmus, az ökoturisztikai szemlélet, a spirituális turizmus vagy a lassú turizmus eltérő célcsoportokat szólítanak meg, közös jellemzőjük azonban, hogy mindegyik a helyi adottságokra, a táji és kulturális örökségre, valamint a közösségi együttműködésre épít. Ezek a példák arra utalnak, hogy a fenntarthatóság nem a fejlődés korlátja, hanem éppen annak egyik legfontosabb feltétele.

A kötet egészének legfontosabb üzenete, hogy a falusi turizmus jövője nem egységes fejlesztési modellben vagy univerzális receptekben rejlik. A siker kulcsa minden esetben a helyi sajátosságok felismerése és az ezekre épülő, hosszú távú stratégiai gondolkodás. A nemzetközi tapasztalatok és a hazai jó gyakorlatok egyaránt azt mutatják, hogy a falusi turizmus akkor válhat a fenntartható vidékfejlesztés egyik meghatározó eszközévé, ha képes egyszerre erősíteni a helyi gazdaságot, megőrizni a vidéki térségek egyedi értékeit és magas színvonalú, hiteles élményeket nyújtani a látogatók számára. A falusi turizmus jövője ezért nem csupán arról szól, hogyan vonzhatunk több látogatót a vidékre, hanem mindenekelőtt arról, hogyan teremthetünk a turizmus révén tartós értéket a vendégek, a helyi közösségek és maga a vidéki tér számára.

Hivatkozásjegyzék

Annes, A., & Bessière, J. (2018). Staging agriculture during on-farm markets: How does French farmers' rationality influence their representation of rurality? *Journal of Rural Studies*, 63, 34–45. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2018.07.015>

Bányai, O. (2017). Somogyvámos és Krisna-völgy – jogi és fenntarthatósági vizsgálat. *Iustum Aequum Salutare*, 2017(4). https://ias.jak.ppke.hu/20174sz/17_Varia_BanyaiO_IAS_2017_4.pdf

Barska, A., & Wojciechowska-Solis, J. (2020). E-Consumers and Local Food Products: A Perspective for Developing Online Shopping for Local Goods in Poland. *Sustainability*, 12(12), 4958. <https://doi.org/10.3390/su12124958>

Cigale, D., & Lampič, B. (2023). Aspects of tourism sustainability on organic farms in Slovenia. *Journal of the Geographical Institute "Jovan Cvijić", SASA*, 73(2), 251–267. <https://doi.org/10.2298/IJGI2302251C>

Crăciun, A. M., Dezs, Ș., Pop, F., & Cecilia, P. (2022). Rural Tourism—Viable Alternatives for Preserving Local Specificity and Sustainable Socio-Economic Development: Case Study—“Valley of the Kings” (Gurghiului Valley, Mureș County, Romania). *Sustainability*, 14(23), 16295. <https://doi.org/10.3390/su142316295>

Cvijanović, D., Karabašević, D., Vujko, A., Vukotić, S., Popović, G., & Mirčetić, V. (2025). The Future Is Community-Led: Rethinking Rural Tourism Sustainability Through the Bregenzerwald Model. *Sustainability*, 17(12), 5450. <https://doi.org/10.3390/su17125450>

Eusébio, C., Carneiro, M. J., Kastenholz, E., Figueiredo, E., & Soares da Silva, D. (2017). Who is consuming the countryside? An activity-based segmentation analysis of the domestic rural tourism market in Portugal. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 31, 197–210. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2016.12.006>

Farm Lator. (n.d.). *Farm Lator – The Hungarian Wildlife Center*. <https://www.farmlator.hu/>

Fiume Fagioli, F., Diotallevi, F., & Ciani, A. (2015). Strengthening the sustainability of rural areas: the role of rural tourism and agritourism. *Italian Review of Agricultural Economics*, 69(2-3), 155–169. <https://doi.org/10.13128/REA-16920>

Giczi, B. (2013). „Annyira rászoktunk erre a kultúrára, hogy nehéz eltérni tőle”: A modern közösségépítés Krisna-völgyi példája. *Néprajzi Látóhatár: Ethnographic Horizons*, 22(3), 30–51.

Gregs, N., & Erdélyi, É. (2026). Digitális detox turizmus: Trendek és esettanulmányok. *Turizmus Bulletin*, 26(1), 5–13. <https://doi.org/10.14267/TURBULL.2026v26n1.1>

Hollókő Község Önkormányzata. (n.d.). *Hollókő – Az élő falu*. <https://holloko.hu/>

Huang, T., Chen, J. S., & Ramos, W. D. (2023). Slow tourism: The relationship between tourists' slow food experiences and their quality of life. *Tourism Review*, 78(1), 159–176. <https://doi.org/10.1108/TR-02-2022-0053>

Janjua, Z. ul A., Krishnapillai, G., & Rahman, M. (2021). A Systematic Literature Review of Rural Homestays and Sustainability in Tourism. *Sage Open*, 11(2). <https://doi.org/10.1177/21582440211007117>

Jin, W., Min, K., Hu, X., Li, S., Wang, X., Song, B., & Li, C. (2024). Enhancing rural B&B management through machine learning and evolutionary game: A case study of rural revitalization in Yunnan, China. *PLOS ONE*, 19(3), e0294267. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0294267>

Kastenholz, E., Carneiro, M. J., Marques, C. P., & Lima, J. (2012). Understanding and managing the rural tourism experience – The case of a historical village in Portugal. *Tourism Management Perspectives*, 4, 207–214. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2012.08.009>

Kirner, L., Fensl, F., Glawischnig, G., & Hunger, F. (2022). Wirtschaftlichkeit von und persönliche Erfahrungen mit Urlaub am Bauernhof am Beispiel von Österreich (Economy of and personal experiences with farm vacations using the example of Austria). *Austrian Journal of Agricultural Economics and Rural Studies*, 31, 107–114. https://doi.org/10.15203/OEGA_31.14

Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság. (n.d.). *Fülöpházi-buckavidék*. <https://www.knp.hu/hu/fulophazi-buckavidek>

Koppány Pines Rewild Escapes. (n.d.). *Koppány Pines Rewild Escapes*. <https://www.koppanypinesrewildescapes.com/>

Kovács, C. J. (2025). Local community perceptions and engagement with tourism in Hollókő. *ACTA REGIONIS RURUM*, 19, 105–115. <https://doi.org/10.21408/arr.7160>

Krishna Valley Guesthouse. (n.d.). *Krisna-völgyi Vendégház*. <https://vendeghaz.krisnavolgy.hu/en/>

Kujawa, J. (2017). Spiritual tourism as a quest. *Tourism Management Perspectives*, 24, 193–200. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2017.07.011>

Lupi, C., Giaccio, V., Mastronardi, L., Giannelli, A., & Scardera, A. (2017). Exploring the features of agritourism and its contribution to rural development in Italy. *Land Use Policy*, 64, 383–390. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2017.03.002>

Magyar Natúrpark Szövetség. (n.d.). *Koppányvölgy Natúrpark*. <https://naturparkok.hu/koppanyvolgy-naturpark/>

Manthiou, A., Klaus, P., & Luong, V. H. (2022). Slow tourism: Conceptualization and interpretation – A travel vloggers' perspective. *Tourism Management*, 93, Article 104570. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2022.104570>

Martín Martín, J. M., Salinas Fernández, J. A., Rodríguez Martín, J. A., & Ostos Rey, M. del S. (2020). Analysis of tourism seasonality as a factor limiting the sustainable development of rural areas. *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 44(1), 45–75. <https://doi.org/10.1177/1096348019876688>

Phukan, T. T., Saikia, L. C., & Laskar, N. (2024). Rural Tourism and Biodiversity Conservation- a Study in Nameri National Park, Assam, India. *Ecology, Environment and Conservation*, 30(2), 953–956. <https://doi.org/10.53550/EEC.2024.v30i02.088>

PusztFarm. (n.d.). *PusztFarm*. <https://pusztafarm.hu/>

Quang, T. D., Tran, N. M. P., Sthapit, E., & Garrod, B. (2025). Exploring Guests' Satisfaction and Dissatisfaction with Homestay Experiences: A Netnographic Study of a Rural Tourism Destination in Vietnam. *International Journal of Hospitality & Tourism Administration*, 26(4), 712–736. <https://doi.org/10.1080/15256480.2024.2350005>

Şahin, İ., & Güzel, F. Ö. (2024). Dimensions of spirituality in tourism: Developing the spiritual tourism experience scale (STES). *Journal of Destination Marketing & Management*, 34, Article 100955. <https://doi.org/10.1016/j.jdmm.2024.100955>

Sharada, S. Y. (2025). Digital technologies and rural tourism – Potential of rural areas as tourist destinations – A perspective. *International Journal for Multidisciplinary Research*, 7(3). <https://doi.org/10.36948/ijfmr.2025.v07i03.44570>

Steber, F., & Mayer, M. (2024). Overtourism perception among residents in a rural proximity destination during the COVID-19-pandemic – The writing on the wall for a sustainability transition of tourism? *Zeitschrift für Tourismuswissenschaft*, 16(3), 228–260. <https://doi.org/10.1515/tw-2024-0015>

Streifeneder, T. (2016). Agriculture first: Assessing European policies and scientific typologies to define authentic agritourism and differentiate it from countryside tourism. *Tourism Management Perspectives*, 20, 251–264. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2016.10.003>

UNESCO World Heritage Centre. (n.d.). *Old Village of Hollókő and its Surroundings*. <https://whc.unesco.org/en/list/401>

Utomo, S. R. P. (2025). A quantitative SWOT analysis of rural tourism villages in West Java: Enhancing community empowerment through sustainable tourism development. *Journal of Tourism Sustainability*, 5(2), 113–123. <https://doi.org/10.35313/jtospolban.v5i2.162>

Velea, L., Irimescu, A., Bojariu, R., & Chitu, Z. (2024). Climate change and its impact on Romanian rural tourism—A review of actionable knowledge. *Agriculture*, 14(11), 1917. <https://doi.org/10.3390/agriculture14111917>

Wójcicki, A., Świtlik, W., & Dobrowolska, D. (2023). The need for wildlife research and improved management of protected areas in the face of increased nature-based tourism. *Environmental Protection and Natural Resources*, 34(3), 20–28. <https://doi.org/10.2478/oszn-2023-0009>

Yin, R. K. (2018). *Case Study Research and Applications: Design and Methods* (6th ed.). SAGE Publications.